

BEATI RABANI MAURI

ABBATIS FULDENSIS ET MOGUNTINI ARCHIEPISCOPI

IN LIBRUM JOSUE LIBRI TRES.

(ANNO 834.)

(Apud Marten., Ampl. Collect., tom. IX, pag. 668 ex ms. Cisterciensi.)

OBSERVATIO PRÆVIA.

In librum Jesu Nave scripsisse Rabanum libros **A** quatuor, ait Rudolfus presbyter, ejus discipulus, in ipsius Rabani Vita, cap. 9. Duos tantum Trithemius, Rabani ejusdem Vitæ libro III, cap. 3. Tres habet vetustus ac bonæ notæ codex noster, solidum opus complexus. Hos autem libros conscripsit Rabanus, adhuc abbas Fuldensis, ad Fridericum, quem episcopum fuisse Trajectensem (nempe Ultrajectinum apud Frisones) testatur idem Rabanus in præfationibus ad libros Judicum et Ruth. Interim Fridericus episcopus pro Christi fide martyrium subiit, relatus postmodum in sanctorum canonem ad diem mensis Julii 18. Porro eosdem libros suos in Josue, post aliquot annos a cæde Friderici obtulit Rabanus Lothario imperatori, ut hic imperator testatur in epistola ad Rabanum, hujus Expositioni in Ezechielem adjuncta. Inter alia præclara, quæ plurima huic operi inspersit, discos, lector, commemorationem ejus nonnullam in Orientis partibus, cujus nec Rudolfus, nec Trithemius meminere. Sic enim habet in illa verba capituli XI, versu 8: « *Usque ad Sidonem magnam. Ego quidem cum in locis Sidonis aliquoties demoratus sim, nunquam comperi duas esse Sidonas, unam magnam, et aliam parvam, quantum ad terrenum pertinet locum.* » Atque hæc Rabani peregrinatio referenda videtur in juveniles ejus annos, cum necdum esset Fuldæ magister, fortasse nec monachus, sedum abbas Fuldensis aut archiepiscopus Moguntinus.

EPISTOLA DEDICATORIA.

AD FRIDURICHUM EPISCOPUM TRAJECTENSEM.

Domino beatissimo veræque charitatis officio plurimum venerando, Friduricho episcopo, Rabanus **B** vilissimus servorum Dei famulus in Christo salutem.

Studium tuum ac diligentiam in sacrarum Scripturarum meditatione, plures qui sanctitatem tuam noverunt, laudant, et merito, quia assiduus es in lectione et frequens in doctrina, prout ratio ordinis tui postulat; quem lucem mundi cum apostolis Salvator nuncupat, ac de verò lumine illustratam lucernam super candelabrum posuit, ut luceas omnibus qui in domo Dei sunt. Unde plurimi fratrum venerationem tuam colunt, atque colendo diligunt: nobisque inde valde amabilis es quod non tantum præsentibus, sed etiam absentibus fraterno provocas amore, ac salubri incitas exhortatione, ut legis Dei commune tecum exerceamus negotium. Nec absurdum est quod facis, licet nos ad hoc officium impares atque indigni simus, cum tibi quæris sacræ legis confirmationem, unde accepisti Christianæ religionis exordium. Sanctissimus ergo antistes et beatissimus Christi martyr Bonifacius gentem Fressonum, cui tua dilectio præest, non solum verbo, sed etiam sanguinis sui effusione ad fidem Christi convertit. Unde rationabiliter agis quod ab illo ministerii tui patrocinium quæris a quo ordinis tui ac sedis primam accepisti functionem. Ideo quoque **C** memoratus martyr per famulum suum dignanter impendit quod ab illo quærebamus solatium. Porro quia lectionis divinæ a nobis petisti solamen, direximus tibi codicem, quem ex sanctorum Patrum dictis in historiam Jesu Nave sensu allegorico prolatis collegeram. In quo opere, in aliquantibus locis, pro parvitate sensus nostri, ubi necesse fuit, divina concedente gratia, aliqua inserueram; petens ut fratrum qui tecum sunt utilitatibus illum accommodes, ut discant ex typo Jesu historici, mysterium veri Jesu, Domini videlicet Salvatoris, qui sanguine suo nos redemit, ac de infirmitate qua peccatis nostris exigentibus gravabamur, salvavit. Ante annos ergo aliquot, tractatum in Evangelio Matthæi, quem rogante bonæ memoriæ Haistulfo archiepiscopo confeceram, tibi ad rescribendum accommodavi. Sed quia illum necdum recipere potui, remunerationis vice præsens opus transmisi, ut saltem hoc beneficio admonitus, remittas fenus quod acceperas. Lege diligenter Jesum Nave, qui non solum nomine, verum etiam gestis Jesum Christum typice præfiguravit. Transiit Jordanem, hostium regna subvertit, divisit terram victori populo, et per singulas urbes, viculos, montes atque confinia, Ecclesiæ cœlestisque Jerusalem spiritalia regna descripsit. Sicque cognoscis ipsius libri textum evangelicæ lectioni concordare,

quæ Domini Salvatoris ostendit adventum, prædicationem, passionem, triumphum atque victoriam, qua mortem vincendo, cœlestium, terrestrium atque infernorum acquisivit sibi dominationem: qui ascendens in cœlum, sedensque ad dexteram Patris, judex est venturus vivorum atque mortuorum, et secundum Judæ apostoli attestationem non solum homines, sed et angelos judicaturus est; qui in Epistola sua ita scripsit, dicens: « Commonere autem vos volo, scientes semel omnia, quoniam Jesus populum de terra Ægypti salvans, secundo eos qui non crediderunt perdidit; angelos vero qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in judicium diei magni vinculis æternis sub caligine reservavit (*Jud. 5*). » De cujus diei certitudine primus apostolorum Petrus nos in sua Epistola instruit, dicens: « Unum vero hoc non lateat vos, charissimi, quia unus dies apud Deum sicut mille anni, et mille anni sicut dies unus. Non tardat Dominus promissis, sed patienter agit propter vos, nolens aliquem perire, sed omnes ad penitentiam reverti. Adveniet autem dies Domini ut fur, in quo cœli magno impetu transient, elementa vero calore solventur. Cum hæc igitur dissolvenda sint omnia, quales oportet vos esse in

sanctis conversationibus et pietatibus, exspectantes et properantes in adventum diei Domini, per quem cœli ardentes solventur, et elementa ignis ardore tabescent? Novos vero cœlos, et novam terram, et promissa ipsius exspectamus, in quibus justitia habitat. Propter quod, charissimi, hæc exspectantes, satagite immaculati et inviolati ei inveniri in pace, et Domini nostri longanimitatem salutem arbitremini (*II Petr. III, 8*). » Hujus ergo sacratissimi adventus diem, sancte Pater, ante oculos semper habe, tuosque lætum in occursum superni Judicis præpara cum lampadibus honorum operum lucen- tibus, quatenus ejus gratiam inveniens, cum his qui a dextris ejus stabunt audire merearis: « Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi (*Matth. XXV, 34*); » quod nos promissum lætum audire, donumque illud simul percipere ipse concedat qui nos a potestate tenebrarum eruere et in regnum suum convocare dignatus est Jesus Christus Dominus noster. Bene valere te cupimus, sancte Pater, nostrique memorem in sacris orationibus fieri. Divinitas Domini nostri Jesu Christi vitam tuam conservet in ævum.

INCIPIUNT

COMMENTARIA IN JESU NAVE.

LIBER PRIMUS.

CAPUT PRIMUM.

Sermo Domini ad Josue de ducatus sui ministerio.

(CAP. I.) « Et factum est post mortem Moysi servi Domini, ut loqueretur Dominus ad Josue filium Nun, ministrum Moysi, et diceret, » etc. Donavit Deus nomen quod est super omne nomen Domino et Salvatori nostro Jesu Christo. Est autem nomen quod est super omne nomen, Jesus. Et quia est istud nomen super omne nomen Jesus, idcirco « in nomine Jesu omne genu flectitur, cœlestium, terrestrium et infernorum (*Phil. II*). » Et quia est hoc nomen super omne nomen, idcirco in multis generationibus a nullo cognominatum est. Scripsit Moyses librum Genesis, in quo legimus Abraham et eos qui ex eo generati sunt, in quibus sunt isti quamplurimi, sed nullus ex ipsis Jesus meruit nominari. Neque Abel dictus est Jesus, neque ille qui cœpit invocare nomen Domini Dei, neque ille qui placuit Deo et translatus est, cujus unquam non est inventa mors: neque ille qui in generatione sua solus justus inventus est apud Deum Noe. Sed nec ipse quidem qui repromissiones acceperat testamenti Abraham, nec ille qui de eo natus est Isaac; sed nec supplan- tator Jacob, nec quisquam ex filiis ejus. Moyses fidelis erat in omni domo sua, necdum tamen vocatus Jesus. Sed Jesum nomen primum invenio in Exodo; et volo intueri quando primum nomen Jesu

C cognominatur. « Venit, inquit, Amalec, et expug- nabit Israel in Raphidim: et dixit Moyses ad Jesum (*Exod. XVII*). » Hæc est prima appellatio nominis Jesu. « Elige, inquit, tibi viros potentes ex omnibus filiis Israel, et egredere, et confige cum Amalec crastino (*Ibid. v. 9*). » Moyses confitetur non posse se exercitum ducere, confitetur se non posse obtinere, quamvis eum de terra Ægypti eduxerit; et ideo, inquit, vocavit Jesum, et dixit, « Elige tibi viros fortes, inquit, et egredere. » Vides cui ces- serit bellum agere adversus Amalec. In hoc primo nomen discimus Jesu, ubi eum videmus ducem exercitus. Non cui Moyses injunxerit principatum, sed cui successerit in primatum. Non potest Moyses eligere viros potentes. « Tu, inquit, elige tibi viros potentes ex omnibus filiis Israel. » Hic ergo ubi primum disco nomen Jesu, ibi continuo etiam my- sterii video sacramentum: ducit enim exercitum Jesus. « Et factum est cum extolleret Moyses manus suas, invalescebat Israel; cum autem dejiceret manus suas, invalescebat Amalec (*Ibid. v. 11*). » Tunc ergo invalescit Jesus magis, et tunc vincit, quando Moyses erigit manus suas. Victus est autem populus ille ab Amalec, quando non erigebat manus suas Moyses, sed erant demissæ deorsum. Illi sunt enim quibus dicitur: « Si crederetis Moysi, crede- retis utique et mihi, et ecce nunc vultis occidere,

qui legem non facitis (*Joan. v.*) » Hic est Jesus cui per Moysen dicitur : « Prophetam vobis suscitabit Dominus Deus vester : tanquam me, ipsum audietis. Omnis anima quæ non audierit prophetam illum, exterminabitur de plebe, » etc. (*Deut. xviii.*) « Et ecce me vultis occidere, qui legem non facitis. » In isto loco demissa est lex, demissæ sunt manus Moysi, invaluit incredulitas Judæorum, vincit Amalec, hoc est diabolus, qui vicit Judæos, quando Christum crucifixerunt, et non crediderunt cum signa viderunt, quia dictum erat de illis in lege : « Videbitis vitam vestram pendentem in ligno, et non credetis ei (*Deut. xxviii.*) » Cessante namque apud illos lege et operibus legis, qui dum suam justitiam quærunt statuere, justitiæ Dei non sunt subjecti; demissæ sunt manus Moysi, invaluit incredulitas, vincitur populus. Sed et Nadab, et Abiud, et Eleazar et Ithamar relinquuntur in castris, ut judicent populum. Derelinquitur etiam et Jethro, ut judicet et ipse populum cum eis. Jesus vero non derelinquitur, sed sequitur Moysen in montem. Ubi adjectio est verbi mirabilis : « Non veni legem solvere, sed adimplere (*Matth. v.*) » Jesus secutus Moysen, cum legem adimplevit in eo quod dicitur quia assistebat Moysi. Quomodo assistebat? Non ut secundus, non ut inferior, sed ut adjutor et protegens. Sed et illud quale est, quod cum primum nominatus est Jesus, non est indicatum nomen patris ejus, neque in secundo, neque in tertio; cum vero pater ejus nominatur Nave, tunc ipse non Jesus, sed Auses dictus est? (*Num. xiii.*) Inter eos enim qui exploratores missi sunt, nomen ejus scribitur. Sed fortassis mihi videtur pro exploratoris officio non Jesus, sed Auses dictus est, et Nave filius nominatur. Cum vero redit opere expleto, et perterritis omnibus, solus sublevat lapsos desperationemque populi solus erigit, tunc a Moyse Jesus nominatur, nec Nave filius dicitur, sed ille ad quem dicit Moyses : « Educ exercitum et conflige cum Amalec. » Illud enim intuens, magnitudinem ejus pervideamus. Quodcum ad transfigurationem vultus Moysi omnis filiorum Israel hebetaret aspectus, nec aliquis posset intueri faciem vultus ejus, Jesus non solum faciem contuetur, verum etiam in interioribus tabernaculi mysteriorum conscius perseverat. Quo igitur nutu hæc cuncta perspiciunt? Nempe eo quod liber hic non tam gesta filii Nave indicet quam Domini Jesu nobis sacramenta depingat. Ipse enim qui post mortem Moysis suscepit imperium, ipse est qui ducet exercitum et confliget adversus Amalec. Et quod ibi adumbrabatur in monte manibus extensis, affligit cruci suæ, triumphans principatus et potestates in semetipso. Defunctus est Moyses, cessavit enim lex, quoniam « lex et prophetæ usque ad Joannem (*Matth. xi, 13.*) » Vis autem de Scripturis proferram documenta quod lex Moyses appellatur? Audi quid dicit in Evangelio : « Habent Moysen et prophetas, audiant illos (*Luc. xvi.*) » Moysen utique legem nominans. Defunctus est ergo Moyses famulus

A Dei, defuncta enim est lex, et legalia præcepta jam cessant. Si ergo consideres Jerusalem subversam, altare destructum, nusquam sacrificia, nusquam nec hostias nec libamina, nusquam sacerdotes, nusquam pontifices, nusquam ministeria Levitarum: cum hæc omnia vides cessare, dicito quia Moyses famulus Dei defunctus est. Si videris neminem ter in anno venire ad conspectum Domini, nec offerre munera in templo, nec jugulare hostias, pascha nec azyma edere, nec offerre primitias, nec primogenitæ conservare : cum hæc omnia non vides celebrari, dicito quia Moyses famulus Domini defunctus est. Cum vero videris introire gentes ad fidem, ecclesias instrui, altaria non cruore pecudum respergi, sed pretioso sanguine Christi conservari; cum videris sacerdotes et levitas non sanguinem taurorum et hircorum, sed verbum Dei per sancti Spiritus gratiam ministrantes, tunc dicito quia Jesus post Moysen suscepit et obtinuit principatum: sed non ille Jesus filius Nave, Jesus Filius Dei. Cum videris quia pascha nostrum immolatus est Christus, et azyma edimus sinceritatis et veritatis; cum videris fructus justitiæ terræ bonæ in Ecclesia trigesimos, sexagesimos, et centesimos, justas conjuges, viduas, virgines et martyres; cum videris multiplicari semen Israel in his qui non in sanguinibus, neque ex voluntate viri, neque ex voluntate carnis, sed ex Deo nati sunt; et cum videris filios Dei qui dispersi erant, congregari in unum cum sua voluntate, baptizari populum Dei, non otium gerentem a conversatione communi, sed otium gerentem ab operatione peccati: cum hæc omnia vides, dicito quia Moyses famulus Dei defunctus est, et Jesus Filius Dei obtinet principatum. Sed videamus quid Dominus dixerit ad Jesum : « Moyses servus meus mortuus est. Surge, et transi Jordanem istum, tu et omnis populus tecum, in terram quam ego dabo filiis Israel. Omnem locum quem calcaverit vestigium pedis vestri, vobis tradam, sicut locutus sum Moysi, a deserto et Libano usque ad flumen magnum Euphratem. » Requiris fortasse quomodo minister Moysi fuerit etiam Dominus noster Jesus Christus Filius Dei. Quia cum venisset « plenitudo temporum, misit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege (*Gal. iv.*) » Per hoc quod factus est sub lege, minister Moysi factus est. Dixit autem Deus ut transeant in terram, non quam dedit Moyses, sed quam, inquit, ego do vobis. Vides ergo quia, Moyse mortuo, Deus dat terram repromissionis populo Israel per Jesum. Quam terram? Illam sine dubio de qua dicit Dominus : « Beati mansueti, quia ipsi hæreditate possidebunt terram (*Matth. v.*) » Omnem, inquit, locum quemcumque ascenderitis vestigiis pedum vestrorum, vobis dabo eum. Quæ sunt loca quæ ascendimus vestigiis pedum nostrorum, nisi legis litteram humi positam et deorsum jacentem? Nusquam ergo ascendit qui legis litteram sequitur. Si a littera vero poteris ascendere ad spiritum, et ab historia ad intellectum conscendere celsiorem,

tunc vere ascendisti locum editum et excelsum, quem a Deo in hæreditate percipies. Si ergo in his quæ in Scripturis typicis legis intelligas formas esse cœlestium, et mente ac sensu quæ sursum sunt quæras, ubi Christus est in dextera Dei sedens; tunc et illum locum in hæreditate percipies, dicente Domino Salvatore, quia « ubi ego sum, ibi erit et minister meus (Joan. xii). » Si ergo usque ad Christum sedentem in dextera Dei perveneris, fide, puritate, vita, virtute, et illis vestigiis pedum tuorum quæ lavit Jesus illum locum incesseris, dabit eum tibi Deus: tu non solum efficiaris hæres Dei, sed et cohæres Christi. « Sicut fui cum Moysse, ero et tecum: non dimittam, nec derelinquam te: con-
 « fortare et esto robustus: tu enim sorte divides
 « populo huic terram, pro qua Juravi patribus tuis,
 « ut traderem eam illis. Confortare igitur et esto
 « robustus valde, ut custodias et facias omnem le-
 « gem, quam præcepit tibi Moyses servus meus. Ne
 « declines ab ea ad dexteram vel ad sinistram, ut
 « intelligas cuncta quæ agis, » etc. (Ex Augustino.) Dominus dicit ad Jesum Nave: Et sicut eram cum Moysse, ita ero et tecum. Non solum autem hoc testimonio, sed etiam in Deuteronomio (Cap. xxxiv) multis documentis probatur Moyses ita defunctus, ut Dei famulus et Deo placens. Quamvis in eo illa vindicta completa sit, ne terram repromissionis intraret. Ex qua datur intelligi Dominum etiam bonis servis suis in aliquo succensentem, et temporaliter vindicare, et tamen in eorum habere numero quæ sunt in domo ejus vasa in honorem, utilia Domino, quibus daturus est promissa sanctorum.

CAPUT II.

Præceptum Josue ad filios Israel de præparandis cibariis in itinere, et responsio populi ad eum.

(Ibid.) « Præcepitque Josue principibus populi, dicens: Transite per medium castrorum, et impetate populo, ac dicite: Præparate vobis cibaria, quoniam post diem tertium transibitis Jordanem, et intrabitis ad possidendam terram quam Dominus Deus vester daturus est vobis. » (Ex Augustino.) Quæstio est quomodo posteaquam locutus est Dominus ad Jesum Nave, exhortans et confirmans eum, seque promittens cum illo futurum, mandaverit idem Jesus populo per scribas ut præpararent cibaria, quod post tres dies Jordanem fuerant transituri, cum inveniantur post multo plures dies transisse Jordanem. Cum enim hæc populo mandasset, misit exploratores in Jericho, quoniam Jordane trajecto, ipsa proxima civitas occurrebat. Illi autem divertebant ad Raab mulierem fornicariam, et ab illa occultati, atque a rege quæsiti et minime inventi, eadem dimittente illos per fenestram et momente ut triduo laterent in montanis, quatuor dies videntur esse consumpti. Inde posteaquam nuntiaverunt quæ circa illos gesta fuerint, promovit Jesus cum universo populo de loco ubi erat diluculo. Qui cum venisset ad Jordanem, divertit et mansit. Tunc rursus populus admonetur ut per triduum se

præpararet transire Jordanem, arca Domini præcedente. Hinc ergo intelligitur humanam fuisse dispositionem, quam fecit populo nuntiari, ut cibaria præpararent, tanquam post tres dies memoratum fluvium transituri. Potuit enim hoc sicut homo sperare fieri posse, si exploratores celeriter revertissent: quibus tardantibus intelligitur (quamvis Scriptura tacuerit) ex divina dispositione cætera impleta, ut jam inciperet apud populum glorificari Jesus, et ostendi quod cum illo Dominus esset sicut fuerat cum Moysse. Nam et hoc illi dicitur fluvium transituro, sicut scriptum est: « Et dixit Dominus ad Jesum: In die isto incipiam exaltare te coram omnibus filiis Israel, ut sciant quoniam sicut eram cum Moysse, ero et tecum. » Nec incredibile debet videri, etiam illos cum quibus Deus loquebatur, aliquid ex humana dispositione agere voluisse, in qua sibi Deum tamen viderent esse rectorem, eorumque ex illius a quo regerantur providentia consilia fuisse mutata. Nam et Moyses ipse, utique tanquam homo, putaverat esse faciendum, ut causas populi sic audiret quemadmodum et sibi et illis onus intolerabile subeundo prodesse non posset, ejusque dispositio divinitus et hoc ipsum socero ejus suggerente et monente, atque hanc admonitionem Deo approbante mutata est. (Ibid.) « Rubenitis quoque et Gaditis, et dimidiæ tribui Manasse ait: Mementote sermonis quem præcepit vobis Moyses famulus Domini, dicens: Dominus Deus vester dedit vobis requiem et omnem terram. Uxores vestræ ac filii et jumenta manebunt in terra quam tradidit vobis Moyses trans Jordanem. Vos autem transite armati ante fratres vestros, omnes fortes manu, et pugnate pro eis, donec det requiem Dominus fratribus vestris, sicut et vobis dedit: et possideant ipi quoque terram quam Dominus Deus vester daturus est eis: et sic revertimini in terram possessionis vestræ, et habitabitis in ea quam dedit vobis Moyses famulus Domini trans Jordanem, contra solis ortum, » et reliqua. (Ex Adamantio.) Consideremus ergo quam formam teneant istæ duæ semis tribus quæ per Moysen terram hæreditatis accipiunt; et quam formam teneant reliquæ novem semis tribus quæ per Jesum repromissionem terræ sanctæ suscipiunt. Et primo omnium puto quod impossibile fuerit fortuito accidisse ut hi qui per Moysen accipiunt portionem, primogeniti essent. Ruben namque primogenitus est ex Lia, Gad primogenitus est ex Zelfa, et Manasses primogenitus est ex Ascenez filia Ægyptia Petefræ sacerdotis Heliopoleos, quam accepit Joseph. Nunquam ergo mihi persuadeo ut fortuito acciderit primogenitos esse omnes quibus per Moysen discernebatur hæreditas; sed magis hæc arbitrator quod jam in his tunc adumbrabatur forma populorum: unius quidem, qui primogenitus per naturæ ordinem videretur; alterius, qui per fidei gratiam benedictionem hæreditatis acciperet. Nec prius illis qui per Moysen accipiunt hæreditatem, id est,

qui per legem placuerunt Deo, requies non datur, nisi adjuvent in præliis fratres suos. Mulieres tantum et infantes accipiunt quietem per Moysen, cæteri autem non requiescunt, sed exeunt ad auxilium fratrum suorum. Vide laboranti mihi hodie in agone vitæ hujus, et habenti certamen adversus inimicos, id est, contrarias potestates, quomodo in auxilium veniunt illi qui ante adventum Jesu Christi Domini mei in lege justificati sunt. Vide quomodo Isaias præstet auxilium, ac me sermonibus suæ lectionis illuminet. Vide accinctum et expeditum juvantem Jeremiam ad auxilium nostrum, et voluminis sui jaculis hostes acerrimos, id est, tenebras cordis mei, effugantem. Accingitur et Daniel ad auxilium cum nos de Christi præsentia et regno, et Antichristi futura fraude instruit et admonet. Adest et Ezechiel sacramenta nobis cælestia in quadriformibus rotarum circulis signans, et rotam in rota concludens. Ducit et Osee bis senas prophetici agminis turmas: et procedunt omnes succincti lumbos in veritate quam prædicant in auxilium fratrum suorum, ut eorum voluminibus instructi, diabolicas non ignoremus astutias. Isti ergo qui viri fortes sunt, armati et præcincti lumbos in veritate, exeunt in auxilium nostrum: numerus adimpletur, et pugnant nobiscum. Infantes autem et mulieres non exeunt ad prælium nostrum. Nec mirum, non enim dicitur vir esse qui non loquitur. Quid me ergo juvare potuit qui nihil locutus est; cujus nihil invenio quod legam, cujus me responsum non instruit? Mulierem vero dixit apostolus infirmum vas esse (*I Petr.* iii). Inde et consequenter infirmum vas ad conflictum non veniat, ne confringatur et pereat. Sic namque et de Jesu Domino in Evangeliiis dicitur: « Quia calamus quassatum non confringet (*Matth.* xii). » Quia ergo mulieres a viris suis domi doceri jubentur, et magis in discipulorum quam in docentium persona ponuntur, in auxilium meum non conveniat qui me docere non potest. Ergo quid dicunt ad Jesum isti qui veniunt ex ista terra quam distribuit Moyses? « Sicut audivimus, » aiunt, « Moysen, ita audiemus et te. » Nihil tam verum quam quod omnis qui audit Moysen, audiatur et Jesum Dominum nostrum; de Jesu enim ille scripsit. Unde et Dominus in Evangelio arguens eos qui ex eo quod sibi non credunt, nec Moysi credant, dicit: « Si Moysi crederetis, crederetis utique et mihi: de me enim ille scripsit (*Joan.* v). » Mihi tamen nec hoc otiosum videtur quod non tres integræ tribus sint istæ quæ per Moysen dispensantur, nec illæ integræ novem quæ per Jesum hæreditatem potiuntur; sed duæ et semis hic, et ibi novem et semis: et ita una dividitur tribus in duas partes, per quam neque hic tertius numerus adimpletur, neque ibi decem perfectæ et integræ consummantur. In quo arbitror illud indicari, quia illis prioribus qui legem agebant contigerit quidem scientia Trinitatis, nec tamen integre et perfecte, sed ex parte. Deerat enim illis in Trinitate, etiam de Unigeniti incarnatione cognoscere. Nam licet de adventu ejus non tan-

tum crederent, sed etiam prædicarent, non tamen etiam videre et adipisci ea quæ crediderant potuerunt, sicut et Dominus discipulis suis dixit de his: « Quia multi justis et prophetis cupierunt videre quæ vos videtis, et non viderunt; et audire quæ vos auditis, et non audierunt (*Luc.* x). » Non enim erat fides eorum integra, pro eo quod nondum in Christo fuerat dispensatio carnis impleta. Et quod nunc nos jam factum credimus et impletum, illi tantummodo futurum credebant. Propterea ergo tribus illæ neque duæ sunt, neque extra fidem sunt Trinitatis; neque tres integræ et perfectæ, ne beatæ Trinitatis in illis jam sacramentum videretur impletum, sed contingeret quidem tertium numerum. Et sicut dixit Dominus, cupierant videre quæ vidimus, et audire quæ audivimus; sed minime potuerunt, quia nondum Filius hominis fuerat exaltatus, nec temporum janua venerat plenitudo. Hic me etiam aliquid amplius permovet. Ego puto quod fortasse nec in adventu Jesu et incarnatione ejus id quod perfectum est et integrum diximus: sed nec si ad crucem ducatur, et consummetur in omnibus, nec si a mortuis resurrexerit, cuncta nobis per semetipsum quæ perfecta sunt pandit. Aliud adhuc opus habemus, quod nobis aperiat et revelet universa. Audi ipsum Dominum dicentem: « Multa adhuc habeo quæ vobis loquar, dixit, sed non potestis illa modo audire. Veniet autem Spiritus veritatis qui a Patre procedit, et de meo accipiet, et ille vobis indicabit omnia (*Joan.* xvi). » Vides quia non solum apud Moysen iste tertius numerus non demonstratur impletus, sed adhuc et Jesus dicit discipulis suis: « Nondum potestis audire, nisi ille Paracletus veniat, Spiritus veritatis; » quia per ipsum et in ipso adimpletur perfectio Trinitatis. Nam quod novem et semis tribus sunt quæ sub Jesu duce aguntur, et non integræ decem, qui numerus in omnibus consummatus dicitur et perfectus; eadem sine dubio ratio invenitur, ut hoc quod a Domino nostro Jesu reservari dicitur, Spiritui sancto semiplenum videatur ac medium. Quamvis enim per Dominum et Salvatorem pœnitentia prædicetur, et conversio a malis ad bona, et detur omnibus credentibus remissio peccatorum, et omnia quæ ad perfectionem de eodem videntur tendere compleantur: tamen perfectio et summa cunctorum bonorum in hoc consistit, si post hæc omnia sancti Spiritus quis gratiam mereatur accipere. Alioquin nihil in eo perfectum putabitur, cui Spiritus sanctus deest, per quem mysterium beatæ Trinitatis impletur. Vis ut adhuc tibi evidentius probem, apud priorem populum, illum quem Moyses in duabus et semis tribubus adumbrabat, non fuisse omnia integra et perfecta? Declarat etiam illa historia quæ in hoc libro Jesu Nave scripta est: quia altare quidem verum erat in illa terra quam Jesus dispensabat; isti tamen qui erant trans Jordanem, id est, Ruben et Gad, et dimidia tribus Manasse, fecerunt sibi altare, sed non verum altare, sed quod tyrum haberet et formam veri altaris, quod erat apud Je-

sum. Nihil ergo mireris si non integram scientiam A Trinitatis acceperant illi qui nec verum nec integrum altare construxerant. Ideo denique nec multi hostes, neque plures reges contrariarum virtutum ab illis dicuntur esse dejecti. « Seon, inquit, tantummodo regem Amorrhæorum, et Og regem Basan, et Amalecitas devictrint trans Jordanem. » Jesus vero ubi ducit exercitum, tunc quinque reges cadunt simul, qui confugerunt in speluncas: et non solum cadunt, sed et suspenduntur in ligno. Nunc viginti et novem pariter jugulantur, et immense multitudines adversi exercitus prosternuntur, et exterminantur omnes qui sanctam terram in immunditiis possident, qui terram fluentem lac et mel in amaritudine malitiæ detinent. « Sicut obedivimus in cunctis Moysi, ita obedimus et tibi; tantum sit Dominus Deus tecum, » sicut fuit cum Moyse. Qui contradixerit ori tuo, et non obedierit cunctis sermonibus quos præceperit ei, moriatur, » etc. Condemnant ergo Rubenitæ atque Gadditæ, nec non et dimidia tribus Manasse, populum Judæorum pro inobedientia, dicentes: « Sicut obedivimus in cunctis Moysi, ita obediemus et tibi, » cum similia legislatoris præcepto sponsione sua proferant testimonia. Ait enim Moyses: « Prophetam vobis suscitabit Dominus de fratribus vestris. Tanquam meipsum audietis; quicumque autem non audierit prophetam illum, exterminabitur anima ejus de populis suis (Deut. xviii). » Sed veniente Domino Salvatore, atque Evangelium prædicante, non devoti atque obedientes, sed ingrati atque contrarii semper illi existebant, maledicentes cæco nato per eum illuminato, atque dicentes: « Tu discipulus ejus sis; nos autem discipuli Moysi sumus (Joan. ix). » Et Pilato dicente: « Regem vestrum crucifigam? » responderunt: « Non habemus regem nisi Cæsarem (Joan. xix). » Et ideo eis venerunt quæ parentes sui eis imprecabantur, ut morte morerentur: cum non solum in anima æternam damnationem, sed etiam corporis sui detrimenta sentiebant, usquequoque, fame necati, pestilentia percussi, gladio occisi, ac captivitate crudelissima per totum orbem dispersi.

CAPUT III.

De exploratoribus missis ex Sethim ad urbem Jericho, et per mulierem meretricem salvatis.

« Misit ergo Josue filius Nun de Sethim duos viros « exploratores abscondite, et dixit eis: Ite et considerate terram urbemque Jericho; et pergentes ingressi sunt domum mulieris meretricis nomine « Raab, et quieverunt apud illam, » et reliqua. Iste Jesus mittit duos exploratores ad Jericho urbem, qui suscipiuntur a meretrice Raab. Jesus ille dux populi a semetipso Dominum Christum et vocabulo ostendit et facto. Jericho autem civitas mundus est, ad quem Dominus Jesus Christus ad perscrutandos mores hominum duo Testamenta direxit. Nam in eo ut credentium fidem aut rebellium pervaciam plenius comprobaret, ante adventum judicii sui quasi explo-

ratores duos, Legem et Evangelium destinavit. Raab vero typum tenet Ecclesiæ, quæ de extraneis atque alienis gentibus congregata est; quæ antea vivens in desideriis carnis, fornicabatur in idolis. De talibus ait Dominus, quod « præcedent vos in regno cœlorum (Matth. xxi). » Hæc igitur testamenta Domini sola suscipit, et ea fideliter conservat. Inimicis omnino non tradit ipsa: potius periclitari optans, dummodo illæsa ac salva servet. ea Hæc casurum mundum sicut illa civitatem firmiter credidit; hæc pro se ac suorum omnium salute pactum cum testamenti Domini fecit, hæc in domo sua coccum, id est, signum sanguinis posuit: extra hanc si quis fuerit inventus, ruinam sæculi atque incendium mundi nulla ratione vitabit. (Ex Adamantio.) Mittuntur exploratores ab Jesu in Jericho, et suscipiuntur a meretrice Raab. Exploratores isti qui mittuntur ante faciem Jesu possunt et angeli Dei putari, sicut scriptum est: « Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparat vias tuas ante te (Matth. xi): » quod per alios quidem invisibiliter, in Joanne vero visibiliter comprobatur, de quo et hoc scriptum est. Denique de Joannis baptismo dicitur a Domino, quia « et Scribæ et Pharisei non crediderunt ei, meretrices autem et publicani credentes baptizati sunt (Matth. xxi). » Sic ergo etiam in hoc completur quod meretrix Jesu exploratores susceperit, per quos de interitu totius inimicæ gentis refertur erepta. Sed videamus tandem quæ sit ista meretrix. Raab dicitur. Raab vero interpretatur latitudo. Quæ est ergo latitudo hæc, nisi Ecclesia Christi, quæ ex peccatoribus velut ex meretrice collecta est. Et dicit: « Augustus mihi est locus, fac mihi locum ubi habitem. Hos autem mihi quis enutrivit? » (Isa. xlix.) Et iterum ad quam dicitur: « Dilata palos tuos et extende tentoria tua (Isa. liv). » Ista ergo est latitudo quæ suscipit exploratores Jesu. Scio me aliquando in quadam ecclesia disputantem de duabus meretricibus de quibus scriptum est in tertio libro Regum (III Reg. iii), quæ ad judicium venerant Salomonis, quarum una vivum habebat infantem, discussisse diligentius et dixisse quia illa meretrix hæc esset cui Salomon (non ille, sed hic qui pacem venit facere eorum qui in cœlis sunt, et quæ in terris) reddi vivum jussit infantem, illa vero alia quæ mortuum habebat infantem, vel illius esset prioris populi Synagoga, vel eorum qui in hæresim declinaverunt. Et alia meretrix quam Osee propheta jubetur accipere (Ose. i), in figura sine dubio hujus quæ ex gentibus consecrata est. Talis ergo et hæc mulier meretrix esse dicitur, quæ exploratores Jesu suscipit: sed hæc susceptos in superioribus collocat, atque in editis et excelsis fidei constituit sacramentis. Nemo enim qui ab Jesu mittitur, invenitur deorsum et humi jacens, sed in superioribus permanens et excelsis. Sed ista meretrix quæ eos suscipit, ex meretrice efficitur jam propheta; dicit enim: « Scio quod Dominus Deus vester tradidit vobis terram hanc. » Vides quomodo illa aliquando erat meretrix, et impia et immunda: nunc

Spiritu sancto repleta est; et de præteritis quidem constat, de præsentibus vero credit, prophetat autem et prænuntiat de futuris. Sic ergo Raab, quæ latitudo interpretatur, dilatatur et proficit, usque in omnem terram exit sonus ejus. Sed et Japhet simili modo dilatatio interpretatur. Sed videamus quid egit cum exploratoribus ista sapiens meretrix. Consilium eis dat mysticum et cœleste, nihil habens terrenum. « Per montana, » inquit, « abite. » Nolite per valles incedere, humilia et dejecta refugite: quæ excelsa sunt et sublimia prædicate. Ipsa autem accepit signum coccineum, quod sanguinis formam gerebat. Sciebat enim quia in nullis esset salus, nisi in sanguine Christi. Datur etiam hoc mandatum huic quæ quondam fuerat meretrix: Omnes, inquit, qui in dono tua fuerint inventi, salvabuntur; qui autem exierit de domo tua, impunes sumus nos ab hoc juramento tuo. Si quis ergo salvari vult, veniat in hanc domum hujus, quæ quondam meretrix fuit. Etiam si de illo populo vult aliquis salvari, ad hanc veniat domum, in qua Christi sanguis in signo redemptionis est. Nam super illos qui dixerunt: « Sanguis ejus super nos et super filios nostros (Matth. xxvii), » Christi sanguis in condemnatione est: positus enim fuerat Jesus in ruinam et in resurrectionem multorum; et ideo contradicentibus signo ejus efficitur sanguis ejus ad pœnam, credentibus vero ad salutem. Nemo ergo sibi persuadeat, nemo semetipsum decipiat. Extra hanc domum, id est extra Ecclesiam, nemo salvabitur. Si quis foras exierit, mortis suæ ipse reus sit, hoc est per sanguinis signum, quia hæc est purificatio quæ per sanguinem constat. Quod autem in fenestra dependet hoc signum, arbitrator illud indicari quia fenestra est quæ illuminat domum et per quam illuminatur aspectus noster, sed tantum quantum oculis et usui nostro sufficiat luminis capiamus. Quia ergo incarnatio Salvatoris non nobis verum ingerit et integrum deitatis aspectum, sed tanquam per fenestram fecit nos per incarnationem suam lumen deitatis aspicere: idcirco mihi videtur signum salutis per fenestram datum, quo signo salutem consequantur omnes qui in domo ejus, quæ aliquando erat meretrix, fuerint inventi, in aqua et Spiritu sancto, in sanguine Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi.

CAPUT IV.

De transitu filiorum Israel per Jordanis alveum, et aquis divisis ad introitum arcæ Domini.

(CAP. III.) « Igitur Josue de nocte consurgens movit castra: egredientesque de Sethim venerunt ad Jordanem, ipse et omnes filii Israel, et morati sunt ibi per tres dies. » Omnis ergo locus suscipit justum, et omnis creatura exhibet ei debitum famulatam. Peccatoribus quidem omnis creatura hostis est: terra eos impugnabat, aer ipse impugnabat, cœlum eos impugnabat. Justis vero, etiam quæ inaccessibleia videntur, plana efficiuntur et proclivia. Mare Rubrum justus tanquam per aridam transit, Ægyptius

vero, si pertransire voluerit, submergitur, nec fiet ei murus dextra lævaque. Et ne forte offendaris quod hæc quæ in prioribus gesta sunt, in te vero qui nunc auditor horum es, nihil tale geratur, omnia complentur in te secundum mysticam rationem. Etenim tu, qui, nuper idololatriæ tenebris derelictis, cupis ad audientiam divinæ legis accedere, nunc primum Ægyptum derelinquis, cum catechumenorum aggregatus es numero, et præceptis ecclesiasticis parere cœpisti. Unde tibi, secundum morem Israelitarum, ante ingressum Jordanis triduo morandum est, ut discas sanctæ Trinitatis fidem, qualiter in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti baptizatus, remissionem percipias omnium peccatorum: et quomodo tibi deinceps vivendum est, ut in novitate vitæ ambulans, cœlestis regni merearis introitum.

(IBID.) « Quibus evolutis transierunt præcones per medium castrorum, et clamare cœperunt: Quando videritis arcam fœderis Domini Dei vestri, et sacerdotes stirpis Leviticæ portantes eam, vos quoque consurgite, et sequimini præcedentes. » Digressus mare Rubrum, et in desertis stationibus positus, ad audiendam legem Dei, et intuendum Moysi vultum per gloriam Dei revelatum, quotidie vacas. Si vero etiam ad baptismi mysticum veneris fontem, et consistente sacerdotali et Levitico ordine, initiatus fueris et venerandis illis magnificentisque sacramentis (norunt illi quos nosse fas est), tunc cum sacerdotum ministeriis, Jordane digresso, terram promissionis intrabis: in qua te post Moysen suscipit Jesus, et ipse tibi efficitur novi itineris dux. Sequitur:

(IBID.) « Sitque inter vos et arcam spatium cubitorum duorum millium, ut procul videre possitis, et nosse per quam viam ingrediamini; quia prius non ambulastis per eam: et cavete ne appropinquetis ad arcam », et cætera. (Ex Augustino.) Longe jussum est arcam præcedere, ut posset a populo videri. Tam grande quippe agmen, si post eam proximum pergeret, non eam videret præire, nec nosset qua sequeretur. Ex hoc facto intelligendum est quod columna illa nubis, quæ solebat movendis castris signum dare et iter ostendere, jam recesserat, nec apparebat eis. Hinc factum est ut etiam triduum illud ex humana dispositione prædiceretur. Nunc ergo, duce Jesu, arcam Domini sequuntur, nube subtracta, tanquam velamine ablato. Vide denique quid dicitur de eis: Populus, inquit, ab arca testamenti duo millia cubita, sacerdotes vero et levitæ proximi, et satis proximi; ita ut in humeris eorum arca Domini et legislatio divina portetur. Beati qui merentur proximi esse Deo. Sed memento quod scriptum est: « Qui approximaverint mihi, approximant igni (Isa. lxxv). » Si aurum aut argentum fueris, et igni approximaveris, multo per ignem splendidior et rutilantior refulges. Si vero super fundamentum tantæ fidei positum, conscius tibi es superædificasse te ligna, fenum, stipulam (I Cor. iii); cum tali ædificatione si igni approximaveris, consumeris. Beati

igitur qui proximi sunt, ut ignis eos illuminet et non adurat. Salvabitur tamen et Israel, sed longe positus salvabitur; et iter agit, non sua virtute, sed adminiculis et providentia sacerdotum.

(*IBID.*) « Dixitque Dominus ad Josue : Hodie incipiam te exaltare coram omni populo Israel; ut sciant quod sicut fui cum Moyse, ita et tecum sim, » et reliqua. Quanta ante gesta sunt! Mare Rubrum transitum est pedibus, manna de cœlo data est, fontes in eremo disrupti sunt, lex per Moysen data est, signa et prodigia multa in eremo gesta sunt, et nusquam dicitur exaltatus esse Jesus. Ubi vero Jordanis transitur, ibi dicitur ad Jesum : In hac die incipio te exaltare in conspectu populi. Neque enim ante mysterium baptismi exaltatur Jesus, sed exaltationis ejus in conspectu populi inde sumit exordium. Si enim omnes qui baptizantur in Christo Jesu, in morte ipsius baptizantur; mors autem Jesu in crucis exaltatione completur, merito unicuique fidelium tunc primum Jesus exaltatur, cum ad mysterium baptismi pervenitur, quia scriptum est « quod exaltavit illum Deus, et donavit illi nomen quod est super omne nomen, ut in nomine Jesu omne genua flectatur, cœlestium, terrestrium et infernorum (*Phil. II.*) »

(*IBID.*) « Dixitque Josue ad filios Israel : Ecce arca cœlo Domini omnis terræ, antecedit vos per Jordanem : parate duodecim viros de tribubus Israel, singulos per singulas tribus; et cum posuerint vestigia pedum suorum sacerdotes qui portant arcam Domini universæ terræ in aquis Jordanis, aquæ quæ inferiores sunt, decurrent atque deficient; quæ autem desuper veniunt, in una mole consistent. » Per sacerdotes deducitur populus, et iter agit ad terram repromissionis. Magisterio sacerdotum tantus ac talis est populus, qui in illo ordine mereatur ascribi. Si enim sit aliquis talis, ut quiescant ei fluentia Jordanis, et ipsa elementa verebuntur : pars aquarum fluminum retrorsum resiliet, et post tergum frenabitur : pars vero in mare salsum rapido lapsu deficient. Quod tamen nec ipsum absque mysterii ratione arbitror scriptum, quod pars aquarum Jordanis demergatur in mare, atque in amaritudine profluat, pars vero in dulcedine perseveret. Si omnes qui baptizantur acceptam cœlestis gratiæ dulcedinem custodirent, et nullus in peccatorum amaritudinem verteretur, non utique esset scriptum quia pars fluminis salsi maris gurgitibus fuisset immersa. Et ideo illa mihi videtur in his verbis baptizatorum varietas designari, quam ipsi nos (quod cum dolore commemoro) sæpe videamus accidere, ut hi qui sanctum baptismum consequuntur, cum seipsos rursus ad negotia sæcularia et illecebras libidinum tradunt, et cum avaritiæ salsum poculum bibunt, in ea aquarum parte formantur quæ in mare profluit, atque in salis fluctibus deperit; pars vero illa quæ cum stabilitate permanet, et dulcedinem suam servat, designat eos qui acceptum Dei munus indeclinabiliter tenent. Et recte una pars est eorum

qui salvantur, quia et panis unus est qui de cœlo descendit, et dat huic mundo vitam; et fides una est, unum baptismum, et unus spiritus quo omnes potantur in baptismo, et unus Deus Pater omnium.

(*IBID.*) « Igitur egressus est populus de tabernaculis suis, ut transiret Jordanem : et sacerdotes qui portabant arcam fœderis pergebant ante eum, » etc. Interea sacerdotalis ordo et leviticus, qui iter ostendebat populo Dei qui exiit de terra Ægypti, ipsi enim sunt qui docent populum exire de Ægypto; de erroribus scilicet mundi transire per eremum vastam, id est, tentationum genera diversa transcurrere : et neque noceri a serpentibus, qui sunt morsus dæmonum et malarum suggestionum venena vitare. Quod si forte aliquis percussus fuerit in eremo a serpente, ut ostendat ei æreum serpentem in cruce suspensum, quem qui viderit, id est, qui crediderit in eum cujus figuram ille serpens monstrabat, diabolica per hoc venena diffugiet : sacerdotalis et leviticus ordo est qui assistit arcae testamenti Domini, in qua lex Domini portatur, sine dubio ut ipsi illuminent populum de mandatis Dei, sicut Propheta dicit : « Lucerna pedibus meis verbum tuum, Domine, et lumen semitis meis (*Psal. CXVIII.*) ; » hoc lumen per sacerdotes accenditur et Levitas. Quod si forte aliquis ex hoc ordine accessam lucernam posuerit sub modio, et non super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt, videat quid sibi agendum sit, cum Dominus lucis cœperit reddere rationem pro his qui nihil illuminationis a sacerdotibus capientes, in tenebris ambulant et peccatorum obscuritate cæcantur.

(*IBID.*) « Jordanis autem ripas alvei sui tempore messis impleverat. » (*Ex Augustino.*) Jordanis autem plenus erat per totam crepidinem suam, sicut in diebus messis tritici. Hoc incredibile videtur regionibus nostris : ibi autem (sicut perhibent qui noverunt) initio veris est messis tritici. Tunc autem ille fluvius repletur amplius quam per hiemem.

(*CAP. IV.*) « Sacerdotes autem qui portabant arcam, stabant in Jordani medio, donec omnia complerentur quæ Josue ut loqueretur ad populum præceperat Dominus, et dixerat ei Moyses. Festinavitque populus et transiit. Cumque transissent omnes, transiit et arca Domini. Sacerdotes que pergebant ante populum » (*Ex Adamantio.*) De his quidem qui mare Rubrum transierant et Apostolus dixit, « quia omnes in Moyse baptizati sunt, et in nube, et in mari (*I Cor. X.*) » De his vero qui Jordanem transierunt, possumus etiam et nos simili modo pronuntiare, omnes in Jesu baptizati sunt in Jordane; ita ut ea quæ in Jordane gesta referuntur, formam teneant sacramenti quod per baptismum celebratur. Illud vero quod scriptum est : « Et festinavit populus, et transivit Jordanem; et arca testamenti Domini, » non mihi otiose additum videtur a Spiritu sancto quod dixit, « quia festinavit populus transire. » Unde et ego arbitror

quia nobis quoque venientibus ad baptismum salutare, et suscipientibus sacramenta verbi Dei, non otiose nec segniter res gerenda est, sed festinandum est et perurgendum usquequo omnia transeamus. Transire enim omnia, implere est omnia quæ mandantur. Festinemus ergo transire, hoc est, adimplere primum quod scriptum est, « Beati pauperes spiritu (*Matth. v.*); » ut deposita omni arrogantia, et Christi humilitate suscepta, pervenire ad promissam beatitudinem mereamur; sed cum hoc impleverimus, non nobis standum est, neque cessandum, sed transeunda sunt et cætera quæ sequuntur, ut esuriamus et sitiamus justitiam. Transeundum nobis est et quod sequitur, ut in hoc mundo lugeamus: cito etiam reliqua transeunda sunt, ut mansueti efficiamur, et ut pacifici maneamus, et per hoc possimus filii Dei esse. Festinandum quoque, ut persecutionum pondus virtute patientiæ transeamus. Cumque hæc singula quæ ad virtutis gloriam spectant, non segniter, nec remisse, sed cum omni instantia et celeritate conquirimus, hoc mihi videtur esse cum festinatione transire Jordanem. Cum vero transierimus et obtinere poterimus quæ obtinere debemus, rursum nobis diligentia et cautelæ cura succedit; ne forte negligentius incedentes, improvise aliquo lapsu effundantur gressus nostri. Sicut et Propheta dicit: « Paulo minus effusi sunt gressus mei (*Psal. LXXII.*) »

CAPUT V.

De filiis Ruben et Gad, et dimidia tribu Manasse, et duodecim lapidibus quos de Jordanis alveo translatos posuit Josue in Galgalis.

(*IBID.*) « Filii quoque Ruben et Gad, et dimidia tribus Manasse, armati præcedebant filios Israel, » sicut eis præceperat Moyses. Et quadraginta pugnantorum millia, per turmas et cuneos incedentes: « hanc per plana atque campestria urbis Jericho. » Nec remissior nobis sollicitudo in conservandis debet esse, quam in conquirendis virtutibus. Aut non hæc tibi designari videntur in eo cum dicitur quia quadraginta millia virorum accincti et expediti transierunt ad pugnam in conspectu Domini ad expugnandam Jericho civitatem? Requiramus qui isti sunt quos Scriptura dicit accinctos vel expeditos. Ego ex memetipso præsumere aliquid et pronuntiare non audeo. Apostoli magis litteris doceamur in talibus. Qui sunt isti accincti Paulo exponente discamus. Audi ipse quid dicit: « Estote ergo accincti lumbos vestros in veritate (*Ephes. vi.*) » Vides ergo quia Paulus accinctus novit eos qui præcincti sunt cingulo veritatis. Igitur etiam nostrum esse cingulum veritatis debet, si tamen servaverimus militiæ hujus et cinguli sacramentum. Si enim veritas est cingulum nostrum quo Christi militia cingimur, si quando falsum loquimur et mendacium de ore nostro procedit, discingimur a militia Christi, et balteo charitatis exsolvimur. Simus ergo in veritate cincti, ne simus in falsitate discincti; sed nos imitemur potius istos quadragiesies mille viros accinctos, præce-

dentibus in conspectu Domini, et semper simus in veritate succincti. Vis igitur discere quæ nos pugnae post baptismum, quæ bella suscipiant, noli a me, sed ab ipso rursus disce Apostolo. Ipse te docet, dicens: « Non enim nobis est pugna adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates, adversus mundi hujus rectores tenebrarum harum, adversus spiritalia nequitiæ in caelestibus (*Ephes. vi.*) » Formæ sunt et figuræ quæ scripta sunt. Ita enim dicit Apostolus: « Hæc enim omnia in figura contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines sæculorum devenerunt (*I Cor. x.*) » Si ergo propter nos scripta sunt, age, quid cessas? Exeamus ad bellum, ut expugnetur a nobis civitas prima hujus mundi, et malitiæ, et peccati superba mœnia destruantur. Circumspicis fortasse quo tibi itinere progrediendum sit, qui campus certaminis expetendus (novum tibi fortasse videbitur, quod dicturus sum, sed tamen verum est), præter te ipsum et extrinsecus requiras? Prælium intra te est; quod gesturus es, intrinsecus est. Mala illa ædificatio quæ subruenda est, hostis tuus de tuo corde procedit. Non mea vox ista, sed Christi est. Audivimus ipsum dicentem: « De corde enim procedunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiæ, avaritia, nequitia, doli (*Matth. xv.*) » Vides quantus et qualis exercitus hostium tuorum adversum te de tuo corde procedit? Isti nobis prima strage confodiendi sunt, isti prima acie prosternendi sunt. Horum si subruerimus mœnia, ipsos quoque ad internecionem cedere poterimus; ita ut non relinquamus qui renuntiet vel respiret. Si jam nullus ex his prorsus in nostris cogitationibus redivivus eruperit, tunc nobis per Jesum dabitur illa requies, ut unusquisque requiescat sub vite sua, et sub ficu sua, cum jam non sit qui exterreat filios Israel. Verumtamen transeunt Jordanem quadraginta millia virorum armatorum, accincti in conspectu Domini ab bellum; et tunc dicit Scriptura: « In die illo magnificavit Dominus Josue coram omni Israel, ut timerent eum » sicut et timerant Moysen, dum adhuc viveret, » et reliqua. Fuerat quidem ista exaltatio filio Nave, ut dux populi illius apud eos quos regebat esset magnificus. Noster vero Jesus, Dominus meus, dux et rector populi hujus, quomodo exaltatur in conspectu omnis generis filiorum Israel videamus: ego arbitror quod ipse semper apud Patrem exaltatus est et excelsus, sed hoc opus est ut in conspectu nostro exaltet illum Deus Pater. Exaltatur autem in conspectu meo, cum mihi sublimitas et celsitudo divinitatis ejus aperitur. Quando ergo mihi excelsa ejus divinitatis revelata sunt? Tunc profecto cum Jordanem transirem, variis sacramentis futura arma tenerem ad prælia. « Et timerunt, » inquit, « Jesum sicut timerant Moysen. » Omnis qui sub lege est, timet Moysen; cum vero ad Evangelium ex lege transierit, mutata observantia mutatur et timor, sicut Apostolus dicit: « Ego autem per

legem, legi mortuus sum, ut Deo vivam, et cum Christo crucifixus sum cruci: vivo autem jam non ego, vivit vero in me Christus (*Gal. 11*). »

(*IBID.*) « Duodecim quoque lapides, quos de Jordanis alveo sumpserant, posuit Josue in Galgalis, » etc. Transeuntes itaque filii Israel Jordanem, sustulerunt de medio fluminis duodecim lapides, quos pro testimonio posuerunt in loco secunde circumcisionis, ad significandum nobis ut dum de lavacro consurgimus, apostolicæ vitæ exempla firmissima nobiscum gestare debeamus: quorum semper testimonium ad imitamenta virtutum contueamur.

(*IBID.*) « Alios quoque duodecim lapides posuit Josue in medio Jordanis alveo, ubi steterunt sacerdotes qui portabant arcam fœderis Domini, et sunt ibi usque in præsentem diem. » Isti enim duodecim lapides qui positi sunt in medio Jordanis alveo, similiter significant apostolicum ordinem, sicut et illi qui de Jordane translati sunt, et in Galgalis constituti: quia necesse est ut quisquis gratiam baptismi suscipere desideraverit, hanc secundum apostolicam traditionem percipiat, et sic exspoliatus veterem hominem, novoque indutus, per omne tempus vitæ suæ in castris Ecclesiæ manens, apostolicæ doctrinæ normam fide et opere servare contendat.

CAPUT VI.

De secunda circumcisione filiorum Israel, quæ fuit cultris lapideis facta in Galgalis, et quod fecerunt Phase in quarto decimo die mensis ad vesperum in campestribus Jericho, ubi comederunt de frugibus terræ, die altera azymos panes, quia defecerat eis manna.

(*CAP. V.*) « Eodem tempore ait Dominus ad Josue: « Fac tibi cultros lapideos, et circumcide secundo filios Israel. Fecit quod jusserat Dominus, et circumcidit filios Israel in colle præputiorum. Hæc autem causa est secundæ circumcisionis. Omnis populus qui egressus est ex Ægypto generis masculini, universi bellatores viri, mortui sunt in deserto per longissimos viæ circuitus, qui omnes circumcisi erant. Populus autem qui natus est in deserto per quadraginta annos itineris latissimæ solitudinis, incircumciscus fuit, » et reliqua. In hoc præcepto queritur cur dixerit, *iterum*: non enim unus homo bis circumcidendus erat; sed quia populus unus in quibusdam circumciscus, in quibusdam non circumciscus, ideo dictum est, *iterum*, ut circumciscus iterum circumcideretur, non homo sed populus. Nam et sequentia id etiam ostendunt. Manifestum est ergo non omnes fuisse, sed quosdam. Quidam enim de Ægypto exeuntium filii in illo populo incircumcisi erant, quos potuit circumcidere Jesus: illorum scilicet filios qui genuerunt in deserto, et contempserunt eos circumcidere, quod inobedientes erant legi Dei. Nulla itaque causa est cur hi qui putant rebaptizandos eos qui habent Christiani baptismi sacramentum, hoc testimonio legis adjuvari se putent, quia nullus bis numero unus homo est circumciscus; sed populus qui jam fuerat in quibusdam circumciscus, in quibusdam vero

adhuc incircumciscus erat. Et si aliquo modo id fieri posset, ut bis circumcidi hominem Deus juberet, nunquid posset dicere ideo fuisse præceptum quia illi ab Ægyptiis fuerant circumcisi, aut ab aliquibus hæreticis ab Israelitarum societate segregatis? Cum vero etiam satis apparcat quare sit a Deo dictum, nullum hic possunt homines erroris sui patrociniū reperire. (*Ex Isidoro.*) Percuncentur inde Judæi quomodo potest quis secundo circumcidi circumcissione carnali; semel enim circumciscus, ultra non habet quod secundo possit auferre. A nobis autem, quibus lex spiritalis est, convenienter ista solvuntur. Dicimus enim circumcissionem primam fuisse per legem in Ægypto: sed si a lege transeat quis per baptismum Jordanis ad Evangelium, tunc accipit secundam circumcissionem spiritalem per petram, qui est Christus, sicque tali circumcissione purgatus, caret Ægypti opprobrio, id est, illecebra corporaliū vitiorum. Nomen autem loci Galgala, quod interpretatur revelatio, ostendit dum in præputio infidelitatis ambulaverit quisque per hujus vitæ desertum, oculos ei esse cæcatos. Videamus tamen quale sit hoc ipsum quod dicit, quia hodie abstulit opprobrium a filiis Israel. Omnes homines, etiamsi per Moysen eruditi sint, habent tamen opprobrium peccatorum. Quis erit similis etiam secundum legis observantiam factorum? Audi denique ipsum dicentem: « Secundum justitiam quæ in lege est, conversatus sine querela (*Phil. 111*); » ipse tamen pronuntiat, et dicit: « Firmissis enim et nos aliquando insipientes, increduli, errantes, et servientes desideris et voluptatibus variis, in malitia et invidia agentes, odibiles, odientes invicem (*Tit. 111*). » Non tibi videntur hæc opprobria esse Ægypti? Sed ex quo venit Christus, et dedit nobis secundam circumcissionem per baptismum regenerationis, et purgavit animas nostras, abjicimus hæc omnia, et pro his assumimus conscientiam bonæ astipulationem in Deum. Tunc per secundam circumcissionem ablata a nobis sunt opprobria Ægypti, et purgata sunt vitia peccatorum. Nemo ergo, si integre conversus est, si ex corde penitus fideliter Jordanis fluentia digressus est, si secunda per Evangelium circumcissione purgatus est, præteritorum metuat opprobria delictorum. Audis quia hodie abstuli a te opprobrium Ægypti. Hoc in Evangeliiis significat Dominus, cum dicit: « Remissa sunt tibi peccata tua, sed jam noli peccare, ne quid tibi deterius accidat (*Joan. v*). » Si enim post remissionem peccatorum ultra non peccas, vere ablatum est a te opprobrium Ægypti; si vero iterum peccaveris, iterum in te vetera revolventur: eo magis quia multo majoris criminis est Filium Dei conculcare, et sanguinem testamenti polluere, quam legem Moysi negligere; multo enim majoris opprobrii est, qui post Evangelium, quam ille qui sub lege positus, fornicatur, quia iste tollens membra Christi, facit ea membra meretricis. Vides ergo quam graviora et cumulatiora in te opprobria, si neglexeris, revolventur. Denique jam te nemo reum arguet, sed sacrilego

crimine condemnat, quia dicitur : « An nescitis quia corpora vestra templum Dei est? si quis autem templum Dei violaverit, disperdet illum Deus (*I Cor. iii*). »

(*Ibid.*) « Postquam autem omnes circumcisi sunt, manserunt in eodem castrorum loco, donec sanarentur, » et reliqua. Non enim sufficit nobis circumcidi, sed post circumcisionem sanari, id est, usquequo etiam cicatricem ipsum circumcisionis vulnus obducat. Quando enim cicatrix in vulnere circumcisionis obducitur? Ego arbitror quod circumcidi per Jesum, hoc est vitii carere, malas consuetudines et pessima instituta deponere, fœdos et inconditos mores, et quidquid ab honestatis et pietatis regula redundat, abscidere. Sed cum hoc in initiis facimus, ipsa novitatis quodammodo difficultate constringimur, et quasi cum labore quodam et dolore animi, veteres consuetudines culpasque novella institutione mutamus. Et ideo, ut dixi, quædam difficultas est in initiis exuere quæ amputare possumus, prima et secunda suscipere. Hoc ergo mihi videtur tempus esse quod velut in dolore circumcisionis nostræ dicimur residere, usquequo obducta cicatrice sanemur. Obducimus autem cicatricem, cum jam nova instituta absque difficultate coplemus, et in usum nobis vertitur quod prius quasi insolitum difficile videbatur. Et tunc vere jam sanati inducimur, cum vitii carentes, virtutem novo usu vertimus in naturam.

(*Ibid.*) « Manseruntque filii Israel in Galgalis, et fecerunt pascha quarta decima die mensis ad vesperum in campestribus Jericho, et comederunt de frugibus terræ die altero, azymos panes, et polentam ejusdem anni. Defecitque manna postquam comederunt de frugibus terræ: nec usi sunt ultra illo cibo filii Israel, sed comederunt de frugibus præsentis anni terræ Chanaan. » Et fecerunt filii Israel pascha decima quarta die mensis. Non enim ante circumcisionem carnes agni comedere debent, id est, antequam sanentur; sed posteaquam sanati sunt, dicitur quia fecerunt pascha filii Israel decima quarta die mensis. Vides ergo quia nemo immundus facit pascha, nemo incircumcisi, sed qui mundus fuerit et circumcisi, sicut Apostolus interpretatur dicens : « Etenim pascha nostrum immolatus est Christus. Itaque diem festum celebremus, non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ et nequitiae, sed in azymis sinceritatis et veritatis (*I Cor. v*). » Sed tunc quidem quando exiit populus de terra Ægypti, portavit conspersum : cum panes non haberent, pluit eis manna; cum autem venerunt ad terram sanctam, et fructus ceperunt provinciæ palmarum, defecit eis manna, et tunc edere cœperunt de frugibus terræ. Itaque tres partes ciborum generaliter describuntur. Unum quo vescimur exeuntes de terra Ægypti, sed hoc ad parvum tempus sufficit. Post hoc succedit manna. Tertio vero jam de terra sancta capimus fructus. In quibus differentiis, ut mæx parvitatibus intellectus assequitur, illud arbitror indicari, quod primus cibus est quem de Ægypto exeuntes nobiscum portavimus, id est, parva eruditio sæcula-

ris, aut etiam si quis forte attigerit aliquid liberalium litterarum, quæ exiguum in eremo aliquid juvare nos potest. In eremo vero positi, id est in hac in qua nunc sumus vita, tum et manna vescimur, per hoc quod divinæ legis instructionibus erudimur. Qui vero meruit in terram repromissionis intrare, id est, ea quæ a Salvatore promissa sunt consequi, ille edet fructus de regione palmarum. Vere fructum palmæ inveniet, qui devicto hoste ad promissa pervenerit. Certum namque est quod quantacunque illa sunt quæ nunc in lege Dei et divinis litteris intelligere possumus aut sentire, multo sublimiora et excelsiora erunt illa quæ cessante ænigmate, facie ad faciem sancti quique merebuntur; quia quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, hæc sunt quæ præparavit Deus his qui diligunt eum (*I Cor. ii*).

CAPUT VII.

Ubi princeps exercitus Domini apparuit Josue, quem ipse adoravit; et sermo Josue ad populum de expugnatione urbis Jericho.

(*Ibid.*) « Cum autem esset Josue in agro urbis Jericho, levavit oculos, et vidit virum stantem contra se, et evaginatum tenentem gladium, perrexitque ad eum, et ait : Noster es, an adversariorum? » Qui respondit : Nequaquam; sed sum princeps exercitus Domini, et nunc venio. Cecidit Josue pronus in terram, et adorans ait : Quid Dominus meus loquitur ad servum suum? Solve, inquit, calceamentum tuum de pedibus tuis; locus enim in quo stas sanctus est. Fecitque Josue ut sibi fuerat imperatum. » Respicens oculis vidit principem militiæ Domini, tanquam qui prius non respexerat, sed tunc cum principem militiæ Domini visurus esset. Quem tamen Jesus cum vidisset, non eum velut communem hominem vidit, sed intellexit virtutem esse : nondum tamen intellexit ex divinis virtutibus, an ex contrariis una sit quæ videtur, et ideo interrogat et perquirat, dicens : « Noster es, an adversariorum? » At ille ait : « Ego sum princeps militiæ virtutis Domini : nunc adveni. » Et cum hoc audisset Jesus, adoravit et dixit : Domine, quid præcipis servo tuo? Quid est quod per hoc nos edocet Jesus? Illud est sine dubio quod dicit apostolus : « Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint (*I Joan. iv*). » Cognovit ergo Jesus non solum quia ex Deo est, sed quia Deus est; non enim adorasset, nisi cognovisset Deum. Quis alius est princeps militiæ virtutis Domini, nisi Dominus noster Jesus Christus? Omnis namque cœli militia, sive angeli, sive archangeli, sive virtutes, sive dominationes, sive principatus, sive potestates, omnia hæc quæ per ipsum facta sunt, sub ipso principe militant qui est principum princeps, qui largitur principibus principatus. Ipse est enim qui dicit in Evangelio : « Esto tu potestatem habens super decem civitates (*Luc. xix*). » Hic est qui accepto regno regressus est. Sed interim videamus quæ præsens lectio ingerit. In Jericho est Jesus, adhuc hostes obtinent civitatem, et nondum ceperat eam Jesus. Jam

tamen dicitur ad Jesum : « Solve calcementum tuum de pedibus tuis, locus enim in quo stas terra sancta est. » Et quomodo Jericho terra sancta est, quæ ab hostibus retinetur? Sed ne forte hoc sit quod indicatur, quia quocunque venerit princeps militiæ virtutis Domini, illuc locus erit sanctus; ego etiam aliquid amplius audeo et dico quia etiam et Moyses ubi stabat, per semetipsum non erat locus sanctus, sed quia Domini cum Moyse præsentia sanctificaverat locum. Et ideo dicitur ad eum : « Solve corrigiam calcementi tui, locus enim in quo stas terra sancta est. » Unde et nos si vita et meritis accedamus ad Dominum, et digni efficiamur ut assistat nobis Deus, dicitur etiam ad nos ut solvamus a pedibus animæ nostræ, si quid in eis vinculi mortalis annexum est. Isti sunt enim pedes, quos lavit Jesus, quos nisi laverit non habebimus partem cum eo. Quod si ergo ab anima nostra et sensibus omne vinculum curæ mortalis absolvamus, continuo libenter etiam nobis aderit et assistet Deus. Quæ autem sunt in consequentibus videamus.

(CAP. VI.) « Jericho autem clausa erat atque munita a timore filiorum Israel, et nullus egredi audebat aut ingredi. Dixitque Dominus ad Josue : « Ecce dedi in manu tua Jericho, et regem ejus, et omnesque fortes viros. Circuite urbem cuncti bellatores senel per diem. Sic facietis sex diebus; septimo autem die sacerdotes tollant septem buccinas, quarum usus est in jubilæo, et præcedant arcam fœderis Domini. Septiesque circuitibus civitatem, et sacerdotes clangent buccinis. Cumque insonuerit vox tubæ longior atque concisior, et in auribus vestris increpaverit, conclamabit omnis populus vociferatione maxima, et muri funditus corruent civitatis, ingredienturque singuli per locum contra quem steterint, » etc. (*Ex Isidoro.*) Circumdatur Jericho, expugnaturque, adversus quam gladius non conducitur, aries non dirigitur, nec tela vibrantur : tubæ solummodo sacerdotales septem diebus continuis adhibentur, sicque circumacta arca muri Jericho subruuntur. Jericho autem per interpretationem luna dicitur; luna vero mundi hujus speciem tenet, quia sicut luna menstruis completionibus deficit, ita hic mundus ad completionem temporum currens, quotidianis defectibus cadit. In arca vero Ecclesia figuratur, in tubis autem æreis prædicatores fortes accipiuntur. Hanc ergo urbem Jericho diebus septem ferentes arcam Israelitæ ancis tubis clangentibus circumeunt, et muri ejus per arcam præsentiam, atque ærearum tubarum sonitu cadunt; quia in hoc tempore quod septem dierum vicissitudine volvitur, dum fertur arca, id est, dum orbem terrarum circumiens movetur Ecclesia. Veniens vero Dominus noster Jesus Christus, cujus ille prior filius Nave designabat adventum, mittit sacerdotes apostolos suos, portantem tubas ductiles, prædicationis magnificam cœlestemque doctrinam. Sacerdotali tuba primus in Evangelio Matthæus increpuit : Marcus quoque, Lucas et Joannes, suis singuli tubis

sacerdotalibus cecinerunt; Petrus etiam duabus Epistolarum suarum personat tubis : Jacobus quoque et Judas. Addidit nihilominus Joannes et tuba canere per ecclesias suas, et Lucas apostolorum gesta describens. Novissimus autem ille veniens, qui dixit : « Puto autem nos Deus apostolos novissimos ostendit (*I Cor. iv.*), » et in quatuordecim Epistolarum suarum fulminans tubis, muros Jericho et omnes idololatriæ machinas et philosophorum dogmata usque ad fundamenta dejecit. Movet me sane etiam illud quod historia refert, quia non solum sacerdotes tubis cecinerunt ut caderent muri Jericho, sed et audita voce tubæ dicitur universus populus ululasse ululatu magno, vel sicut in aliis exemplaribus habetur, jubilasse júbilo magno. Et quamvis iste sermo improprie translatus videatur; ἀλαλγὸς, enim in Græco scribitur, quod neque jubillum, neque ululatum proprie significat, sed illam magis ostendit vocem, qua belli tempore exercitus clamorem consonum tollens, unanimitè se cohortari ad bellum solet, tamen hic sermo in Scripturis jubilatio magis quam ululatio consuevit inscribi, ut ibi : « Jubilate Deo, omnis terra (*Psal. lxxv.*) ; » Et iterum : « Beatus populus qui scit jubilationem (*Psal. lxxxviii.*) . » Quod etiam me permoveat dictum, quid istud tantum sit operis, quod beatum populum faciat. Non dixit, quia beatus populus qui scit mysteria, et qui scit cœli ac terræ et siderum rationem; sed « beatus, » inquit, « populus qui scit jubilationem. » In aliis timor Dei beatum facit; sic enim dicit : « Beatus vir qui timet Dominum (*Psal. cxi.*) . » Alibi etiam plures fiunt beati, sicut pauperes spiritu, vel mansueti, vel pacifici, vel mundi corde (*Matth. v.*) . Hic beatitudo profusa est, et tanta hic nescio quæ causa beatitudinis indicatur, ut universum populum faciat beatum, qui tamen scierit jubilationem. Unde mihi videtur jubilatio ista indicare quemdam concordiam et unanimitatis affectum. Qui si incidat in duos vel in tres Christi discipulos, omnia quæcunque petierint in nomine Salvatoris præstat eis Pater cœlestis. Si vero tanta fuerit beatitudo, ut universus populus concors et unanimes maneat, ut eadem dicant omnes, et in eodem sensu, et in eadem sententia permanentes, isto tali populo vocem unanimitè elevante, fiet illud quod scriptum est in Actibus apostolorum (*Cap. v.*) , quia terræmotus factus est ubi tunc unanimes orabant apostoli, cum mulieribus et Maria matre Jesu. Et terræmotu facto destruentur et cadent omnia quæ terrena sunt, et subvertetur mundus. Audi denique Dominum et Salvatorem nostrum, adhuc ipsum suos milites cohortantem, quomodo dicit : « Confidite, ego vici mundum (*Joan. xvi.*) . » Illo ergo duce jam nobis victus est mundus, et muri ejus collapsi sunt, quibus homines sæculi nitebantur. Sed et unusquisque nostrum debet in semetipso ista complere. Habes in te Jesum ducentem per fidem, fac tibi tubas ductiles, si sacerdos es; gens enim regalis effecta es, et sacerdotium

sanctum de te dictum est : fac tibi tubas ductiles ex Scripturis, inde duc sensus, inde sermones ; propterea enim tubæ ductiles appellantur. In ipsis cane, et si in talibus cecineris tubis, id est, in psalmis, hymnis et canticis spiritalibus, et septies arcam testamenti circumtuleris, id est, legis Mosaicæ præcepta ab evangelicis non separaveris tubis ; sed etiam jubilationis ex temetipso exigas consensum, id est, si cogitationum et sensuum tuorum populus qui intra te est concordem semper et consonam proferat vocem, et non aliquando verum dicas, aliquando personæ potestatis adulantis mendacio maculeris : si non te aliquando blandum remissio faciat, aliquando iracundia truculentum ; si non arrogans apud modicos, et apud superbos humilis inveniris : denique si non pugna intra te geritur, dum concupiscit caro adversus spiritum, et spiritus adversus carnem. (*Ex Isidoro.*) Si hæc intra te jam consonant et concordant, vocem jubilationis cito emittis, quoniam destructus et dejectus est mundus, qui fuit ante tibi rebellis : et ad prædicantium voces, quasi ad tubarum sonitum muri Jericho, id est, elati mundi ac superba infidelitatis obstacula corruunt, donec in fine temporum mors novissima inimica destruat. Et ex impiorum perditione unica domus Raab, tanquam unica Ecclesia liberatur, munda a turbine fornicationis, per fenestram confessionis, in sanguine remissionis. Ista enim meretrix in Jericho tanquam in mortali hoc sæculo moratur, quæ ut salvari possit, per fenestram domus suæ, tanquam per os corporis sui, coccum mittit, quod est sanguinis Christi signum pro remissione peccatorum confiteri ad salutem. Qui inventi sunt in domo illius, salvati sunt ab interitu urbis, et quicumque intra Ecclesiam reperiuntur, ipsi tantum salvantur ; extra hanc autem domum, id est, extra Ecclesiam, nemo salvatur.

(*IBID.*) « Dixitque Josue ad omnem Israel : Vociferamini ; tradet enim vobis Dominus civitatem. « Sitque civitas hæc anathema, et omnia quæ in eis sunt, Domino. Sola Raab meretrix vivat cum universis qui cum ea in domo sunt ; abscondit enim nuntios quos direximus. Vos autem cavete ne de his quæ præcepta sunt quidpiam contingatis, et sitis prævaricationis rei, et omnia castra Israel sub peccato sint atque turbentur, et reliqua. Tale est quod indicatur in his verbis : Videte ne quid in vobis sæculare habeatis, ne sæculares nequicias, ne tergiversationem de sæculo vobiscum ad ecclesiam deferatis, sed anathema vobis sit omnis conversatio sæcularis. Nolite divinis mundana miscere, nolite negotia sæcularia Ecclesiæ servitiis inserere. Hoc est quod Joannes Epistolæ suæ personat tuba, dicens : « Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt (*I Joan. II*). » Et Paulus similiter : « Nolite, » inquit, « conformari huic sæculo (*Rom. XII*) ; » qui enim hoc faciunt, accipiunt de anathemate. Sed et illi qui (verbi causa) cum Christiani sint, solemnitates gen-

tilium celebrant, anathema in Ecclesiam introducunt ; qui astrorum cursibus vitas hominum et gesta perquirunt, qui volatus avium, et cætera hujusmodi quæ in sæculo prius observabantur inquirunt, de Jericho anathema deferunt in Ecclesiam, et polluunt castra Domini, et vinci faciunt populum Dei. Sed et multa alia peccata sunt, per quæ anathema de Jericho introducitur in Ecclesiam per quæ populus Dei vincitur et prosternitur ab inimicis. Aut non Apostolus hæc eadem præcipit, cum dicit : « Modicum fermentum totam massam corrumpit ? » (*I Cõr. v.*)

CAPUT VIII.

De eo quod Raab meretricem et domum ac familiam ejus Josue fecit vivere et habitare in medio filiorum Israel, et de maledicto prolato contra urbem Jericho.

(*IBID.*) « Raab vero meretricem, et domum patris ejus, atque omnia quæ habebat, fecit Josue vivere, et habitaverunt in medio Israel usque in præsentem diem, eo quod absconderit nuntios quos miserat, ut explorarent Jericho. » Velim requirere a Judæis et ab his qui Christiani quidem dicuntur, sed in Scripturis adhuc sensum Judaicum servant, quomodo exponant Raab meretricem adjectam esse domui Israel usque in hodiernum diem. Quomodo Raab usque in hodiernum diem adjecta esse dicitur ? Hoc enim Scripturæ sanctæ moris est, dicere de his quæ usque in finem vel vitæ vel sæculi permanent. Verbi causa, ut ait : « Hic pater est Moabitarum usque in hodiernum diem (*Gen. XIX*), » quod significat, usque in consummationem sæculi. Et iterum in Evangelio dicitur : « Quia diffamatus est hic sermo apud Judæos usque in hodiernum diem (*Matth. XXVIII*), » id est, usquequo sæculum stat. Raab vero mulier quomodo adjecta esse dicitur domui Israel usque in hodiernum diem ? Nunquid non matri successio posteritatis ascribitur, ut videatur in sobolis reparatione servari ? an magis intelligendum est quod vere Israeli juncta est ac sociata usque in hodiernum diem ? Et si vis manifestius videre quomodo Raab jungitur Israeli, intuere quomodo ramus oleastri inseritur in radicem bonæ olivæ ; et intelliges quomodo hi qui inserti sunt fide, Abraham et Isaac et Jacob, recte appositi dicuntur et adjecti ad Israel usque in hodiernum diem : quia in illorum radice nos rami oleastri ex gentibus assumpti, qui aliquando meretricabamur, lignum et lapidem pro Deo colentes, appositi sumus usque in hodiernum diem, et facti sumus per fidem Christiani.

(*IBID.*) « In tempore illo imprecatus est Josue dicens : Maledictus vir ille coram Domino qui suscitaverit et ædificaverit civitatem Jericho. In primogenito suo fundamenta illius jaciatur, et in novissimo liberorum ponatur portas ejus. » Hanc imprecationem impletam esse temporibus regum manifestum est, cum in libro primo Malachim de temporibus regni Achab ita scriptum est : « In die-

bus ejus ædificavit Ahiel de Bethel Jericho : in Abiram primogenito suo fundavit eam, et in Segub novissimo suo posuit portas ejus (*III Reg. xvi.*) Patet sensus, quia cum præfatæ conditor urbis fundamenta illius ponere inciperet, primogenitus ejus, qui vocabatur Abiram, mortuus est : et cum urbe ædificata portas munire tentaret, novissimum filiorum cognomento Segub amisit : quod ita futurum Josue, cum eam destructam anathemati traderet, imprecando prædixit, « Maledictus, » inquiens, « vir coram Domino, qui suscitaverit et ædificaverit civitatem Jericho. In primogenito suo fundamenta illius jaciatur, et in novissimo liberorum ponatur portas ejus. » Quia vero Ahiel vivens Deo, Bethel interpretatur domus Domini, Ahiel de Bethel destructa a Josue atque anathematizata Jericho mœnia restaurat, cum quis eorum qui in Ecclesia habitum religionis assumpserant, ad agenda scelera, quæ ei Dominus Jesus in die baptismatis donaverat, redit : quasque ipse anathematizaverat diaboli pompas, luxuriose vivendo repetit, cum errorum dogmata, vel gentilium fabulas veritati ecclesiasticæ, qua imbutus est, quasi de Bethel egrediens, ruinas Jericho resuscitat. Meritoque talis coram Domino maledictus, et primum filiorum in fundatione nefariæ civitatis, et novissimum in portarum positione amittit ; quia et fundamenta fidei a quibus bona ædificia inchoare, et claustra bonæ actionis quibus perfici debuerat, perdit.

CAPUT IX.

De eo quod Acham filius Charmi usurpavit sibi de anathemate urbis Jericho, et vindicta in eum prolata.

(CAP. VII.) « Fuit ergo Dominus cum Josue, et nomen ejus in omni terra vulgatum est : filii autem Israel prævaricati sunt mandatum, et usurpaverunt de anathemate. Nam Acham filius Charmi, filii Zabdi, filii Zare, de tribu Juda, tulit aliquid de anathemate. Iratusque Dominus contra filios Israel, » etc. (*Ex Augustino.*) In eo quod factum est ut Acham de tribu Juda furaretur de anathemate civitatis Jericho contra præceptum Domini, et propter ejus peccatum tria millia quæ missa fuerant in Hai dederunt terga hostibus, et occisi sunt ex eis triginta sex viri, et populo graviter terrore, Jesus cum senioribus se prostravit ad Dominum, eique responsum est ideo factum esse quod peccaverat populus ; minatus est etiam Deus non se cum eis futurum, nisi abstulerint anathema de seipsis ; et quod ostensus est qui defecerat, nec solus occisus, sed cum omnibus suis : quæri solet quomodo juste pro alterius peccatis in alios vindicetur ; maxime quia in lege Dominus dixit (*Exech. xviii.*) nec patres pro filiorum, nec filios pro patrum peccatis esse puniendos. An illud judicantibus hominibus est præceptum, ne quemquam pro altero puniant ; Dei autem judicia non sint ejusmodi, qui alto et invisibili consilio suo novit quatenus extendat etiam temporalem hominum

pœnam salubremque terrorem ? Non enim aliquid dirum (quantum attinet ad universi mundi administrationem) contingit mortalibus, cum moriuntur quandoque morituri ; et tamen apud eos qui talia metuunt, disciplina sancitur, ut non se solum quisque curet in populo, sed invicem sibi adhibeant diligentiam, et tanquam unius corporis et hominis unius alia pro aliis sint membra sollicita. Nec tamen credendum est etiam pœnis quæ post mortem irrogantur, alium pro alio posse damnari : sed in his tantum rebus hanc irrogari pœnam, quæ finem fuerant habituræ, etiamsi non eo modo finirentur. Simul etiam ostenditur quanta connexa sit in populo societate ipsa universitas, ut non in se ipsi singuli sed tanquam partes in toto æstimentur.

B Per unius igitur peccatum mortemque paucorum admonitus est populus universus, tanquam in corpore universo quærere quod commissum est. Simul etiam significatum est quantum mali fletet, si universa illa congregatio peccasset, quando nec unus quidem ita potuit judicari ut ab eo possent cæteri esse securi. At vero si Acham ab aliquo inventus atque comprehensus, et illius criminis reus ad judicium Jesu fuisset adductus, nequaquam putandum est, hominem judicem, vel pro illo et cum illo quemquam alium qui societate facti ejus minime teneretur, fuisse puniendum. Neque enim ei mandatum legis licebat excedere, quod datum est hominibus, ne iudicio suo quod in hominem homini jussu sive permissum est, alterum pro alterius peccato arbitretur esse plectendum. Longe autem secretiore justitia judicat Deus, qui potens est etiam post mortem (quod homo non potest) vel liberare vel perdere. Visibiles igitur afflictiones hominum, sive mortes, quoniam his quibus ingeruntur et obesse et prodesse possunt, novit Dominus in occulto providentiæ suæ, quemadmodum juste quibusque dispenset, etiam cum aliorum peccata in aliis videtur ulcisci. Pœnas vero invisibiles, quæ non nisi nocent et prodesse non possunt, ita nullus Deo iudice pro alienis peccatis luit, sicut homine iudice luere nullus nisi pro sua culpa istas visibiles debet. Hoc enim præcepit homini iudici Deus in his quæ ad humanum iudicium pertinent vindicanda, quod in suo iudicio facit ipse, quo potestas non aspirat humana.

D (IBID.) « Tollens itaque Josue Acham filium Zare, argentumque, et pallium, et auream regulam, filiosque ejus et filias, boves et asinos, et oves, ipsumque tabernaculum, et cunctam suppellectilem, et omnis Israel cum eo, duxerunt eos ad vallem Achur, ubi dixit Josue : Quia turbasti nos, exturbet te Dominus in die hac : lapidavitque eum omnis Israel, et cuncta quæ illius erant igne consumpta sunt. Congregaverunt quoque super eum acervum magnum lapidum qui permanet usque in præsentem diem : et aversus est furor Domini ab eis : vocatumque est nomen loci illius vallis Achur usque hodie. » (*Ex Augu-*

stino.) Merito quaeritur, cum Dominus propter illum qui de anathemate furtum faceret, praeeperit eum qui fuisset ostensus cremari, cur eum ostensum Jesus lapidari potius a populo fecerit. An ita eum mori oportuit quemadmodum Jesus, qui propius Dominum sequebatur, verba jubentis intelligere potuit? Unde magis quaerendum est cur lapidationem ignem appellaverit Dominus, quam credendum Jesum aliud fecisse quam jusserat Dominus. Nam neque ad intelligendum verba Domini quisquam potuit esse sapientior, neque ad facienda quisquam obedientior. Proinde ignis nomine poenam potuisse significari, Scriptura testis est in Deuteronomio, ubi dicitur ad filios Israel: « Et eduxi vos de fornace ferrea ex Aegypto (Deut. iv); » ubi utique duram tribulationem intelligi voluit. Duæ mihi autem causæ occurrunt (non ut ambæ sint, sed ut altera ex eis) cur non ille cum suis omnibus evidenti igne crematus sit. Si enim peccatum ejus Dominus tale esse judicavit quod supplicio illo expiatur non puniret in æternum, propter ipsam expiationem et purgationem congruenter illa poena ignis nomen accepit. Neque ad hunc intellectum quisquam tendere admonetur, si eum proprie visibilis ignis exureret, sed in eo quisque remanere quod aperte videbat impletum, nec aliquid ultra quaereret. Nunc vero cum propter Dei verba, et factum suum, quo prævaricari illa verba non possent, rectissime dicitur etiam lapidationem ignem fuisse, eleganter agnoscere illa poena hominem, ne in posterum peccato illo interiret, fuisse purgatum. Quod significant etiam vasa in libro Numerorum, quæ jubentur igne purgari (Num. xxxi). Si autem tale fuit illud peccatum, propter quod eum etiam post istam vitam gehenna susciperet, ideo Jesus voluit eum lapidari, ut quod a Domino dictum est igni cremabitur: ut illud admoneret intelligi, quod Dominus faceret, non quod ab ipsis esset faciendum. Si enim dixisset Dominus: Igni cum cremabitis et omnia ejus, huic sensui locus nullus esset. Cum vero ita positum est ut magis videatur Deus quod ei futurum esset prædixisse, quam quod ei ab hominibus deberet fieri præcepisse, melius non potuit facere Jesus qui divina verba sicut tantus propheta intellexit, qui etiam hoc ipsum prophetice fecit, quam ut illum lapidibus potius quam flammis interimeret; ne in illis ignibus verba Domini viderentur impleta, quæ ob aliud dicta volebat intelligi. Nec movere debet quod non ipsum tantum, sed etiam omnia quæ sunt ejus, Deus cremanda igni prædixerit. Sic enim ait: Igni cremabitur et omnia quæcunque sunt ei: omnia enim quæcunque sunt ei, opera ejus possunt intelligi, quæ cum illo dixit esse concremanda; nam sicut dicit Apostolus de quibusdam operibus igne consumptis, « ipse autem salvus erit (I Cor. iii). » Si hujus peccatum ita intelligendum est ut etiam æterno igne puniatur, filios ejus et filias cum pecoribus et omnibus quæ habebat, populus quidem cum eum puniret, simul lapidibus obruit: non

tamen hoc judicio humano, sed prophetico spiritu fecit Jesus; sive ita intelligens « omnia quæ sunt ei, » ut nec filios censeret exceptos, lapidationis etiam poenam pro igne ingerens; sive opera ejus quæ post mortem Deus in illo fecerat crematurus, non solum per cætera quæ illi erant, verum etiam per filios ejus significans. Nec ideo sane credendum est eos pro peccato patris, a quo innocentes erant, etiam post mortem supplicio inferni ignis incensos. Mors quippe ista, quæ oïanes manet, quamvis de primo peccato veniat; tamen quia ita nati sumus ut necessario moriendum sit, accelerata quibusdam est utilis. Unde legitur de quodam: « Raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus (Sap. iv, 11). » Quo ergo judicio Dei vel misericordia fuerit irrogata, sive filiis ejus, sive illis triginta sex viris, cum omnes ab ejus peccato alieni fuerint, latet apud eum apud quem non est iniquitas. Verum illud in promptu est quod et populum terribiliter oportebat quaerere quod admissum est, et tanto vehementius timuerunt cæteri factum ejus imitari, quanto magis humana exhorret infirmitas, et in tam magnum tamque justum populi odium dari, et eis quos ad spem propagandi generis se relicturum putabat peccato suo secum consumptis suis posteris emori. Sed et illud non otiose transcurrendum est, quod uno peccante ira super omnem populum venit. (Ex Adamantio.) Hoc quomodo accidit? Quando sacerdotes qui populo præsentur erga delinquentes benigni volunt videri, et verentes peccantium linguas, ne forte male de his loquantur, sacerdotalis severitatis immemores, nolunt quod scriptum est complere: « Peccantem coram omnibus argue, ut et cæteri metum habeant (I Tim. v); » et iterum: « Auferte malum de vobis ipsis (I Cor. v); » nec zelo Dei succensi imitantur Apostolum dicentem: « Tradidi hujusmodi hominem Satanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus fiat (Ibid.). » Neque illud evangelicum implere student, ut si viderint etiam post correctionem duobus vel tribus arbitris continere, et si post Ecclesiæ correptionem non fuerit emendatus, de Ecclesia expulsum velut gentilem habeant ac publicanum (Math. xviii); et dum parcunt uni, universæ Ecclesiæ moliantur interitum. Sed videamus ne forte interioris intelligentiæ sit tanta et tam gravis acerbitas ista peccati. (Ex Isidoro.) Multa est in verbis et multa est in philosophorum et rhetorum sermonibus pulchritudo, qui omnes de civitate sunt Jericho, id est, hujus mundi homines. Jericho itaque, ut dictum est, mundi gerit figuram. De anathemate ergo ejus fraudans, in tabernaculo suo abscondit, qui sæculares mores in secretis ecclesiæ inserit: qui sub cultu Dei manens, solemnitates sæculi vel spectacula diligit; qui sortilegos, aruspices et augures inquirat; vel qui cæteros ritus persuadet qui prius in Jericho, id est, in hoc sæculo, habebantur. Iste ergo, quia post fidei indumentum, conversationis sæcularis cultum inducit, quasi pallium de anathemate tollit. Sed et

ille de anathemate Jericho fraudat, qui in ecclesiam hæreticorum infert dogmata, et superstitiosa sæcularium litterarum studia. Hæc enim est regula aurea, luculento sermone aptata : hanc fraudati sunt Arius, Marcion et Basilides ; furati sunt enim isti regulas aureas de Jericho, et philosophorum sectam non rectam in Ecclesiam conati sunt introducere et maculare omnem Ecclesiam Domini, ita ut alii multi perderentur per eos : ideoque abjecti pro anathemate, quasi acervo lapidum, ita multitudine peccatorum suorum oppressi atque extincti sunt : quorum auctor ac peremptor ex Ahi, hoc est, diabolus, qui per illorum impietatem fidelium quosdam evicerunt, rursus separatus evincitur, atque a populo Dei suspensus ligno, crucis virtute necatur.

CAPUT X.

De expugnatione urbis Ahi et interfectione regis ipsius.

(CAP. VIII.) « Dixit autem Dominus ad Josue : « Ne timeas, neque formides ; tolle tecum omnem multitudinem pugnatorum, et consurgens ascende in oppidum Ahi. Ecce tradidi in manu tua regem ejus, et populum, urbemque, et terram : faciesque urbi Ahi, et regi ejus, sicut fecisti Jericho et regi illius : prædam vero et omnia animantia vtrahæripietis vobis. Pone insidias urbi post eam. Surrexitque Josue, et omnis exercitus bellatorum cum eo, ut ascenderent in Ahi, et electa triginta millia virorum fortium misit nocte, præcepitque eis dicens : Ponite insidias post civitatem, nec longius recedatis, et eritis omnes parati. Ego autem et reliqua multitudo quæ mecum est, accedemus ex adverso contra urbem, » etc. (*Ex Augustino.*) Quod Deus jubet loquens ad Jesum ut constituat sibi retrorsum insidias, id est, insidiantes bellatores ad insidiandum hostibus, hinc admonemur non injuste fieri ab his qui justum bellum gerant, ut nihil homo justus præcipue cogitare debeat in his rebus, nisi ut justum bellum suscipiat, cui bellare fas est : non enim omnibus fas est. Cui autem justum bellum susceperit, utrum aperta pugna, utrum insidiis vincat, nihil ad justitiam interest. Justa autem bella definiri solent quæ ulciscuntur injurias : si qua gens vel civitas, quæ bello petenda est, vel vindicare neglexerit quod a suis improbe factum est, vel reddere quod per injurias ablatum est. Sed etiam hoc genus belli sine dubitatione justum est quod Deus imperat, apud quem non est iniquitas, et novit quid cuique fieri debeat. In quo bello ductor exercitus, vel ipse populus, non tam auctor belli quam minister judicandus est. Jesus mittens ad Ahi debellandum triginta millia bellatorum, ait illis : « Vos insidiabimini post civitatem, et non longe eritis a civitate, et eritis omnes parati : et ego, et omnis populus qui mecum est, accedemus ad civitatem : et erit cum exierint qui commorantur in Ahi in obviam nobis, sicut et antea, fugiemus a facie illorum. Et cum exierint post nos, abluccemus illos de civitate, et dicent : Fugiunt isti

a facie nostra sicut antea. Vos autem exsurgetis ex insidiis, et ibitis in civitatem. Secundum verbum istud facietis : ecce, præcipio vobis. Quærendum est utrum omnis voluntas fallendi pro mendacio deputanda sit ; et si ita est, utrum possit justum esse mendacium quo ille fallitur qui dignus est falli : et si nec hoc quidem mendacium justum reperitur, restat ut secundum aliquam significationem hoc quod de insidiis factum est ad veritatem referatur. Jubeatur a Deo dux populi Jesus in duas partes dividere populum, ut pars simulet fugam, pars autem subsistat in insidiis, quibus decipiatur Ahi. Quibus ita dispositis, rex Ahi videns Jesum et filios Israel eminus, concitatur adversus eos in prælium : illis vero simulantibus fugam, isti acrius insectantur, et velut B spolia ducturi de hostibus, omnes simul procedunt, ita ut, ut Scriptura dicit, relinquerent vacuam civitatem. Sed posteaquam in constitutum progressi sunt locum, conversus Jesus signum dedit ut exurgerent qui in insidiis erant, et dorsa hostium cæderent : et ita illi novissimi et isti primi medios hostes conclusos interimunt universos : et hoc modo victis his qui habitabant Ahi, regem eorum suspenderunt in ligno. His auditis, verisimile est auditores dicere : Quid mihi hæc ? quid mihi confert si cognoscam quod devicti sunt qui habitabant Ahi ? quia si non similia, aut etiam potentiora bella, vel gesta sint vel gerantur, hæc fuit cura Spiritus sancti ut, relictis tot tantarum nobilium excidiis urbium, prælium civitatis Ahi inscriptum sacris voluminibus mandaretur. C Primo propter peccata victi sumus, et hi qui habitabant Ahi quamplurimos ex nobis interfecerunt. Ahi interpretatur chaos, chaos autem locum vel habitaculum esse novimus contrariarum virtutum, quarum rex et principes diabolus est. Adversum hunc veniens Jesus, in duas partes dividit populum, et alios quidem in primis statuit, alios in posterioribus, qui ex insperato post tergum veniant inimicorum. Et vides num prima pars est populi illa de qua dicit : « Non veni nisi ad oves perditas domus Israel (*Matth. xv.*) » et de qua dicit Apostolus : « Gratia autem et pax omni homini operanti bonum, Judæo primum et Græco (*Rom. 11*) », id est, gentili. Prior ergo iste populus qui in primis statuitur, et quasi fugiens cum Jesu ; posterior vero populus, qui ex gentibus congregatur, quinque ex insperato venientes (quis enim speraret gentes salvari ?) acrius post tergum adversarios cædunt. Et sic utique populus mediam turbam dæmonum sternit et vincit. Sed fortasse dicis mihi : Quomodo ergo quasi fugiens ponitur populus prior, et velut consequentes fugeret ? Etenim versi sunt qui sequuntur Jesum a legalibus oneribus et præceptis, ab observatione sabbati, a circumcissione carnis, a jugulatione hostiarum. Sed iterum non fugit, qui secutus est Jesum, perfectionem et plenitudinem legis. Post omnia autem is etiam rex Ahi in ligno gemino dicitur esse suspensus. Hoc in loco mysterium tegitur quamplurimos latens, sed orantibus nobis tentabimus hæc omnia, non nostris opinionibus, sed

Scripturæ divinæ testimoniis aperire. In superioribus diximus regem Ahi diabolo posse conferri, hic quomodo gemino ligno crucifixus est, operæ pretium est noscere. Crux Domini nostri Jesu Christi gemina fuit. Mirus tibi sermo fortasse et novus videtur. Quod dico crux gemina fuit, hoc est, gemina ratione constat et duplici; quia visibiliter quidem Filius Dei in carne crucifixus est; invisibiliter vero in hac cruce diabolus cum principibus et potestatibus affixus est cruci. Non tibi hoc videtur verum, si tibi horum testem produxero apostolum Paulum? Audi ergo de his quid ipse pronuntiat: « Et quod erat, inquit, contrarium nobis, tulit illum e medio, affigens cruci suæ, exuens principatus et potestates traduxit libere, triumphans eos in ligno crucis (Col. 11). » Licet et in aliis exemplaribus habeatur, « triumphans eos in semetipso. » Sed apud Græcos habetur, *in ligno*. In ligno ergo duplex ratio est Dominicæ crucis: una illa quam dicit apostolus Petrus, quod Christus crucifixus reliquit nobis exemplum. Et hæc secunda crux illa tropæum de diabolo fuit, in quo crucifixus est et triumphatus. Ideo denique apostolus Paulus dicebat: « Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, et ego mundo (Gal. vi). » Vides quia et hic Apostolus duplicem crucis prodidit rationem. Duo enim sibi contraria dicit esse crucifixa: sanctum et peccatorem, mundum et illam formam sine dubio quam superius diximus Christi et diaboli. Nos enim crucifigimur mundo tunc, cum veniens princeps mundi hujus in nobis non invenit quidquam; et nobis crucifigitur mundus, cum peccati concupiscentiam non recipimus. Sed si quis forte est attentior auditor, potest dicere: Forma quidem rerum videtur esse conveniens, sed adhuc illud me movet quod diabolus et exercitus suus, quantum ad historiam ostenditur figuram, interemptus est. Et quomodo videmus adhuc diabolum et contrarias potestates in tantum valere adversus servos Dei, ut etiam apostolus Petrus cum ingenti cautela præmoneat et dicat observandum esse, « quia adversarius noster diabolus, sicut leo rugiens, circuit quærens quem devoret (I Petr. v). » Videamus ergo si et hic dignum aliquid sancti Spiritus eloquiis possumus invenire. Adventus Christi, unus quidem in humilitate compertus est, alius vero speratur in gloria; et hic primus adventus in carne, mystico quodam sermone, in Scripturis sanctis umbra ejus appellatur, sicut et Jeremias propheta dicit: « Spiritus vultus nostri Christus Dominus, cui nos diximus: In umbra ejus vivemus in gentibus (Thren. iv). » Sed et Gabriel, cum evangelizaret Mariæ de nativitate ejus, dicit: « Virtus Altissimi obumbrabit tibi (Luc. 1); » propter quod intelligimus primo hoc adventu ejus adumbrari, quorum adimpletio et perfectio in secundo consummetur adventu. Unde Apostolus dicit, « quia resuscitavit nos cum ipso, simulque sedere fecit in cælestibus (Eph. 11). » Et utique nondum videmus credentes aut resuscitados esse jam, aut in

cælestibus considerare. Sed umbrata sunt quidem hæc nunc per fidem, quia mente et spe a terrenis et mortuis operibus elevamur, et cor nostrum erigimus ad cælestia a terra. Implebitur tamen hoc in secundo adventu ejus, ut ea quæ nunc fide et spe præsumimus, tunc etiam rerum effectu corporaliter teneamus. Ita ergo de diabolo intelligendum est, quod victus est quidem et crucifixus est, sed his qui crucifixi sunt cum Christo; omnibus autem credentibus, et universis populis tunc erit crucifixus. Tunc complebitur illud quod dicit Apostolus; « quia sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur (I Cor. xv). » Est ergo et in hoc etiam latens figuræ mysterium; nam et dividetur populus in duas partes: erunt et alii primi, et alii postremi; qui cum ad Jesum unum conspiraverint, jam tunc ultra omnino non erit diabolus, quia jam non erit mors. Vis tibi etiam hæc divinis testimoniis comprobemus? Audi Apostolum dicentem: « Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos qui vivimus, qui residui sumus, in adventu Domini non præveniemus eos qui dormierunt: quoniam ipse Dominus in jussu, et in voce archangeli, et in tuba Dei descendet de cælo: et mortui qui in Christo sunt, resurgent primi; deinde nos qui vivimus, qui relinquitur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aera: et sic semper cum Domino erimus (I Thess. iv). » De diabolo autem ait: « Novissimus inimicus destruetur mors (I Cor. xv); » qui tunc vere vincitur, cum mortale hoc absorbeatur a vita.

(CAP. VIII.) « Igitur omnibus interfectis qui Israellem ad deserta tendentem fuerant persecuti, et in eodem loco gladio corruentibus, reversi filii Israel percusserunt civitatem, » et reliqua. Quid putas esse quod Jesus fugiens designabat? Videamus ne forte sit aliquid quod fugiendo vincamus: et est aliqua perfecta virtus in fuga. Paulus nos apostolus docet, dicens: « Fugite fornicationem (I Cor. vi); » vides ergo quemdam spiritum fornicationis quem fugere debemus, quicumque caste et pie in Christo et pudice volumus permanere. Ista fuga beatitudinem confert. Et non solum fornicationis spiritus fugiendus est, sed simili modo, sicut dictum est, « fugite fornicationem, » audiamus quid dicit ad nos. Fugite iram, fugite avaritiam, fugite invidiam et livorem, fugite detractiones et mala colloquia (Col. 11; I Pet. 11; Eph. v); quæ tamen nescio quis evadat. Iste talis erat exercitus Ahi, quem Jesus fugiendum docebat milites suos: et de his fortasse mandat discipulis suis, dicens: « Si vos persequantur in una civitate, fugite in aliam (Matth. x). » Quod si in aliam persequuntur, fugiamus in tertiam. Vult ergo nos fugere ab hujusmodi hostibus, vult nos longe effici ab hujusmodi malis.

(IBID.) « Josue vero non contraxit manum, quam in sublime porrexerat, tenens clypeum, donec interficerent omnes habitatores Ahi, » et cætera. Hæc cum legunt Judæi, crudeles efficiuntur, et ha-

manum sanguineum sitiētes, putantes quia et sancti ita percusserunt eos qui habitabant Ahi, ut non relinqueretur ab eis qui salvus fieret et neque qui fugeret : non intelligentes in his verbis adumbrari mysteria, et hoc a nobis magis indicari, quod ex his quorum chaos est habitaculum, et qui regnaverunt in abyſso dæmonibus, nullum penitus relinquere debeamus, sed omnes interimere. Interimimus autem dæmones, non ipsam eorum substantiam perimentes : sed quia opus eorum ac studium hoc est ut peccare homines faciant, et hæc est illorum vita si nos peccemus, sine dubio interitus eorum est si non peccemus. Interficiuntur ergo habitatores Ahi, sancti quique perimunt, et non dimittunt ex eis ullum : hi sine dubio qui cum omni diligentia servant cor suum, ne de eo cogitationes malæ procedant. Sed et qui observant os suum, ut omnis sermo malus ex ore eorum non procedat. Hoc est non ullum relinquere qui effugiat cum eis, nec sermo effugiat malus. Agite ergo et vos : præparemus nos ad hujusmodi prælia, percutiamus Ahi in ore gladii, et extinguiamus omnes habitatores chaos, omnes contrarias virtutes. Ulinam et ego modo dum loquor ad vos verbum Dei, cor pectoris pulsare possim ! quod si fecero, certum est quod gladio oris mei percutiam fornicationem, percutiam malitiam, refrenem furorem, et si qua alia sunt mala. in ore gladii, hoc est, oris mei sermone, restinguam, et non derelinquam ex eis qui salvus fiat, neque qui effugiat. Si enim omnes hostes nostros exstinxerimus, tunc vere diem festum celebrabimus Deo, et, devictis adversariis, læta solemnitate gaudebimus. Tale aliquid mihi etiam videtur sanctus propheta in psalmis designare, ubi dicit de se, quia « in matutinis interficiebam omnes peccatores terræ, ut disperderem de civitate Domini omnes qui operantur iniquitatem (*Psal. c.*) » Si enim civitas Domini Ecclesia Dei viventis accipitur, eji- ciunt doctores de Ecclesia et interficiunt eos qui operantur iniquitatem, contrarias demonum adversariasque virtutes, quæ cogunt homines ad peccatum docendo et instituendo, et occulta in divinis litteris ex locis talibus, in quibus nunc sumus, mysteria reserando. Sive civitatem Domini uniuscujusque nostrum animam intelligamus, quæ ædificatur a Domino ex lapidibus vivis, id est, ex virtutibus variis et diversis. De ipsa quoque civitate sanctus quisque et diligens ejiciet peccatores, id est, cogitationes pessimas et cupiditates pravas interficiet in matutino ortu sui. Justus enim dicit : « In matutinis meditabor in te, quia fuisti adjutor meus (*Psal. lxxii.*) » Quod est istud matutinum, nisi Dominus noster Jesus Christus, qui est lux vera oriens in cordibus nostris, atque illuminans ignorantie nostræ tenebras, facit nos in lumine suo lumen videre ? Si quando ergo legas in Scripturis justorum pugnas, cædes ac strages interemptorum, et quia sancti nullis penitus hostium parcunt; quin imo et si pepercissent, reputari eis in peccatum, sicut reputatum est Sauli, qui vivum servaverat Agag regem Amalec;

PATROL. CVIII.

A hoc modo quo supra exposuimus, intellige bella justorum, quia hæc bella ab eis adversum peccatum geruntur. Quomodo manebunt justi, si vel parvum aliquid peccati in semetipsis servaverint? Et ideo dicitur de eis quia non dereliquerunt nec unum qui salvus fieret et qui effugeret.

(*IBID.*) « Præcepitque Josue, deposueruntque cadaver ejus de cruce, projeceruntque in ipso introitu civitatis, congesto super eum magno acervo lapidum, qui permanet usque in præsentem diem, » et reliqua. Quid significat quod cadaver regis Ahi, per præceptum Josue de cruce depositum, projicitur in introitu civitatis, nisi quod diabolo damnato per passionem Christi, statim ei in ingressu fidei et baptismatis perceptione, a quibusque credentibus, secundum Salvatoris nostri mandatum, reuuntiat, et ejus cultui penitus contradicitur? « Congesto super eum magno acervo lapidum, » hoc est, multitudine durarum sententiarum, quibus ejus perfidia seu nequitia improbatur atque damnatur? Quæ congeries permanet usque in præsentem diem, quia damnationis suæ opprobrium ipsi diabolo et angelis ejus perseverat in perpetuum : quia sicut illorum correctio nunquam erit, ita damnationis pœna nunquam cessabit.

(*IBID.*) « Tunc ædificavit Josue altare Domino Deo Israel in monte Ebal, sicut præceperat Moyses famulus Domini filiis Israel, » et reliqua. Videamus quid in his omnibus indicatur, et quid præsens lectio nobis ædificationis acquirat. Omnes qui in Jesum Christum credimus, lapides vivi esse dicimur, quod Scriptura prænuntiat dicens : « Vos autem estis lapides vivi ædificati domus spiritalis, hostias acceptabiles offerentes Deo per Jesum Christum (*I Petr. ii.*) » Sicut autem in istis terrenis lapidibus observari novimus, et hi quidem lapides qui validiores sint et potentiores primi in fundamenta ejiciantur, ut ipsis credi et superponi possit totius ædificii domus; alii vero qui sequentes sunt, id est paulo illis inferiores, proximi illis qui in fundamento sunt, ordinantur; qui vero plus inferiores sunt, paulo superius a fundamento; tum deinde in corpore lapidum, qui infirmiores sunt, in superioribus et prope ipsam tecti fastigia collocantur : ita nunc etiam intellige de lapidibus vivis aliquos esse in fundamentis hujus spiritalis ædificii. Qui autem sunt isti qui in fundamentis collocantur? Apostoli et prophetae. Sic enim dicit Paulus hæc ipse docens : « Ædificati, inquit, super fundamentum apostolorum et prophetarum, in ipso angulari lapide Jesu Christo Domino nostro (*Eph. ii.*) » Ut autem te promptiorem, o auditor horum, præparares ad hujus ædificii constructionem, ut lapis aliquis inveniaris vicinius fundamento, discere quia et ipse Christus hujus quod nunc descripsimus ædificii fundamentum est. Sic enim dicit Apostolus : « Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus Jesus (*I Cor. iii.*) » Beati ergo qui super istud nobile fundamentum ædificantes, religiosa et

sancta construxerint opera. Sed in hoc ædificio ecclesie esse oportet altare; unde ego arbitror quod quicumque ex vobis lapidibus vivis apti sunt, in hoc et prompti, ut orationibus vacent, ut diu noctuque obsecrationes offerant Deo, et supplicationum victimas immolent, ipsi sunt ex quibus ædificat Jesus altare. Sed intueri quid laudis ipsis lapidibus altaris ascribitur? Sicut dixit, inquit, legislator Moyses: *Ædificate altare ex lapidibus integris, quibus ferrum non est injectum. Quid putas sunt isti integri lapides? Novit uniuscujusque conscientia quis sit integer, et quis sit incorruptus, immaculatus in carne et spiritu. Jacula maligni ignita concupiscentie non recipit, sed scuto ea fidei restrinxit et repulit. Vel quis est ille qui ferrum pugne, ferrum belli, ferrum litium nunquam recepit; sed semper pacificus fuit, semper quietus et mitis, et Christi humilitate fundatus? Isti ergo sunt lapides vivi, ex quibus Dominus*

A noster altare construxit lapidibus integris, quibus ferrum non est injectum, ut offerat super eos holocausta et sacrificium salutis. Ego puto quod isti tales lapides integri et incontaminati sancti apostoli esse possint, omnes simul unum altare facientes propter unanimitatem atque concordiam. Sic enim referuntur omnes, simul unanimiter orantes et aperientes os suum, dixisse: *« Tu, Domine, qui corda omnium nosti (Act. 1). »* Isti ergo qui poterunt unanimes una voce atque spiritu orare, ipsi fortasse digni sunt qui debeant simul omnes unum altare construere, super quod Jesus sacrificium offerat Patri. Tamen et nos tentemus dare operam, ut eadem dicamus omnes, unanimes, unum sentientes, nihil per contentiones, neque per inanem gloriam gerentes; sed in uno sensu atque in eadem sententia permanentes; si forte possimus etiam nos apti effici lapides ad altare: non enim deserit nos Dominus Deus noster.

LIBER SECUNDUS.

CAPUT PRIMUM.

De eo quod Josue Deuteronomium legis Moysi scripsit super lapides coram filiis Israel, et legem benedictionis atque maledictionis coram omni populo recitavit.

(Lm). *« Et scripsit Josue super lapides Deuteronomium legis Moysi, quod ille digesserat coram filiis Israel. »* Scripsit, inquit, Jesus super lapides altaris Deuteronomium legis Moysi, et scripsit in conspectu filiorum Israel. Quomodo scripsit et quomodo potuit tunc filius Nave super lapides altaris legem totam describere? Ergo prout voluit typum adumbravit. Nos interim videamus quomodo noster Jesus in lapidibus vivis et integris scripserit Deuteronomium, quod secundæ legis latio dicitur. Si ergo vis videre quomodo, prima lege infirmata, secundam legem scribat Jesus, audi eum in ecclesiis dicentem: *« Dictum est antiquis: Non occides; ego autem dico vobis quia omnis qui irascitur fratri suo, homicida est (Matth. v). »* Et iterum: *« Dictum est antiquis, Non mœchaberis; ego autem dico vobis quia qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo (Ibid., v. xxvii). Dictum est antiquis, Non perjurabis; ego autem dico vobis, Nolite jurare omnino (Ibid., v. xxxiii). »* Vides Deuteronomium quod scripsit Jesus in lapidibus vivis et integris, in tabulis cordis carnalibus, non atramento, sed spiritu Dei vivi. Si autem vis evidentius noscere in quibus cordibus Jesus scripserit legem, et in quibus non scripserit, etiam hoc tibi ex Scripturarum auctoritate patefaciam, ut consolationem capias tu qui ex gentibus vocatus es, nec verearis eorum jactantiam, qui legem Moysi et tabulis et chartulis inscriptam se accepisse gloriantur. In quorum cordibus Dominus Jesus inscripserit legem, Paulus dicit: *« Cum enim gentes quæ legem non*

habent, naturaliter ea quæ legis sunt, faciunt, hujusmodi legem non habentes, ipsi sibi sunt lex, qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente eis conscientia (Rom. ii). » Si ergo videas gentes ad Jesum venire, et credere ei, et opus legis implere quod illi qui legem acceperant implere non possunt, non dubites de eis dicere quia Jesus in istis lapidibus integris Deuteronomium scripsit. Movet me sane quod addidit in consequentibus Scriptura: *« Et scripsit, inquit, Jesus super lapides Deuteronomium coram filiis Israel. »* Quomodo potuerit tam magnum librum, vel assistentibus et permanentibus filiis Israel, describere, ita ut non discederent usquequo scriptura tot versuum finiretur? Vel etiam, quomodo potuerunt lapides altaris ferre tam magni libri continentiam? Dicant mihi assertores litteræ Judæi, qui spiritum legis ignorant, quomodo hoc in Scriptura historiæ veteris demonstratur: sed apud illos usque in hodiernum diem cum legitur Moyses, velamen est positum super cor eorum: nobis vero conversis ad Dominum Jesum, auferetur velamen, quia *« ubi Spiritus Domini, ibi libertas »* intelligentiæ nostræ. Ergo Dominus Jesus non indiget multo tempore ut Deuteronomium scribat, ut secundo legem in cordibus credentium figat, atque in eorum mentibus, qui ad altaris constructionem digni sunt, intelligentiæ spiritu signet. Statim namque ut quis crediderit Jesu Christo, lex Evangelii in ejus corde scripta est, et in conspectu filiorum Israel descripta. Aderant enim tunc, eum tibi fidei sacramentum tradebatur, celestes virtutes, ministeria angelorum, Ecclesia primitivorum. Si enim recte intelligamus Israelem dicentem Deum videntem, rectissime hoc de ministris angelis dicitur, secundum Domini sententiam, dicentis de infantibus (quod et tu fuisti infans in ba-

pismo), « quia angeli eorum semper vident faciem Patris mei, qui in cœlis est (*Math. cxviii*). » Coram istis igitur filiis Israel qui aderant in illo tempore, cum tibi fidei sacramenta tradebatur, videntibus faciem Dei, Jesus in corde tuo Deuteronomium scripsit. (IBID.) « Omnis autem populus, et majores natu, et duces ac judices stabant ex utraque parte in conspectu sacerdotum qui portabant arcam fœderis Domini : ut advena, ita et indigena. Media eorum pars juxta montem Garizim, et media juxta montem Ebal, sicut præceperat Moyses famulus Domini. Et primum quidem benedixit « populo Israel, » etc. Circa hanc arcam testamenti, omnis qui vere Israel est incedit, non enim longe ab ea. Levitæ vero et sacerdotes etiam in humeris suis eam portant. Etenim quicunque sacerdotali religione et sanctitate vivunt, non solum hi qui sedere videntur in consessu sacerdotali, sed hi magis qui sacerdotaliter agunt, quorum pars est Dominus, nec ulla eis portio habetur in terris, ipsi sunt vere sacerdotes et Levitæ Domini, qui in humeris suis legem Dei portant, agendo videlicet et implendo opera ea quæ scribuntur in lege. Et proselytus, inquit, et indigena simul adcrant; dimidii juxta montem Garizim, et dimidii juxta montem Ebal. Quomodo etiam ista explicabimus? Et adjutorio Dei opus est ut possimus verbis nostris verba divina disserere et explanare. Qui sunt dimidii qui incedebant juxta montem Garizim, et qui sunt dimidii qui et ipsi, licet salventur, tamen non poterunt juxta montem Garizim incedere, sed incedunt juxta montem Ebal? Mons Garizim benedictiones habet, mons autem Ebal maledictiones quæ peccatoribus imminet. Statuerunt enim, sicut scriptum est in Deuteronomio (*Cap. xxvii*), sex tribus ad benedicendum in monte Garizim : et ipsæ sex tribus quæ nobiliores sunt et eximie, id est, Simeon, Levi, Judas, Isachar, Joseph, Benjamin. Alias vero sex ignobiliores, ad maledicendum; in quibus et Ruben qui ascendit super cubile patris sui, et torum maculavit paternum, et Zabulon, qui est ultimus filius Liæ. Hæc quidem veterum historiæ referunt gesta. Sed quomodo nos hanc historiæ narrationem ad mysticam intelligentiam referamus, ut ostendamus qui sunt isti qui incedunt juxta montem Garizim, et qui sunt qui incedunt juxta montem Ebal? Ego video duas esse species eorum qui promissionum cœlestium cupiditate succens, summo studio diligentique nituntur, ne saltem minima eos beatus prætereant : habentes desiderium, non solum benedictionis capiendæ, et effici in parte sortis sanctorum, sed etiam assistere in conspectu Dei, et semper esso cum Domino. Alii vero sunt qui et ipsi tendunt ad salutem, et non tam amore benedictionum et promissionum desideriis inflammantur, quam hoc magis habentes in prospectu et dicentes : Sufficit mihi non ire in ignem æternum; sufficit mihi non expelli in tenebras exteriores. Cum ergo in singulis quibusque fidelium talis sit propositi varietas,

A hoc mihi designari videtur in hoc loco quod dimidii illi qui juxta montem Garizim incedunt, illum qui ad benedictiones electus est, istos figuratiter indicare qui, non metu pœnæ, sed benedictionum et promissionum desiderio, veniunt ad salutem. Illi vero dimidii qui juxta montem Ebal incedunt, in quibus maledictiones prolatae sunt, istos alios indicant qui malorum metu et suppliciorum timore complentes quæ in lege sunt scripta, perveniunt ad salutem. Illic etiam Dei solius est nosse, ex omnibus filiis Israel quis est, qui boni ipsius desiderio succensus facit quod bonum est : qui vero metu gehennæ, et æterni ignis terrore tendit ad bonum, et studet ac festinat implere quæ scripta sunt : certum est enim nobiliores esse illos qui boni ipsius desiderio et benedictionum amore quod bonum est agunt, quam illos qui pro mali metu bonum sectantur. Solus ergo Jesus qui potest ex omni populo hujusmodi mentes animosque discernere, hos in monte Garizim ad benedictiones, alios vero statuere in montem Ebal, non ut maledictiones accipiant, sed ut intuentes præscriptas maledictiones et pœnas peccatorum constitutas, incurvere caveant eas.

(IBID.) « Post hæc legit omnia verba benedictionis et maledictionis, et cuncta quæ scripta erant in legis volumine. Nihil ex his quæ Moyses jusserat reliquit intactum, sed universa replicavit coram « omni multitudine Israel, mulieribus et parvulis, et ac advenis qui inter eos morabantur. » Facilis quidem est historiæ explanatio, quomodo filius Nave legerit omnia verba legis quæ scripsit Moyses coram omni ecclesia filiorum Israel : noster vero Dominus Jesus quomodo hoc populo suo faciat, ostendere non mihi videtur otiosum. Ego quidem arbitror quod si quando legitur nobis Moyses, et per gratiam Domini velamen litteræ removetur, et incipimus intelligere quia lex spiritalis est; et quia, verbi causa, lex dicit : « Non infrenabis os bovi trituranti (*Deut. xxv. I Cor. ix*), » non de bobus hæc, sed de apostolis dixerit. Et rursus cum in lege dicitur quia « Abraham duos filios habuit, unum de ancilla, et unum de libera (*Gal. ix*), » ego in his intelligo duo esse Testamenta et duos populos. Istam nobis legem quæ sic intelligitur, quam spiritalem nominat Paulus, Jesus Dominus legit, et ipse est qui hæc in auribus totius populi recitat, præcipiens nobis ne sequamur occidentem litteram, sed teneamus spiritum vivificantem. Legit ergo nobis Jesus legem, cum nobis legis revelat arcana. Non enim nos, qui de Ecclesia sumus catholica, spernimus legem Moysi, sed suscipimus eam, si tamen eam nobis Jesus legerit : sic eam recte poterimus intelligere legem, si eam nobis Jesus legat, ut ipso legente nos sensum ejus intelligentia capiamus. Sed tamen dicendum est, quod scriptum docemur, quia sermo hic arguit nos, quod non omnes qui audimus legem, Ecclesia sumus filiorum Israel, si non continuo : si est aliqua differentia inter auditores legis et Ecclesiam filiorum Israel, auditōr excluditur a salute. Attendite ergo

diligentius verbis Scripturæ dicentis : « Non erat ullum verbum ex omnibus quæ mandavit Moyses quod non legerit Jesus in auribus totius Ecclesiæ filiorum Israel; » et intendite mulieribus et infantibus et proselytis. Novit Dominus Jesus esse alias aures præter istas carnales quas ad audientiam legis requirit; unde et in Evangelio posteaquam de singulis quæ oportebat edocuit, addit et dicit : « Qui habet aures audiendi audiatur (Matth. xi); » quod utique si de auribus dixisset carnalibus, superfluum videretur. Nemo enim non habens aures ad verba ejus audienda convenerat. Sed quoniam sciebat, in auribus interioris hominis, id est, intellectu cordis, recipi debere quæ dicta sunt (quia nihil prodest audire sermonem, si non retineatur et servetur in corde), idcirco aures ab auditoribus exposcebat. Dicimus quidem viris fortibus fortem tradere cibum, illis videlicet de quibus Apostolus dicit : « Perfectorum autem est cibus solidus, ex quibus ipse sibi præparat Ecclesiam non habentem maculam aut rugam aut aliquid horum (Hebr. v). » Eos vero quos in mulierum, vel infantium, vel proselytorum appellatione secernit, intelligamus hos esse aliquos qui adhuc lacte indigent, aut etiam velut infirmi, ut sunt mulieres, oleribus vescuntur. Si vero simul omnis accipiatur Ecclesia, viri quidem intelliguntur esse illi qui in omnibus perfectionem norunt, et armati incedere adversum astutias diaboli; mulieres vero illi qui nondum ex semetipsis ea quæ utilia sunt gerunt, sed imitando meliores et eorum exempla sectando, ex quibus et caput habere dicuntur. Infantes vero erunt qui, nuper fide suscepta, lacte Evangelii nutriuntur; proselyti autem catechumeni videbuntur, et hi qui jam sociari se fidelibus student. De quibus singulis similia etiam Joannes sentiens, in Epistola sua scripsit (Ep. I, cap. ii), et singulis quibusque ætatibus propria quæque gesta discernit. Verumtamen Jesum vobis recitantem legem, et revelantem cordibus vestris intelligentiam spiritalem audite, neque proselyti, id est catechumeni, diutius maneatis; sed festinate ad percipiendam gratiam Dei, ut et vos in Ecclesia filiorum Israel adnumeremini. Et vos infantes « nolite pueri effici sensibus, sed malitia parvuli » estote. Sensibus quoque, ait, estote perfecti. Sed videamus quid post hæc scriptam est.

CAPUT II.

De gentium conventu adversum Josue ut dimicarent contra eum, et de dolo Gabaonitarum quo fallebant Josue et principes Israel.

CAP. IX.) « Quibus auditis, cuncti reges trans Jordanem qui versabantur in montanis et in campis, et in mariis, in mariis ac littore maris magni; hi quoque qui habitant juxta Libanum, Hethæus et Amorrhæus, et Chananeus, Pherezæus, et Jebusæus, congregati sunt pariter, ut pugnarent contra Josue et Israel uno animo eademque sententia. » Simul historia rerum gestarum manifesta explanatione non indiget, quod evidenter expletum est; et

A ex his tamen quæ gesta sunt visibilibus, nostri Domini Jesu Salvatoris bella ac triumphos quos gerit contemplerur, quamvis etiam in ipso hæc visibiliter cernamus expleta. Convenerunt enim reges terræ, senatus populusque et principes Romani, ut expugnarent nomen Jesu et Israel simul. Deceverunt enim legibus suis ut non sint Christiani. Omnis civitas, omnis ordo Christianorum nomen impugnat. Sed sicut tunc omnes illi reges convenientes contra Jesum nihil facere poterunt, ita nunc reges vel principes, vel potestates istæ contrariæ, ut non Christianorum genus latius ac profusius propagetur. Scriptum namque est, quia « quanto magis eos humiliabant, tanto plures fiebant, et invalescebant valde (Exod. i). » Confidimus autem quia non solum non nos poterunt obtinere invisibiles inimici nostri, verum etiam velociter, Jesu Christo Domino nostro vincente, conteretur Satanas sub pedibus servorum ejus; illo etenim duce nos vincimus milites sui, ita ut nos dicamus (sicut in Esdra scriptum est) « Quia a te, Domine, est victoria, et ego tuus: benedictus es Deus veritatis (III Esdræ. iv). »

(Ibid.) « At hi qui habitabant in Gabaon, audientes cuncta quæ fecerat Josue Jericho et Ahi, et callide cogitantes, tulerunt sibi cibaria, saccos veteres asinis impositos, et utres vinarios scissos atque consutos, calceamenta quoque perantiqua, quæ ad indicium vetustatis pictaciis consuta erant, indui veteribus vestimentis: panes quoque quos portabant ob vaticum, duri erant et in frusta comminuti: perrexeruntque ad Josue, qui tunc morabatur in castris Galgala, et dixerunt ei, atque omni simul Israeli: De terra longinqua venimus, pacem vobiscum facere cupientes, » etc. (Ex Augustino.) Quod Gabaonitæ venerunt ad Jesum cum veteris panibus et saccis, ut putarentur (sicut finxerant) de terra venisse longinqua, quo eis parceretur. Constitutum enim erat a Domino ne alicui terras illas inhabitanti parcerent, quo ingrediebantur. Nonnulli codices et Græci et Latini habent: « Et accipientes saccos veteres super humeros suos. » Alii vero, qui veteriores videntur, non habent « super humeros, » sed « super asinos suos. » Similitudo enim verbi in Græca lingua mendositate facilem fecit, et ideo Latina quoque exemplaria variata sunt: ὄμωον quippe et ὄνων non multum ab invicem dissonant, quorum prius humerorum nomen est, posterius asinorum. Ideo est autem de asinis credibilis, quoniam se a sua gente longinqua missos esse dixerunt: unde apparet eos fuisse legatos, et inde magis in asinis quam in humeris necessaria portare potuisse, quia nec multi esse poterant, et non solum saccos, sed etiam utres portasse Scriptura commemorat. (Ex Adamantio.) Multæ ergo eorum qui ad salutem veniunt differentiæ designantur; unde et nunc Gabaonitas hos, quorum historia recitata est, arbitror portuenculam quamdam esse eorum qui salvandi sunt; ita tamen ut non absque alicujus notæ inustione salventur. Vides namque quomodo ligni cæsores, vel

aque gestatores flori condemnantur, ad obsequium A populi, et altaris Dei ministerium, quoniam quidem cum dolo et calliditate accesserunt ad filios Israel, pannis et calceamentis veteribus induti, et cibum vetusti panis ferentes. Isti ergo veniunt ad Jesum cum omnibus vetustatibus suis et orant ab eo hoc tantum ut salventur. In quorum figura tale mihi videtur aliquid ostendi. Sunt quidam in Ecclesia credentes quidem et habentes fidem in Deum, et accipientes omnibus divinis præceptis, quique etiam erga servos Dei religiosi sunt, et servire eis cupiunt, sed ad ornatum Ecclesiæ vel ministerium satis prompti et apti non sunt, in actibus suis et conversatione propria obsceni satis et intus involuti, nec omnino deponentes veterem hominem cum actibus suis : et sicut isti pannis et calceamentis veteribus oblecti, præter hoc quod in Deum credunt, et erga servos Dei vel Ecclesiæ cultum videntur esse devoti, nihil adhibentes emendationis vel innovationis in moribus. Istis ergo Jesus Dominus noster salutem concedit quidem : sed quodammodo salus ipsa eorum notam non evadit infamiæ. Similis quoque etiam in libello qui appellatur Pastoris, de his figura describitur, ait enim : « Quæ est arbor quæ ulmus appellatur, quæ fructum non affert ; portat tamen vitem, quæ affert plurimum fructum, ex eo quod adminiculo est viti, quæ ejus viribus nitens, vel ferre vel servare plurimum fructum ; » etiam ulmus, quæ infructuosa est, necessaria videtur et utilis ex hoc ipso quod fructuosæ deserviat viti. Tale aliquid etiam intellige in Gabaonitis, qui non deposuerunt quidem veterem hominem cum actibus suis, ministrant tamen sanctis, et serviunt, et aliquid utilitatis impendunt : et tali quodam ordine ab Jesu salutem cum juramenti interpositione suscipiunt. Ego volebam in Gabaonitarum ordine salutem consequi, nec in ligni cæsoribus vel aquæ gestatoribus numerari, sed intra Israelitas cuperem hæreditatem terræ repromissionis accipere. Observandum sane est quod solent hæretici legentes hunc locum calumniam facere, hi qui Vetus Testamentum non recipiunt, et dicunt : Vide quomodo nihil humilitatis habuit Jesus filius Nave, ut hominibus qui ad se supplices venerant salutem concedens, notam eis infamiæ et jugum servitutis infligeret. Hæc si audit anima minus instructa in Scripturis divinis, infirmari continuo et periclitari potest, ut refugiat catholicam fidem. Non enim intelligunt eorum subreptiones. Jesus enim secundum mensuram fidei ipsorum competens erga eos judicium tenuit. Porro autem Raab meretrix, quæ fide integra cum omni domo sua exploratores Israeliticos plenissima devotione suscepit, et ex integro in consortium populi societatemque suscepta est ; et scriptum est de ea quia « apposita est ad filios Israel usque in hodiernum diem. » Isti vero quia non tam Israeliticæ gentis consortia dilexerunt, quam suæ perditionis metu perterriti cum calliditate et fraude accesserunt ad Jesum, quomodo potuerunt libertatem vitæ et regni consortium dolis servilibus pro-

mereri? Denique vis nosse quam digna erga eos ab Jesu propter ignobilitatem mentis eorum conditio dispensata est, ipsi dicunt in sequentibus : « Quia audivimus quanta fecit Dominus vobis per mare Rubrum, et in deserto. » Et cum dicerent, et scire et audire se divinis mirabilibus faterentur, nihil tamen fide digne, nihil tantarum virtutum admiratione gesserunt ; et ideo videns angustum eorum exiguumque propositum in fide, moderationem erga eos justissimam servat, ut salutem mererentur, qui parvum licet fidei detulerunt, nec tamen summam regni vel libertatis acciperent, pro eo quod fides eorum nullo operum nobilitaretur accessu. Quoniam fidem sine operibus mortuam haberi pronuntiat Jacobus (*Jac. 11*). Verumtamen sciendum est quantum figurarum ex hujusmodi adumbrationibus edocemur, quod si qui tales sunt in nobis quorum fides hoc tantummodo habet ut ad ecclesiam veniat, seque inclinent, officia exhibeant, servos Dei honorent, ad ornatum quoque altaris vel ecclesiæ aliquid conferant ; non tamen habent studium ut etiam mores suos excolant, actus emendent, vitia deponant, castitatem colant, iracundiam mitigent, avaritiam reprimant, rapacitatem refrenent, maliloquia et stultiloquia vel scurrilitates, et obrectationum venena ex ore suo amittant ; sciant sibi, quia tales sunt qui emendare se nolunt, si in his usque ad senectutem ultimam pervenerint, partem sortemque ab Jesu Domino cum Gabaonitis esse tribuendam. (*Ex Isidoro.*) Tales igitur tantummodo quasi quoddam salutis signum intra ecclesiam temporaliter perferunt ; inter Israelitas autem, id est, inter sanctos Dei, regnum æternum et libertatem minime consequuntur.

(*110.*) « Et non percusserunt eos, eo quod jurassent eis principes multitudinis in nomine Domini Dei Israel. Murmuravit itaque omne vulgus contra principes ; qui responderunt eis : Juravimus illis in nomine Domini Dei Israel, et idcirco non possumus eos contingere, » etc. (*Ex Augustino.*) Quæri potest quomodo jurationem servandam esse crediderunt Hebræi Gabaonitis, quibus ita juraverant tanquam de longinqua terra venientibus, sicut illi mentiti fuerant. Sciebant enim se debellandos si cognitum esset Hebræis in ea terra eos habitare, quam promissam fuerant, interfectis habitantibus, retenturi. Mentientibus ergo quod de longinqua terra ad eos venissent, juraverunt eis Israelitæ. Postquam vero cognoverunt ibi eos habitare, ubi omnes quos invenerant secundum Dei præceptum debellare oportebat, noluerunt tamen frangere jurationem : et licet eos mentitos esse didicissent, parcere maluerunt causa jurationis, cum possent utique dicere se tanquam illis jurasse quos eos esse crediderant, id est, de longinquo venientes ; cum vero aliud cognoverunt, præceptum circa eos Domini implendum erat, ut sicuti cæteri, expugnarentur. Deus autem hoc approbavit, nec parcentibus succensuit, quamvis eum non interrogassent quinam illi essent, et ideo eos illi fallere valuisent. Unde non importune utique credendi sunt, et

si fallere homines pro sua salute voluerunt, non tamen fallaciter Deum timuisse in populo ejus; propterea nec succensuit Dominus jurantibus aut parcentibus, adeo ut postea Gabaonitas ipsos, tanquam populi sui homines, de domo Saul vindicaverit, sicut Regnorum ostendit historia. Et quoniam juratio sic servata est, quamvis in hominibus qui mentiti sunt, ut ad clementiam sententia flecteretur, non displicuit Deo. Nam si e contrario jurassent aliquos se interfekturos, quos Gabaonitas in terra promissionis esse putavissent, et postea didicissent eos esse ab illa terra extraneos, et de longinquo ad se venisse, nullo modo arbitrandum est quod eos essent debellaturi causa jurationis implendæ; cum propter ipsam parcendi clementiam sanctus David etiam post verba quibus se Nabal interfekturum esse juraverat, utique sciens quem fuerat interfekturus, parcere maluit, nec in re duriore implere juramentum: magis Deo placere existimans, si quod ira perturbatus ad nocendum juraverat, non fecisset, quam si perfecisset.

CAPUT III.

De quinque regibus Amorrhæorum, qui congregati sunt ut pugnarent contra Gabaon, et de præliis Josue contra eos.

(CAP. X.) « Misit ergo Adonisedec rex Jerusalem ad Ocham regem Hebron, et ad Pharam regem Hierimoth, ad Japhia quoque regem Lachis, et ad Dabir regem Eglon, dicens: Ascendite ad me, et fertè præsidium, ut expugnemus Gabaon, quare transfugerit ad Josue et ad filios Israel. Congregati igitur ascenderunt quinque reges Amorrhæorum, rex Jerusalem, rex Hebron, rex Hierimoth, rex Lachis, rex Eglon, simul cum exercitibus suis, et castrametati sunt circa Gabaon oppugnantes eam, » etc. Omnes illi qui prius amici erant, post amicitias et familiaritatem filiorum Israel, inimici fiunt Gabaonitis, qui a filiis Israel fœdus pacis acceperant. Jebusæus rex Jerusalem, invitatis secum quatuor aliis regibus, Gabaonitas aggreditur expugnare. Sed Gabaonitæ videntes quinque reges adversum se in prælium conspirasse, nequaquam propriis viribus copiisque confidunt, sed mittunt ad Jesum auxilia postulantes. At ille divino permissu adest Gabaonitis laturus auxilium. Ita vero jam mirabilia cœlitus ostenduntur. Dominus desuper saxa grandinis pluit, et quinque qui adversus Jesum pugnant exercitum vastat. Tunc videns Jesus divinam secum dexteram præliantem, et prosperis successibus cuncta procedere, novam quamdam et miram orationem extollit ad cœlum, dicens: Stet sol super Gabaon, et luna super vallem Elon, donec expugnem populum istum. Et stetit sol et luna in loco suo, donec pervinceret Dominus inimicos eorum. Et stetit sol in medio, et non est progressus ad occasum in fine unius diei. Non fuit dies talis ante hoc, nec ita exaudivit Deus hominem, quia Dominus pugnavit pro Israel. Et fugerunt illi quinque reges, absconderuntque se in spelunca Mageddam. Hæc secundum histo-

riam quidem gesta, miracula divinæ virtutis universis sæculis prædicant, nec interpretatione extrinsecus indigent, in quibus gestorum lumen coruscat. Quid tamen in his spiritualis intellectus contineatur requiramus. Cum se anima humana Verbo Dei sociaverit, non debet dubitare statim se inimicos habituram, et eos quos ante habuerat amicos in adversarios esse vertendos: idque non solum pati se ab hominibus speret, verum etiam de contrariis virtutibus et spiritualibus nequitiis id sibi imminere pro certo sciat. Et ita fit ut qui amicitias expetit Jesu, multorum sibi sciat inimicitias tolerandas. Audiat apostolum Paulum hæc eadem confirmantem, cum dicit: « Omnes qui pie volunt vivere in Christo, persecutionem patiuntur (II Tim. III). » Sed et Salomoa similia dicit:

B « Fili, inquit, accedens ad servitutem Dei, præpara animam tuam ad tentationem (Eccli. II). » Oppugnantur ergo etiam nunc Gabaonitæ cujuscunque modi sunt, propter amicitias Jesu; et licet sint ligni cæsores, et aquæ gestatores, id est, licet sint ultimi meriti in Ecclesia, tamen in hoc ipso quia ad Jesum pertinent, impugnari a quinque regibus dicuntur. Sed tamen Gabaonitæ non derelinquantur et spernuntur ab Jesu, et a ducibus, et a præsulibus Israelitarum, sed infirmitati eorum auxilium ferunt. An non tibi videtur hoc agere in nobis, et hoc præcipere illud Apostoli mandatum: « Consolamini pessillanimes, sustinete infirmos, patientes estote ad omnes (I Thess. V); » et iterum: « Vos potentiores, imbecillitates infirmorum sustinete (Ibid.). »

C (IBID.) « Ascenditque Josue de Galgallis, et omnis exercitus bellatorum cum eo, viri fortissimi. Dixitque Dominus ad Josue: Ne timeas eos, in manus enim tuas tradidi illos, nullus tibi ex eis resistere poterit, » etc. (Ex Augustino.) Cum obsessi Gabaonitæ a regibus Amorrhæorum, misissent ad Jesum ut sibi subveniretur, ita Scriptura sequitur, et dicit: Ascendit Jesus a Galgallis ipse, et omnis populus bellatorum cum illo, omnis potens in fortitudine: et dixit Dominus ad Jesum: Noli timere illos, in manus enim tuas tradidi eos: non subsistet ex illis quisquam coram vobis. Ubi neque consultus est Dominus utrum eundem ad eos esset, sed ultra suis recte subvenire volentibus futuram victoriam prænuntiavit. Sic ergo posset, quamvis non consultus, de ipsis Gabaonitis admonere, qui essent, cum se longinquos esse mentirentur, nisi ei placuisset illa juratio quæ subjectis parcere cogeret. Crediderant enim Deo, quem audierant suo populo promississe quod illas gentes subverteret, eorumque terram obtineret, et hanc eorum fidem non eos prodendo remuneravit quodammodo.

D (IBID.) Cumque fugerent filios Israel, et essent in descensu Bethorum, Dominus misit super eos lapides magnos de cælo usque Azeca; et mortui sunt multo plures lapidibus grandinis, quam quos gladio percusserant filii Israel. » Lapidibus sunt grandinis duræ vindictæ, quæ cœlitus mittuntur super hostes populi Dei; vel divinæ comminationes, quæ

in Scripturis sacris contra improbos legantur prolata; ubi gehenna ignis et poena eis prædicitur perpetua. (Ex *Adamantio*.) Hoc ergo modo Jesus cum ducibus et virtutibus suis adest his qui pro nomine suo contrariis virtutibus oppugnantur: et non solum auxilium præstat in bello, verum et produxit tempus diei, et spatia lucis protelans, adventum discutit noctis; unde sequitur:

(*IBID.*) « Tunc locutus est Josue Domino in die qua tradidit Amorrhæum in conspectu filiorum Israel, dixitque coram eis: Sol, contra Gabaon ne movearis, et luna, contra vallem Ahialon. Steteruntque sol et luna. Nonne scriptum est hoc in libro justorum? Stetit itaque sol in medio cæli, et non festinavit occumbere spatio unius diei. Non fuit ante, et postea tam longa dies, obediente Domino voci hominis, et pugnantem pro Israël. Reversusque est Josue cum omni Israel in castra Galgæ. » (Ex *codem*.) Volumus ergo, si possumus, ostendere quomodo Dominus noster Jesus protelaverit lucem, et majorem fecerit diem, vel pro salute hominum, vel pro interitu contrariorum virtutum. Ex quo advenit Salvator, finis erat mundi; jam denique ipse dicebat: « Pœnitentiam agite, appropinquavit regnum cælorum (*Matth.* iii). » Et tenuit et repressit diem consummationis, et adesse prohibuit. Videns enim Deus Pater salutem gentium per ipsum solum posse constare, dicit ad eum: « Pete a me, et dabo tibi gentes hæreditatem tuam, et possessionem tuam terminos terræ (*Psal.* 11). » Donec ergo paterna pollicitatio compleatur Ecclesiæ, et diversis nationibus crescat, atque introcat tota gentium multitudo, tunc demum omnis Israel salvetur: dies producit, et differtur occasus; nec unquam sol occubuit, sed semper oritur, dum credentium cordibus sol justitiæ lumen veritatis infundit. Cum vero repleta fuerit mensura credentium, et deterior jam ac decolor ætas ultimæ generationis advenerit, cum increscente iniquitate refrigescet charitas multorum, et perpauci remanserint in quibus fides inveniatur, tunc jam breviabuntur dies. Idem igitur atque ipse Dominus novit et extendere diem cum salutis est tempus, et breviare diem, et producit nobis spatium lucis, sicut in die honeste ambulemus et opera lucis operemur. Sed et illud videamus quid sit quinque reges fugisse, et hos in speluncam confugisse. Sæpe diximus duplicem esse Christianorum pugnam: perfectis quidem et talibus qualis erat Paulus apostolus qui dicit: « Non erat eis pugna adversus carnem et sanguinem, sed adversus principatus et potestates, adversus mundi hujus rectores tenebrarum, et spiritalia nequitiae in coelestibus (*Eph.* vi). » Inferioribus vero et nondum perfectis, pugna adhuc adversus carnem et sanguinem geritur, his qui adhuc carnalibus vitiis et fragilitatibus impugnantur, quod etiam in hoc loco indicari puto. Etenim Gabaonitis indictum esse a quinque regibus diximus bellum, quorum figuram dixi esse in his qui imperfecti sunt. Isti ergo a quinque regibus impugnantur. Quinque

A autem reges quinque sensus corporeos indicant: visum, auditum, gustum, tactum, odoratum; per aliquem etenim horum unumquemque necesse est decidere in peccatum. Quinque sensus quinque illis regibus comparantur, qui Gabaonitas, id est, carnales homines, impugnant.

(*IBID.*) « Fugerunt enim quinque reges, et se absconderunt in spelunca urbis Maceda. Nuntiatumque est Josue quod inventi essent quinque reges latentes in spelunca Maceda. Qui præcepit sociis, et ait: Volvite saxa ingentia ad os speluncæ, et ponite viros industrios qui clausos custodiant, et cætera. Quod autem dicuntur in speluncæ loco confugisse, potest hoc fortasse indicari, quia spelunca locus est in profundum terræ defossus. Igitur etiam isti quos supra exposuimus sensus, cum se terrenis actibus in corpore positi demerserint, et nihil ad opus Dei, sed totum ad ministerium corporis egerint, in speluncas confugisse dicuntur. Sciendum tamen est quod ista ipsa regna, quorum nunc reges vincuntur ab Jesu et confugiunt ad speluncas, postmodum in sortem veniunt sanctorum, et pars Domini appellantur, sicut regnum Jerusalem, vel Achis, vel Ebron. In quo hoc arbitror indicari quod etiam isti quinque sensus quos supra exposuimus, in corpore positi, cum per Jesum fuerint devicti, ita ut infidelitas ab eis et incredulitas depellatur, et commoriantur peccato, in eo quod desinunt a ministerio, peccatis ipsis postmodum ministris utitur anima ad operandam justitiam Dei. Ita fit ut Jerusalem, in qua prius rex nequam regnabat et pessimus, postmodum in ea regnet David potens manu, et pacificus Salomon. Assident etenim ipsis etiam, quos supra diximus, corporalibus sensibus, hominum malignæ virtutes, quæ eos ad malas concupiscentias et fœda ministeria animæ præbendo sollicitent: quas malignas virtutes si fides Christi superaverit, et in ligno crucis ejus fuerint suspensi, ut de ipsis triumphet in ligno; et in ligno crucis suæ interemptis his, regnoque depulsis, tunc efficitur anima in parte Dei, tunc Jerusalem regnum Dei efficitur, et templum in ea Domino construitur. An non hoc de semetipso sentiebat ille qui dicebat, « quia eram et nōs aliquando insensati, increduli, errantes, et servientes desideriis et voluptatibus variis? (*Ti.* iii). » Non enim aliud est hoc quod Jerusalem aliquando sub rege fuisse Adonibezeth scribitur, vel aliæ civitates sub aliis; sed interim Jesus interficit inimicos, non crudelitatem docens per hoc, sicut hæretici putant, sed futura in his quæ gerunt sacramenta designans: ut cum interimeret Jesus eos reges qui regnum peccati tenent in nobis, possimus illud implere quod dixit Apostolus: « Sicut exhibuimus membra nostra servire iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibeamus membra nostra servire justitiæ ad justificationem (*Rom.* vi). » Quid ergo est quod ab eis hoc loco velut credule culpatur? Hoc, inquit, scriptum est: Ponite pedes vestros super collum eorum, et interficite eos, namque hoc non

crudelitas, scilicet humanitas et benignitas invenitur. A Utinam enim tu talis esses qui poneres pedes tuos super serpentes et scorpiones, et super omnem virtutem inimici, et conculcares leonem et draconem, et basiliscum regulum qui aliquando regnavit in te, et nutrit in te regnum peccati : ut, illis omnibus interemptis qui in te regnabant opere peccati, solus in te regnet Jesus Dominus noster.

CAPUT IV.

De pugna Josue contra urbem Macedam, et contra Lemnem, et contra Asedoth, quas percussit in ore gladii.

(IBID.) « Eodem die Macedan quoque cepit Josue, et percussit in ore gladii, regemque illius interfecit, et omnes habitatores ejus. Non dimisit in ea saltem parvas reliquias, » etc. Bella quæ per Jesum geruntur, et regum atque hostium strages, celestium rerum umbræ typusque esse dicenda sunt, eorum duntaxat bellorum quando noster Dominus Jesus cum suo exercitu et magistratibus, id est, credentium populis atque eorum ducibus, contra diabolum et ejus angelos præliatur. Ipse enim est qui in Paulo et in Ephesiis pugnabat adversus principatus et potestates, et rectores tenebrarum harum, adversus spiritualia nequitie in cælestibus (*Eph. vi*). Et vide, ingræte hæretice, quomodo ex integro veteribus nova concordant. Promissum est veteribus regnum terræ sanctæ, terræ fluentis lac et mel, quæ terra tunc a peccatoribus et pessimis incolis ac regibus tenebatur. Venit in istam terram Jesus cum exercitu Domini et Israeliticis ducibus, expugnat omnes, interimit et obtinet, et ob victoriæ meritum accipit eorum regna quos vicit. Tibi per Evangelia non promittuntur regna cælorum. Sed hæc regna non sunt vacua et inania : habent habitatores suos peccatores et nequam spiritus, refugas angelos ; ibi habitant illi adversus quos te apostolica tuba personans Paulus cohortatur ad prælium ; et sicut tibi dicebat Jesus quia bellum vobis erit adversus Amorrhæos et Pherezæos, et Hevæos, et Jebusæos, similiter hoc etiam tibi Paulus denuntiat, dicens : Non erit vobis pugna adversus carnem et sanguinem, id est, non sic pugnabimus sicut pugnaverunt antiqui, nec in terris nobis adversus homines habenda sunt prælia, sed adversus principatus, adversus potestates, adversus hujus mundi rectores tenebrarum harum (*Eph. vi*). Jam utique intelligis in quibus locis hujusmodi sunt tibi movenda certamina ; aut si non tibi sufficit intellectus, nisi etiam loca ipsa manifesta tibi voce signentur, audi in consequentibus ; adversus spiritualia nequitie, inquit, in cælestibus. Audisti qui sint qui tibi bello de cælestibus expellendi sunt, ut tu possis loca illa et regna cælorum hæreditatis sorte suscipere. Sed et Dominus in Evangelio nonne evidenter hoc designat, cum dicit : A diebus Joannis regnum cælorum vim patitur, et vim facientes diripiunt illud (*ibid.*). « Transivit cum omni Israel de Maceda in Lebna, et pugnabat contra eam, quam tradidit Dominus cum rege suo in manu

Israel : percusseruntque urbem in ore gladii, et omnes habitatores ejus, et non dimiserunt in ea nullas reliquias : feceruntque regi Lebna sicut fecerant regi Jericho. De Lebna transivit cum omni Israel in Lachis, et exercitu per gyrum disposito oppugnabat eam, » etc. Utinam digni essemus quibus Dominus Jesus sapientia sua aulam panderet, et introduceret nos intra thesauros sapientiæ et scientiæ suæ, et eas de quibus nunc pedetentim conamur, tanquam per speculum et in ænigmate, aliqua ex parte contueri et inspicere figuras, plenius nobis reserare, et perfectius dignaretur aperire. Videres quomodo nobis claresceret, cujus potissimum ex spiritualibus hostibus his qui nunc impugnant Israel, spiritalem figuram tenuit ipse princeps de Maceda, et ille de Lachis, et ille de Lebna, aut cujus intra memetipsum vitii vel erroris quibus anima implicatur, formam tenent singuli quique horum quos Jesu duce interfecit populus Dei : hi videlicet qui audiunt mandata ejus, et præceptum custodiunt, quibus ipse tribuit facultatem calcandi super serpentes et scorpiones, et super omnem potestatem inimici. Oremus ergo ut et nostri pedes tales sint, tam speciosi, tam validi, qui possint calcare cervices inimicorum, qui possint ita calcare caput serpentis, ut calcaneum nostrum mordere non possit. Qui enim pugnat sub Jesu duce adversus contrarias potestates, debet etiam illud promereri quod de prioribus bellatoribus scribitur : « Et reversus est, inquit, universus populus ad Jesum incolumis, et non mutivit quisque de filiis Israel in lingua sua. » Vides ergo quia qui sub Jesu militant incolumes debent redire de prælio, nec unquam debent ex jaculis maligni ignitis vulnus accipere, non in corde pollui, non in cogitatione maculari, non per iram, non per cupiditatem, non per aliam quamlibet occasionem locum demonicis vulneribus dare. Quod autem addidit quia nullus mutivit in lingua sua, hoc mihi videtur ostendi quia de victoria se nemo jactavit, nemo virtuti suæ, quia superavit, ascribit : sed scientes quia Jesus est qui victoriam tribuit, ipsi in lingua non mutiunt. Quod bene intelligens apostolus Paulus dicebat : Non ego autem, sed gratia Dei quæ in me est (*I Cor. xv*). Puta autem quia ad hoc respiciat illud Domini mandatum quo ait (*Luc. xvii*) : Cum autem feceritis hæc omnia, dicite quia servi inutiles sumus, quod debuimus facere fecimus ; et in hoc enim simili modo rerum prospere gestarum prohibere videtur jactantiam. Sed Marcion, ac Valentinus, et Basilides, ceterique cum ipsis, dum hæc nolunt, sicut sancto Spiritu dignum est, intelligere, declinaverunt a fide, et inseruerunt se impietatis multis, alium Dominum legis, et alium mundi creatorem ac judicem proferentes ; velut per hæc quæ scripta sunt crudelem quod calcare hostium cervices jubentur, atque in ligno suspendere reges terræ illius quam violenter invadunt. Atque utinam Dominus meus Jesus Filius Dei istud concedat, et jubeat, pedibus meis conculcare spiritum fornicationis, et calcare super cervi-

ces spiritus iracundiæ et furoris, calcare avaritiæ A
 daemonium, calcare jactantiam, conterere pedibus
 superbiæ spiritum : et cum hæc fecero, operis gesti
 summam non mihi sed cruci ejus appendere ! sequens
 Pauldm dicentem, quia per ipsum mihi mundus cru-
 cifixus est (*Gal. vi*) ; et ea quæ superius memoravi-
 mus, quod ait, Non ego autem, sed gratia Dei, quæ
 in me est (*I Cor. xv*) ; quod si ita facere meruero,
 beatus ero. Et dicitur etiam mihi quod dicebat an-
 tiquis Jesus (*Deut. xxxi*) : Viriliter agite, et confort-
 amini a facie eorum, quia Dominus Deus tradidit
 vobis omnes inimicos vestros in manus. (*Ibid.*) « Per-
 cussit itaque Josue omnem terram montanam, et
 « meredianam, atque campestem, et Asedoth cum
 « regibus suis. Non dimisit in eis ullas reliquias, sed
 « omne quod spirare poterat interfecit, sicut præce-
 « perat ei Dominus Deus Israel, » et reliqua. Domi-
 nus meus Jesus Christus, bellator adversus virtutes
 contrarias, et ejecit eas de civitatibus quas posside-
 bant, id est, de animabus nostris ; et interfecit reges
 qui regnabant in animabus nostris, ne ultra regnet
 in nobis peccatum : ut posteaquam interemerit re-
 gem peccati de civitate animæ nostræ, fiat anima
 nostra civitas Dei, et regnet in ea Deus, et dicatur
 ad nos quia regnum Dei intra vos est (*Luc. xvii*).
 Est ergo opus summæ misericordiæ hoc quod hære-
 tici crudelitatis accusant, quod Dominus Jesus adum-
 bratum prius a filio Nave per singulas quasque civi-
 tates, nunc in veritate per singulas quasque animas
 eredentium complet ; ut quæ possidebantur a malis
 et pessimis regibus, secundum principem aeris mundi
 hujus spiritus, qui nunc operatur in filiis diffidentiae,
 expulsis his et peremptis, facere eas dignetur habi-
 taculum Dei et Spiritus sancti templum, ut membra
 quæ servierant sub rege Iniquo iniquitati ad immun-
 ditiam, nunc serviant justitiæ ad sanctificationem.
 Sic ergo intellige quod interfecit regem Jericho, et
 regem Ahi, et regem Lebna, et regem Lachis, et re-
 gem Hebron, ut isti omnes qui ante sub regibus pes-
 simis peccati legem colebant, nunc sub Dei legibus
 agent. Sed et de ipsis interpretationibus nominum
 si curiosus ac diligentius perscrutemur, inveniatur
 significantia nominum nunc ad mali regni, nunc etiam
 ad boni intelligentiam posse conferri. Ut puta Lebna
 candor interpretatur : candor autem diverse intelli-
 gitur, est enim candor lepræ, et est candor lucis.
 Possibile ergo est etiam nominis hujus interpretatio-
 nem utriusque stratus differentias indicare, ut can-
 dorem quidem lepræ habuerit Lebna sub regibus malis ;
 quo destructo atque subverso, ad Israeliticum
 regnum pervenit Lebna, et candorem lucis accipit,
 qui candor in Scripturis et laudabilis et culpabilis
 ponitur. Et iterum Lachis interpretatur iter. Iter
 autem et laudabile et culpabile in Scripturis habe-
 tur, quod difficile non est probare, sicut dixit in
 psalmo : « Et iter impiorum peribit (*Psal. ii*). » Et
 alibi e contrario : « Iter rectum facite pedibus ve-
 stris (*Isa. lvii, 14*). » Potest ergo intelligi etiam
 quod hic iter impiorum fuerit primo civitas Lachis ;

quo destructo atque subverso, postmodum Israelitis
 regnantibus ad iter perducta sit rectum. Similiter
 autem et Hebron, quam interpretari dicitur conjun-
 ctionem vel conjugium. Conjectio vero animæ no-
 stræ fuit primo cum malo viro, et marito pessimo
 diabolo : quo destructo et exstincto, liberata est
 anima a lege prioris et pessimi viri, et conjuncta est
 viro bono et legitimo, illi de quo dicit apostolus Pau-
 lus : « Statui autem vos uni viro virginem castam
 exhibere Christo (*II Cor. i*). » Sic etiam nominum
 ipsorum intelligentia ad genuinum hunc uniuscujus-
 que civitatis consonat statum. Ego puto quod sic
 melius est intelligi bella Israelitica, et quod sic præ-
 liari Jesus putetur, et destruere urbes ac regna sub-
 vertere. Sic enim et illud dictum religiosius et cle-
 mentius apparebit, quod dicitur ita subvertisse et
 vastasse singulas quasque urbes, ut nihil in eis re-
 linqueretur quod spiraret, neque qui salvus fieret,
 neque qui effugeret. Utinam enim Dominus de ani-
 mabus credentibus sibi, et quas suo vindicat regno,
 et de mea ipsius anima ita ejiciat et exstinguat om-
 nia priora mala, ut nullus in me malitiæ sensus ul-
 tra respiret, nullus concupiscentiæ alienius malæ in
 me salvetur affectus, nullus supersit qui effugiat
 sermo malus de ore meo. Sic enim potero, Jesu du-
 ce, purgatus ab omnibus prioribus malis, effici in
 civitatibus filiorum Israel, de quibus scriptum est :
 « Edificabuntur civitates Judæ, et habitabunt in
 eis (*Psal. lxxviii*). » Etenim nunc uniuscujusque no-
 strum animam Jesus destruit et ædificat. Et sicut
 dicebamus tunc cum super Jeremiam dissereremus,
 qui acceperat verba in os suum, quibus subverteret,
 ædificaret, evelleret, et plantaret : ita etiam nunc in
 his quæ habemus in manibus intelligendum puto,
 non secundum hæreticos vel secundum Judæos, sed
 sicut ibi ad Jeremiam dictum est : « Ecce constitui
 te hodie super gentes et regna, eradicare, et sub-
 vertere, et perditum dare, et post hæc ædificare, et
 plantare (*Jer. i*) ; » ita et de his quæ per Jesum scri-
 buntur gesta credendum est, imo potius de his quæ
 per nostrum Dominum Jesum etiam nunc geruntur
 in nobis. Primum nainque opus verbi Dei est cradi-
 care præcedentia mala, spinas ac tribulos vitiorum.
 Dum enim istæ malæ radices occupatam detinent
 terram, non potest semina bona et saucta suscipere.
 D Necessarium ergo et primum hoc opus verbi Dei est
 plantas eradicare peccati, et omnem plantam quam
 non plantavit Pater cœlestis, evellere ignique consu-
 mere. Secundi jam operis est plantare. Quid est
 quod plantat Deus ? Moyses dicit, quia « plantavit
 Deus paradisum (*Gen. ii*). » Sed et nunc plantat
 Deus, et quotidie plantat in animabus credentium. In
 anima enim de qua excidit iram, mansuetudinem
 plantat ; et de qua excidit superbiam, plantat humi-
 litatem ; de qua eradicat lasciviam, pudicitiam plan-
 tat ; de qua exstirpat ignorantiam, inserit scientiam.
 Non tibi videtur talis debere esse plantatio quam
 plantat Deus, magis quam insensibilium terrenorum-
 que lignorum ! Est item in primis opus verbi Dei

destruere ædificia diaboli quæ in anima construxit humana. Ille etenim turres superbiæ in unoquoque nostrum et muros elationis extruxit; hæc sermo Dei subvertit et subruit; ut merito secundum Apostolum effici mereamur Dei cultura, Dei ædificatio super fundamentum apostolorum et prophetarum positi, ipso summo angulari lapide Jesu Christo, ex quo junctura ædificii crescat in templum Dei in Spiritu sancto, et ita demum effici mereamur in hæreditate terræ sanctæ in parte Israelitica, extinctis omnibus et peremptis hostibus nostris; ita ut non relinquatur ex eis qui respiret in nobis, sed solus respiret in nobis spiritus Christi per opera et sermones, et scientiam spiritalem, secundum doctrinam Jesu Christi Domini nostri.

CAPUT V.

De Jabin rege Asor et ceteris regibus qui convenerunt in unum ut pugnarent contra Israel, quos percussit Josue in ore gladii, et subnervavit equos eorum, currusque combussit igni.

(CAP. XI.) « Quæ cum audisset Jabin rex Asor, misit ad Johad regem Madon, et ad regem Simeron, et ad regem Asaph, ad reges quoque aquilonis qui habitabant in montanis, et in planitie contra meridiem Cineroth. In campestribus quoque, et in regionibus Dor juxta mare; Chananæumque ab oriente et occidente, et Amorrhæum, atque Hethæum, ac Pherezeum, et Jehuzæum in montanis; Hevæum quoque qui habitabat ad radices Hermon in terra Maspha. Egressique omnes cum turmis suis, populus multus nimis, sicut arena quæ est in litore maris: equi quoque et currus immense multitudinis. Conveneruntque omnes reges isti in unum ad aquas Merom, ut pugnarent contra Israel. Dixitque Dominus ad Josue: Ne timeas eos: cras enim hac eadem hora ego tradam istos omnes vulnerandos in conspectu Israel. Equos eorum subnervabis, et currus igne combures, » etc. « Alia autem editio hunc locum ita habet: « Ut autem audivit, » inquit, « Jabin rex Assur, misit ad Jobac regem Amorrhæorum, et ad regem Simeron et ad regem Bazæ, et ad reges qui erant circa Sidonem magnam, et per montana; et in Arabia quæ est contra Cenereth, et ad campos, et in Fanendor, et ad Chananæos qui erant in maritimis ab oriente, et ad Amorrhæos qui erant in maritimis, et ad Cethæos, et Pherezæos, et ad Jebusæos qui erant in maritimis, in montanis, et ad Hevæos qui erant sub deserto Mosoma. Et exierunt ipsi et reges eorum cum ipsis, sicut est arena maris in multitudine, et equi et quadrigæ multæ nimis. Et convenerunt omnes reges isti, et coierunt in unum ad aquam maram pugnare contra Israel. Dixit autem Dominus ad Jesum: Non verearis faciem illorum, quia crastina die ad hanc horam ego tradam eos sauciatos ante faciem Israel. Equos eorum subnervabis, et currus eorum igni exures. Et venit Jesus et omnis populus bellatorum cum eo super ipsos ad aquam maram, et subito irrui super eos

in monte: et tradidit eos Dominus in manus Israel, et cadentes eos persecuti sunt usque ad Sidonem magnam, et usque in Massesoth ad aquam maram, et usque ad campos Masse contra orientem; et trucidaverunt eos, usquequo non superesset ex eis qui evaderet. Et fecit eis Jesus sicut præceperat ei Dominus. Equos eorum subnervavit, et currus eorum exussit igni. Et conversus est Jesus in ipso tempore, et occupavit Assur, et regem ejus interfecit gladio. » Vides quanta adversus Jesum et Israeliticum populum contrariam virtutum et pessimorum dæmonum concitentur bella. Isti omnes dæmones ante adventum Domini et Salvatoris nostri, quieti et securi humanas animas possidentes, in earum membris mentibusque regnabant.

Sed ubi in terris apparuit gratia et misericordia Salvatoris nostri Dei, docens nos ut pie et sancte in hoc mundo, et segregati ab omni peccati contagione, vivamus; et libertatem suam atque imaginem Dei, in qua ex initio creata est, anima unaquæque recipiat: ista de causa ab illis iniquis veteribus possessoribus earum, pugne exoriuntur et prælia. Et si opprimantur primi, multo plures exsurgent postmodum, atque in unum coeunt et conspirant in malum, qui semper dissident a bono. Et si secundo victi fuerint, iterum tertio aliæ virtutes nequiores exsurgent; et si fortassis quanto magis augetur populus Dei, et multo plus crescit et multiplicatur, tanto illi plures ad oppugnandum conspirant. Sed tentemus, prout Deus dederit, discutere singulos quosque adversi exercitus reges, et pro significantiis nominum uniuscujusque etiam opus quod genu malitia contemplari. Primus omnium, qui et auctor belli hujus nominatus est, congregans cæteros et ad conjurationem sceleris invitans, Jabin nominatur, qui erat rex Assur: ipse est enim qui etiam dicitur cæteros convocasse. Jabin autem interpretatur sensus sive prudentia. Quis est autem iste sensus sive prudentia, nisi ille quem dixit Isaias propheta sensum magnum? ait enim: « Et inducæm super te sensum magnum principem Assyriorum, qui dixit: Mea virtute faciam, et sapientia sensus mei auferam fines gentium, et virtutem eorum deprædabor (Isa. x). » Iste ergo est qui ibi quidem dicitur sensus magnus, rex Assyriorum. Hic autem Jabin sensus et prudentia. Etenim serpens fuisse in paradiso scribitur prudentior omnium bestiarum quæ erant super terram. Sed et villicus iniquitatis prudenter fecisse dicitur illa quæ fecit (Luc. xvi). Hic igitur Jabin rex est Assur. Interpretatur Assur aula: est ergo omnis terra aula hujus regis, qui totius terræ velut aule antus obtinet principatum, qui est diabolus. Vis autem videre quoniam aula ipsius est terra? In Evangeliiis scriptum est (Luc. xi), quia fortis in aula sua securus dormit, usquequo veniat fortior, qui et ipsum alliget et quæ possedit auferat. Est ergo rex aule princeps hujus mundi. Iste mittit ad Jobac; ipse est enim qui mittit ad omnes gentes et invitat ad prælium, mittit ad regem Marom. Jobac autem interpretatur inimicitia.

Marom autem amaritudines. Mittit ergo diabolus ad A
 aliam virtutem inimicam, ex angelis sine dubio re-
 fugis, quæ virtus amaritudinum rex est: quo auctore
 scilicet et operam dante omnes in hoc mundo amarit-
 tudines et asperitates quæ miseris mortalibus inflig-
 untur eveniunt. Sunt enim diversa genera peccati:
 neque enim amarius aliquid potest esse peccato,
 etiamsi quædam dulcia videantur in primis, sicut Sa-
 lomom scribit; sed « in novissimis, inquit, amarius
 felle quod dulce in initiis videbatur, et acutius acie
 gladii (Prov. v). » Justitiæ vero natura contraria est.
 In iustis videtur felle amarior, in novissimis vero
 melle dulcior invenitur, cum virtutis fructus attu-
 lerit. Misit ergo diabolus ad Jobac inimicum amari-
 tudinis regem. Mittit etiam ad regem Simeron, qui
 interpretatur exauditio: sed duplex videtur esse B
 exauditio; aliquando quidem in bonam partem, cum
 exaudit hominem Deus, secundum quod et Simeon
 unus ex patriarchis nomen accepit, quandoquidem
 exaudierat Deus precem matris ejus; dicitur autem e
 contrario exauditio, quando quis exaudit præceptum
 diaboli. Solet enim dicere diabolus: « Si procidens
 adoraveris me, tibi dabo hæc omnia (Matth. iv). »
 Sed tu si Jesum sequeris, dicis ei: Dominum Deum
 meum adorabo, et illi soli serviam (Ibid., x). Au-
 diunt autem illum qui sunt ex parte ipsius, sicut et
 nunc fecit iste Simeron, illum audiens venit ad pu-
 gnam contra Jesum. Mittit autem ad regem Zife.
 Zife autem interpretatur quomodo fluit? velut ad-
 mirantis sermone, quia eo revera mirandum est quo-
 modo fluunt omnia quæ sunt hujus mundi carnalia,
 et quomodo fluxa sunt et caduca quæ apud infideles
 homines permanentia deputantur et perpetua. Qui
 autem rerum considerat rationem, et vitæ hujus
 quæ putantur bona contuetur quomodo semper mu-
 tentur et transeant, iste dicit, Quomodo fluit! Vocat
 autem contra filios Israel diabolus, etiam eos qui
 circa Sidonem magnum sunt *. Ego quidem cum in
 locis Sidonis aliquoties demoratus sim, nunquam
 comperi duas esse Sidonas, unam magnam, et aliam
 parvam, quantum ad terrenum pertinet locum. Sed
 si ad interpretationem nominis redeant, quod signi-
 ficat venatricem vel venatores, video quod adversa-
 riarum virtutum, in quibus multæ sunt differentiæ,
 quidam sint venatores in parvis, et quidam venato-
 res in magnis; id est quod alii per parva peccata ani-
 mas, alii per magna decipiunt; verbi gratia, cum
 in voluptatibus sæculi et carnis deliciis anima decipit-
 tur, in parvo capta dicenda est; cum vero provi-
 dentiam negat, aut dæmones quasi Dominum colit,
 hæc in magno putanda est esse decepta. Et ideo nunc
 mittit ad Sidonem magnam, qui quasi ad venationem
 conveniant contra filios Israel. Mittit et ad montana.
 Montana intelligenda sunt omnis sensus qui extollit
 et erigit adversus scientiam Dei. Mittit et in Ara-
 biam. Interpretatur autem Arabia insidiæ, Invitat
 ergo virtutes insidiatrices, quæ humanas animas non

vi et ex apertis impugnationibus, sed improvisis in-
 sidiis callidisque decipiant, forte quales sunt et illi
 de quibus Propheta dicit: « Insidiatur in occulto sic-
 ut leo in cubili suo; insidiatur ut rapiat pauperem
 (Psal. x). » Sed si quis talis est qualis Paulus, con-
 fidenter dicit: « Non enim ignoramus astutias ejus
 (I Cor. ii). » Mittit et in Cenereth. Cenereth autem
 quasi lucernæ dicuntur; non lucernæ, sed quasi lucer-
 næ. Aliud est lucerna, aliud quasi lucerna. Joannes
 lucerna erat ardens, quia erat angelus lucis.
 Quasi lucerna autem est ille qui transfiguratur se in
 angelum lucis. Et si vis adhuc evidentius noscere
 differentias lucernarum et quasi lucernarum quæ in
 Cenereth sunt, audi Salvatorem dicentem ad disci-
 pulos suos: « Sint lumbi vestri præcincti, et lucer-
 næ vestræ ardentes (Luc. xii). » Sunt ergo eorum
 qui in Ecclesia fidem catholicam docent, et plebem
 Dei verbo veritatis illuminant, lucernæ ardentes; hi
 vero qui hæretica dogmata ex Scripturæ sanctæ te-
 stimoniis falsis assertionibus docent, pro eo quod
 Scripturas legunt, videntur accendere lucernas, sed
 quia falsis assertionibus utuntur, non sunt lucernæ,
 sed quasi lucernæ. Misit etiam ad campos: necesse
 enim erat ut in societatem suam vocaret etiam eos
 qui in campis sunt et humilia sapiunt ac terrena.
 Misit et in Fenendor, qui interpretatur conversio,
 et conversio duplex intelligitur. Est enim conversio
 qua quis ad Dominum convertitur, vel a Deo est con-
 versus ad bona; est autem et alia conversio, qua
 rex Jabin, id est diabolus, ad se animas convertit,
 sicut et de Simeron supra exposuimus: qualis puta-
 anda est et illa conversio quæ Galatis acciderat, de
 qua dicebat Apostolus: « Currebatis bene, quis vos
 impedivit (Gal. v), » hoc est, convertit a cursu bono
 et itinere recto? Mittit et ad eos qui erant in mariti-
 mis locis, ad vicinos fluctuum Chananæos, qui inter-
 pretantur velut commoti, id est, qui semper in mo-
 tibus et fluctibus permoverent cuncta. Et ad mariti-
 mos Amorrhæos. Amorrhæi interpretantur amare-
 scentes, qui sunt similes illis de quibus superius dis-
 seruimus. Talis igitur est catalogus totius militiæ
 invisibilium hostium qui congregantur per regem
 Jabin ut expugnent nos qui sequimur Jesum ducem
 et Salvatorem nostrum. Sed quid dicit Dominus?
 « Ne verearis, inquit, a facie eorum, quia crastino
 in hac hora tradam eos in manus tuas. » Video quod
 hodie non possumus omnes illos opprimere, nec cun-
 ctos interficere; sed crastino perimentur, id est,
 post consummationem hujus sæculi. Tunc etenim
 omnis virtus contraria destruetur, et tunc penitus
 vincatur, cum videris his qui a sinistris sunt dici:
 « Ite in ignem æternum, quem præparavit Deus dia-
 bolo et angelis ejus (Matth. xxv). » Tunc enim et nos,
 si vicerimus, et obtinere poterimus sequentes Jesum
 ducem, percipiemus regnum quod præparavit Pater
 sanctis suis, et his qui mandata ejus et justitias im-
 plevierint.

* Notanda hæc peregrinationis mentio, de qua nihil alias.

(*IBID.*) « Itaque percussit eos omnes Josue, ita ut nullas ex eis dimitteret reliquias. Fecit sicut præcepit ei Dominus : equos eorum subnervavit, currusque combussit igni; reversusque statim cepit Asor, et regem ejus percussit gladio. » Mandatum dicitur a Deo datum ad Jesum ut posteaquam expugnasset omnes hostes superius memoratos, nulli parceret, sed equos eorum subnervaret. Unde velut mandatum Domini implens Jesus, fecit sicut præcepit ei Dominus. In quo primo omnium dicimus ad eos qui volunt secundum litteram tantum hæc intelligi, quia si quidem superfuisset aliquis ex hostibus, consequens videbatur equos subnervari, ne uteretur eis qui se convertit ad fugam. Nunc vero cum dicitur nullus relictus esse qui spiraret in hostibus, cur etiam equi subnervari jubentur, qui utique usui et ministerio poterant esse victoribus? Vis autem scire quia solent Israelitæ hujus rei et utilitatis habere curam, et devictis hostibus, ad suos usus reservare jumenta; in Numeris legimus scriptum : « Qui cum ex præcepto Dei processissent pugnare adversus Madianitas, devictis hostibus, aliquot millia asinorum de præda hostium reservarunt, suis usibus profuturos (*Num. xxxi*); nec omnino refertur ibi quia interfecerint asinos, hostibus superatis. Nos ergo Scripturam sanctam sibi metipsi conferentes, et spiritalibus spiritalia comparantes, requiramus quid sit quod de asinis quidem non est scriptum quia subnervati sunt, nec Madianitarum spolia et animalia interempta dicuntur, sed profuisse Israeliticis usibus. De istis autem qui non habebant asinos, sed equos, præcipit ipse Dominus et dicit : Equos eorum subnervatis, quod et Jesus, sicut a Domino mandabatur, explevit. Putamus hæc accidisse fortuito, ut equi hostiles interimerentur, et asini servarentur? et in præceptis Dei fortuita aliqua arbitramur incidere? An dignius videtur ut putemus magis in his Scripturam mysticum aliquid indicare? Denique et filii Israel nunquam equis usi fuisse referuntur; et lex nihil de equis, sed de asinis mandat, ut pote animalibus quæ ad humanos labores juvandos et onera eorum portanda videntur existere : equi vero magis ad hominum perditionem; hoc enim est quod per eos in præliis geritur, lascivi motus animal et superbæ cervicis accipitur. Sunt ergo asini frequenter in Scriptura et in typo gentium positi, sicut et Salvator ostendit super asinum sedens, nunquam autem equo sedens refertur. Sed et cum discipulos mittit ad solvendam asinam et pullum asinæ, dicens eis : « Si quis vos interrogaverit, dicite quia Dominus opus ea habet (*Matth. xxi*); » et sedens super eam ingreditur Jerusalem, et nunquam equum sedens ingressus esse dicitur. Sed et propheta de ipso ita pronuntiaverat, quod sedens asino veniret ad Jerusalem, dicens : « Ecce rex tuus mansuetus, sedens super subjugale (*Zach. ix*). » Et pullum asinæ novellum, et exterminabit currus Ephrem, et equum ex Jerusalem. Vides ergo quia secundum prophetæ sententiam, qui super asinum sedet exterminavit

currus Ephrem et equum ex Jerusalem : et ideo videntur mihi asini quidem, ut diximus, figuram servare eorum qui ex gentibus credunt, super quos sedisse scribitur Dominus. Equi vero qui exterminantur, et currus, figuram tenere horum qui, in cælestibus positi, per lasciviam et superbiam deciderunt, quando vel ad filias hominum concupiscendas semetipsos inceptores præberunt, et secuti sunt illum qui dixit : « Ponam super nubem sedem meam, et ero similis Altissimo (*Isa. xiv*). » Inde fortassis est quod et Propheta dicit : « Falsus est equus ad salutem (*Psal. xxxii*). » Et iterum dicit de his qui in dæmonibus confidebant : « Hi in curribus et hi in equis, nos autem in nomine Domini Dei nostri invocabimus (*Psal. xix*). » Neque enim currus et equus Deo contulisset quantum ad invocandum expectat; sed utique hoc ostendit quia sicut nos invocamus Deum verum, ita et illi invocant currus et equos, id est, dæmones, quos invocabant gentes illæ quæ adversum Israel bellum gerebant.

(*IBID.*) « Asor enim antiquitus inter omnia regna hæc principatum tenebat. Percussitque omnes animas quæ ibi morabantur. Non dimisit in eis ullas reliquias, sed usque ad internecionem universa vastavit, ipsamque urbem combussit incendio, et omnes per circuitum civitates, regesque earum cepit, et cætera. » Jabin vero rex fuit Assur, Assur autem aula interpretatur, sicut supra jam ostensum est. Hæc est autem Assur quæ omnium horum regnorum obtinere dicitur principatum : qui intelligitur princeps hujus mundi, regnans in aula, id est super terram, vel, quod magis est, in vitis carnis; sed et omnium illorum regum, quorum vim secundum nominum suorum interpretationem jam ante exposuimus, et qui ab Jesu dicuntur interfecti. Quorum nos (si recte sub Jesu duce militamus) debemus in nobismetipsis abscidere vitia, et accepto spiritali gladio, subnervare omnem equitatum istam pessimorum vitiorum; sed et currus debemus incendere, id est, omnem a nobis arrogantiam et elationis spiritum resecare, et ultra non in equis, neque in armis, sed in nomine Domini nostri Dei invocemus. Quomodo autem in nobismetipsis complebitur et hoc quod dicitur : « Non dimittatur ullus qui respiret? » Videndum est qui sit qui ne respirare quidem per præceptum Domini jubetur. Verbi causa, si ira ascenderit in cor meum, potest fieri ut opera quidem iracundiæ non impleam, vel metu deterritus, vel etiam futuri judicii timore cohibitus; sed non, inquit, hoc sufficit : agendum tibi potius est quatenus ne ipsa quidem commotio iracundiæ locum habeat intra te; si enim effervescit animus et conturbatur, etiamsi non compleverit opus, ipsa tamen perturbatio indecens est ei qui sub Jesu militat duce. Similiter et de concupiscentiæ vitio, et de tristitiæ cæterisque omnium sentiendum est; de quibus cunctis ita agendum est discipulo Jesu, ut nihil horum omnino in ejus corde respiret; ne forte

si parvi cujusbet vitii aut consuetudo aut cogitatio A
relinquatur in corde, processu temporis conualeſcat,
et paulatim vires latitando conquirat, atque ad ulti-
mum revocet nos ad vomitum nostrum, et flant homi-
nis illius, cui hoc acciderit, novissima pejora prioribus.

(*IBID.*) « Omnemque prædam istarum urbium ac
« jumenta diviserunt sibi filii Israel, cunctis homi-
« nibus interfectis. » (*Ex Augustino.*) Propter hoc
nullo modo putanda est ista crudelitas, quod nullum
vivum in civitatibus sibi traditis dimittebat Jesus,
quia Dominus hoc jusserat. Qui autem existimabant
hinc Deum ipsum fuisse crudelem, et propter hoc
Veteris Testamenti verum Deum fuisse auctorem
nolunt credere, tam perverse de operibus Dei quam
de peccatis hominum judicant, nescientes quid quis-
que pati dignus sit, et magnum putantes malum cum
casura dejiciuntur, mortalesque moriuntur. (*Ex*
Adamantio.) « Beatus qui tenebit, et allidet parvulos
tuos ad petram (*Psal. cxxxvi.*) » Babylonis scilicet
parvulos, qui nulli alii intelliguntur nisi cogitationes
male, quæ cor nostrum confundunt et conturbant :
hoc enim interpretatur Babylon. Quæ cogitationes
cum parvulæ sunt et initia habent, tenendæ sunt
et allidendæ ad petram, quæ est Christus, et ipso
jubente jugulandæ, ut nihil in nobis resideat quod
respiret.

(*IBID.*) « Sicut præceperat Dominus Moysi servo
« suo, ita præcepit Moyses Josue, et ille universa
« complevit : non præterit de universis mandatis,
« ne unum quidem verbum, quod jusserat Dominus
« Moysi, » et cætera. Illic Moyses sermo ipse legis
appellatur, sicut et in Evangelio dicit : « Habent
Moysen et prophetas, audiant illos (*Luc. xvi.*) »
Lex ergo præcepit nobis interficere omnes reges
peccati qui nos provocant ad peccatum, sicut fecit
Jesus, et non est transgressus quidquam ex omnibus
quæ constituit ei Moyses. Diximus quidem, secun-
dum priorem expositionis ordinem, quia quæcunque
lex Dei, quæ nunc Moyses appellatur, constituit,
implet Jesus in nobis; et ipse est qui interimit in
nobis vitia, et nequissima peccati regna subvertit.
Potest tamen etiam de ipso Domino et Salvatore
nostro dici, quia omnia quæ præcepit Moyses in lege,
fecit Jesus, et non est transgressus quidquam. Quo-
niam quidem dicit Apostolus, « quia cum venisset
plenitudo temporum, misit Deus Filium suum factum
ex muliere, factum sub lege (*Gal. iv.*) » Si
ergo factus est sub lege, cum lege etiam omnia quæ
lex mandabat implevit, ut nos redimeret a maledicto
legis. Sed et ipse de se dicit : « Non veni solvere
legem, sed adimplere (*Matth. v.*) »

CAPUT VI.

*De eo quod Josue omnes reges Chanaan et civitates
eorum pugnando cepit, absque Hevæum qui habitabat
in Gabaon.*

(*IBID.*) « Multo tempore pugnavit Josue contra
« reges istos. Non fuit civitas quæ se traderet filiis
« Israel, præter Hevæum qui habitabat in Gabaon;
« omnes bellando cepit. » Septuaginta : « Et non

« erat civitas quæ non erat tradita filiis Israel. »
(*Ex Augustino.*) Quæritur quomodo hoc verum
sit, cum nec temporibus postea judicum, nec
temporibus regum, omnes omnino illarum septem
gentium civitates capere potuerint Hebræi. Sed
aut sic intelligendum est quod ad nullam civita-
tem bellando accessit Jesus quam non ceperit;
aut certe nulla non capta est, sed earum quæ in re-
gionibus supra commemoratis fuerunt. Enumerate
sunt enim omnes regiones in quibus fuerunt civita-
tes de quibus facta est ista conclusio : *Et omnes cepit
in bello.* (*Ex Adamantio.*) Non dixit quia accepit
Jesus aliquos in bello, et aliquos non accepit; sed
omnes accepit, id est omnes cepit, et omnes per-
emit. Omnes etenim species peccati expurgavit Do-
minus Jesus, omnesque destruxit. Cuncti namque
eramur insensati, increduli, errantes, servientes de-
sideriis variis, in malitia et invidia agentes, odibiles
et odientes invicem, et omne illud quodcunque est
peccati genus quod invenitur in hominibus antequam
credant. Bene ergo dicit quia omnes occidit Jesus
qui exierunt ad bellum, nulla enim species peccati
tanta est qua non sit superior Jesus, qui est Ver-
bum et sapientia Dei. Omnia enim superat et vincit.
An non ita credimus quia omne genus peccati cum
ad salutare lavacrum venimus aufertur? Hoc enim
et Apostolus designat, qui cum universa peccatorum
genera dinumerasset, addit post omnia, et dicit :
« Et hæc quidem aliquando fuistis, sed abluti estis,
sed sanctificati estis in nomine Domini nostri Jesu
Christi (*I Cor. vi.*) » Hoc ergo modo omnes cepisse
in prælio dicitur, et omnes premissæ.

(*IBID.*) « Domini enim sententia fuerat ut indura-
« rentur corda eorum, et pugnarent contra Israel,
« et caderent, et non mererentur ullam clementiam,
« ac perirent, sicut præceperat Dominus Moysi. »
(*Ex Augustino.*) Secundum Septuaginta vero ita legi-
tur : « Quia per Dominum factum est confortari
« cor eorum, ut obviam irent ad bellum ad Israel,
« et exterminarentur, ita ut non daretur eis miseri-
« cordia, sed ut exterminarentur, sicut dixit Dominus
« ad Moysen. » Ita dictum est hoc per Dominum
factum confortari cor eorum, hoc est, obdurari cor
eorum, sicut de Pharaone : quod divino alioque
judicio juste fieri minime dubitandum est, cum dese-
rit Deus et possidet inimicus. Quod sic accipiendum
est quoadmodum et ibi. Sed hic aliud movet, quo-
modo dictum sit, ad hoc eis confortatum esse cor,
ut exurgerent in bellum adversus Israel, et ob hoc
eis non præherent misericordiam, quasi præbenda
esset si non bellarent; cum Deus præceperit nulli
eorum esse parcendum : et ob hoc Gabaonitis pe-
percerint, quia se de longinqua terra venisse sin-
gentes, eorum jurationem tenuerant. Sed quoniam
quibusdam ultro præbuerunt Israelitæ misericordiam,
quanvis contra Dei mandatum, ad hoc dictum
esse intelligendum est, istos ita bellasse ut non eis
parceretur, nec ab eis ipsis Israelitæ, neglecto Dei
mandato, ad misericordiam flecterentur. Quod qui-

dem duce Jesu, qui omnia diligenter divina præcepta servabat, non est credendum fieri potuisse. Verumtamen nec ipse istos tam cito delevisset, nisi conspirantissime contrairant, atque ita fieri posset ut eis ab illo minime debellatis, qui Dei præcepta implere curabat, remansissent ad illud tempus quando eis possent parcere post mortem Jesu, qui non tanta cura Dei mandata faciebant. Nam et adhuc eodem vivente, quibusdam illi pepercerunt, tantummodo eos ditioni suæ subjungentes, quosdam vero nec vincere potuerunt. Verum hæc non illo duce facta sunt, sed cum jam senex vacaret a bello, tantummodo eis terras dividens; ut ipsi jam illo non bellante, divisas sibi terras partim jam hoste vacuas tenerent, partim pugnando caperent. Et quod vincere aliquos minime potuerunt, providentiæ divinæ fuisse, opportune Scripturarum certis apparebit locis. (*Ex Adamantio.*) Mystice autem per Dominum factum est ut invalesceret cor eorum, et occurrerent in prælium contra Israel ut exterminarentur. Dum enim non veniunt inimicæ virtutes quæ peccata operantur in nobis, nec provocant nos ad peccandum, nec lacessunt ad dimicandum, interfici non possunt nec exterminari. Ideo ergo dicitur Deus permittere, imo et incitare propemodum, adversarias virtutes exire adversus nos in prælium, ut et nos victoriam capiamus, et illæ interitum consequantur. Unde mihi videtur esse infinitus quidam numerus contrariarum virtutum, pro eo quod per singulos pene homines sunt spiritus aliqui diversa in his peccatorum genera molientes; verbi causa, est aliquis fornicationis spiritus, est et iræ spiritus, alius est avaritiæ, alius vero superbiæ: et si evenerit esse aliquem hominem qui his omnibus malis agitur, aut omnes hos spiritus, vel etiam plures in se habere inimicos putandus est: unde et per singulos plures esse credendi sunt spiritus, quia non singula singuli habent homines vitia, vel peccata committunt, sed plura ab unoquoque videntur admitti. Et iterum non est putandum quod unus fornicationis spiritus seducat eum qui (verbi causa) in Britannis fornicatur, et illum qui in India, vel in aliis locis; neque unum esse iræ spiritum qui diversis in locis diversos homines agitet: sed puto magis principem quidem fornicationis unum esse, innumeros vero esse qui in hoc ei officio pareant, et per singulos quosque homines diversi spiritus: ubi eo principe militantes, ad hujuscemodi eos peccata sollicitent. Similiter et iracundiæ spiritum principem esse unum arbitror, innumeros vero esse sub ipso agentes, qui per singulos quosque homines hujuscemodi vitii peccata succendant. Similiter et avaritiæ unum esse principem, sicut et superbiæ et cæterorum malorum. Et ideo non unus principatus esse dicitur in contrariis virtutibus ab Apostolo sed plures, adversus quos sibi pugnam esse et nobis omnibus scribit (*Eph. vi*); et esse tamen omnium horum principem velut eminentiorem quemdam in quem isti ad peccata singuli quique per peccatorum

A species pro parte sollicitent, solus velut omnium principum dux, et totius nefandæ militiæ magister exagitet. Cujus figuram cum de Jabin discuteremus, pro parvo intelligentiæ nostræ captu, in superioribus patefecimus. Beatus ergo est qui indesinenter spiritalem machæram tenens, non aufert eam a cervicibus horum hostium de quibus superius memoravimus. Sicut et Jeremias propheta dicit: « Maledictus homo qui facit opera Dei negligenter (*Jer. XLVIII*), » et aufert machæram suam a sanguine inimicorum. Hoc si secundum litteram intelligamus, necesse erit nos indesinenter sanguinem fundere: quod Judæi putantes, qui ex integro caro sunt et sanguis, crudeles et implacabiles fiunt, dicentes maledictionem impositam esse his qui a sanguine effundendo cessaverint: et ideo pedes eorum veloces sunt ad effundendum sanguinem. Sed illis hujuscemodi intelligentia, quia caro et sanguis sunt, videatur; mihi autem præstet Deus nunquam negligenter opera Domini agere, nec auferre spiritalem gladium verbi Dei a sanguine contrariarum virtutum, et mortificare eas in unoquoque auditorum. Interficiuntur autem in nobis et ipsa dæmonum genera, si his auditis eorum opera non agamus. Dicitur autem in sequentibus quia accepit Jesus omnem terram, sicut mandavit Dominus Moysi.

CAPUT VII.

De eo quod Josue cepit omnem terram, sicut locutus est Dominus ad Moysen, et tradidit eam in possessionem filiis Israel secundum partes et tribus, quievitque terra a præliis.

(*Idem.*) « Cepit ergo Josue omnem terram sicut locutus est Dominus ad Moysen, et tradidit eam in possessionem filiis Israel secundum partes et tribus suas, quievitque terra a præliis suis. » Ille Jesus filius Nave non video quod ceperit terram. Quantum enim terræ cepit qui Judæam tenuit solam? Noster autem Dominus Jesus, ipse cepit vere omnem terram in eo quod ex omni terræ atque ex omnibus nationibus ad eum concurrat credentium multitudo. Additur etiam post hæc, posteaquam omnem terram cepit Jesus, et « quievit, » inquit, « terra a præliis. » Hoc quomodo vere videbitur dici de filio Nave, quia cessavit terra a bellis, quæ nunquam vere temporibus ejus cessavit a bellis? Sed hoc completur in solo Domino meo. Si enim consideres te, qui venisti ad Jesum, et per gratiam baptismi missionem consecutus es peccatorum, etiam in te non pugnat caro adversus spiritum, et spiritus adversus carnem, cessavit terra tua a bellis. Si Christum Jesum in corpore tuo circumferas, ita et cessantibus in te omnibus præliis efficieris pacificus, et filius Dei vocaberis. Sed hoc fiet posteaquam bella transieris, et adversarios viceris; tunc tibi dabitur requies, ut requiescas sub vite tua, quæ est Christus, et Spiritus sanctus, ut ita gratias referas Domino Patri omnipotenti in ipso Christo Jesu Domino nostro.

CAPUT VIII.

Numerus civitatum quas expugnabat Josue, et tradidit filiis Israel in possessionem.

(CAP. XII.) « Illi sunt reges terræ quos percussit Josue, et filii Israel trans Jordanem ad occidentalem plagam, a Balgaath in campo Libani, usque ad montem cujus pars ascendit in Seir : tradiditque eam Josue in possessionem tribubus Israel : singulis partes suas, tam in montanis, quam in planis atque campestribus. In Asedoth, et solitudine, et meridie, Hethæus fuit, et Amorrhæus, Chananæus, et Pherezæus, Hevæus, et Jebusæus, » et reliqua. Pugna Josue atque victoria ejus in alienigenis significat pugnam ac victoriam Domini nostri Jesu Christi, quam per sua membra, ipse caput Ecclesiæ, quotidie facit ac perficit. Septem ergo gentes quas filii Israel pugnando vicerant significant spirituales nequitias, contra quos populus Dei incessanter configit; sicut earum nominibus bene expressum intelligi potest : interpretatur enim Hethæus formidans sive stupeas, Gergesæus colonum ejiciens, Amorrhæus amarus, Chananæus negotiator aut quasi movens vel erubescens, Pherezæus separans sive disseminans, Hevæus ferus sive pessimus vel lapides colligens, Jebusæus calcatus. Et quid in Hethæo nisi metus et stupor diaboli, qui terrere semper studens servos Christi exprimitur? Agit enim malignus ut præsentium rerum damna et persecutionum molestiæ militibus Christi terrori flant; quatenus ad luxus mundi et cupiditatem rerum præsentium facilius eos provocet atque seducat. Et quis in Gergesæo, nisi ille qui colonum paradisi per fraudem ejecit, ostenditur? Quis vero in Amorrhæo, nisi ille qui totus amarus est et indignatione plenissimus, designatur? Quid autem in Chananæo, nisi negotiator iniquissimus, qui per avaritiam lites et jurgia movet, innuitur? Et quis per Pherezæum, nisi ille qui per zelum malum separat a Deo, et ducit ad infernaum, atque inter unanimos disseminat discordiam, insinuat? In Hevæo quoque nullus melius quam ille qui ferus, durus et pessimus ubique est, figuratur. Jebusæus quoque nomine suo proterviam diaboli significat, qui per superbiam propriam se exultat, sed per humilitatem servorum Christi contemnitur, calcatur, atque opprimitur. D Hujuscemodi ergo nequitias quoad in hoc mundo peregrinatur sancta Ecclesia, semper contrarias habet, sed spe victoriæ contra eas pugnare nunquam cessat. Unde Israel sub Josue trans Jordanem dimicans ad occidentalem plagam, a Baalgath in campo Libani usque ad montem cujus pars ascendit in Seir, eos percutere describitur : quia plebs fidelium ubi congregatas contra se hostium turmas agnoverit, in planis et arduis, in prosperis et in adversis, ad victoriæ palmam venire semper satagit ; Baalgath : niam congregatio eorum interpretatur. Possidentque tribus Israel singulæ partes suas, tam in montanis quam in planis atque campestribus, et Aseroth, et solitudine, cum sancti viri animas suas possidere

A per patientiam student, atque per arma justitiæ a dextris et sinistris, per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et bonam famam, in eodem æquitatis statu permanere gaudent. Sed his breviter tactis, quid numerus civitatum quas filii Israel sub Josue præliando ceperint, typice designet, videamus. Triginta etenim ac duarum civitatum reges simul cum eo pugnando ceciderunt. Et quid per tricenarium numerum nisi sanctæ Trinitatis fides, cum observantia decalogi mandatorum designat? Et quid per binarium, nisi duo testamenta et duo præcepta charitatis, in quibus tota lex pendet et prophetæ, demonstrantur? Belligerare ergo milites Christi sub ipso vero rege aliter non norunt, nisi per fidei virtutem et observantiam mandatorum Dei, sicque laboris sui præmium percipere fideliter appetunt : quod in eodem numero adhuc designatum accipi potest ; nam tricenarius et binarius numerus quater octonarium tenet, et possessio autem vera non nisi octo beatitudinibus constat, quia adipiscitur ibi regnum cælorum. Sed ad hoc nemo perveniet, nisi secundum magisterium quatuor Evangeliorum per quadrigam virtutum illuc ascendere festinet. Civitates ergo quarum reges ibi superati esse leguntur triginta due fuerunt : Jericho quæ interpretatur luna, Ahi oculus vel fons, Jerusalem visio pacis, Ebron participatio tristiæ sive fortitudinis, Jerimoth timens mortem, vel altitudinem mortis, Lachis iter, vel sibimet vir, Eglon vitulus mæroris vel festivitatis eorum, Gazer præcisio vel divisio, Dabir loquens aut rursus timens, Gader maceria et sepes, Erna anathema ejus, Areth consurrectio descensionis, Lempa candor sive lateres, Odollam testimonium eorum, Maccada exustio sive orientalis, Bethel domus Dei, Dafna malum ab arbore non a malitia, Afer fodit sive humus, Afecth continuit vel continentia, Saron princeps tristiæ, Madon contradictio sive habitatio, Asor sagitta luminis, Semeron custos ejus vel nomen vidit, Achsaf medicamentum, Thanach respondens sive humilitas, Mageddo pomorum ejus sive cœnaculum ejus, Ledes sanctitudo, Jachanæ possessio populum, Ermeli damnatio vel contendens, Dor generatio, Galgal vota vel revelatio, Thersa complacitio. Sed si ista nomina secundum suam interpretationem ad spiritalem intellectum vertimus, vitiorum ibi sine dubio destructionem et virtutum proventum inveniemus. Oportet ergo militem Christi primum cognoscere fragilitatem et mutabilitatem suam, quod significat Jericho, quæ interpretatur luna : deinde oculos mentis extollere ut contempletur cœlestia, atque futura attendens, ad fontem vitæ æternæ, quem qui biberit non sitiet in æternum, quatenus pertingat ad visionem pacis, quod significat Jerusalem. Deinde considerare eum oportet mala quæ gessit, et habere inde tristitiam salutarem, exereereque opera virtutum, sicut in Ebron nomine expressum est. Hincque timens mortem futuram atque altitudinem mortis perpetuæ, quod Hierimoth sonat, per Lachis intellectu assumat virtu-

tem, et pergat iter justitiæ, quod ducit ad vitam æternam. Inter hæc quoque compunctioni cordis operam det, dum cognoscit se in peregrinatione istius vitæ constitutum, et ad festivitatem futuræ patriæ per Dei gratiam percipiendam toto nisu anhele, quæ in Eglon vocabulo designata est. Per Gazer ergo significationem, præcidat carnis delectationem, ac dissipet hostium malignam suggestionem. Loquatur recta, quod Abir suo vocabulo notat, timeatque futuram discussionem superni judicis, quia omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines super terram, rediunt rationem de eo in die judicii; muniaturque se fidei muro, sicut Gazer docet; et abdicet diabolo atque operibus ejus anathemate perpetuo, quod Erma admonet. Sicque post descensum vitiorum, consurgat in arcem virtutum, hoc enim Areth sua nuncupatione hortatur; et per Lemnæ et Odolæ nomina, testimoniis Scripturarum institutus, candorem lucis intendat æternæ. Per Maceia quoque ortum lucis veræ induatur, et exurat hostium machinamenta atque consilia, ut in Bethel nostra, quod est sancta Dei Ecclesia, perpetuo manere possit; ibique, secundum Afer interpretationem, in carne sua laboret ut secundum Dafuz intellectum fructus percipiat vitæ sempiternæ. Habeat continentiam, confundat principem tristiæ, hoc est, diabolum; contradicat ejus suasionibus, divino illustratus lumine. Hæc quoque quatuor nomina civita-

tum, hoc est, Afech, Saron, Madon et Asor, suis interpretationibus omnia ita docent. Omni diligentia custodiat cor suum, quod Semeron innuit; et in Achsaph nomine discat quærere medicamentum sacrarum Scripturarum; atque per Thanah admovitus, ubique servet humilitatem; agnoscatque nomine Mageddo fructum virtutum, et norit contemplationis appetere sublimitatem: sicque ad sanctitatem veraciter perveniet, quod designat Tedes, et plurimum adesse et prodesse poterit, ut Lakauæ sua appellatione demonstrat. Contemnit mortem quia damnavit vitia, sicut Ermeli figuratiter ostendit: et in Dor nuncupatione generationis divinæ particeps existens, quia pacifici filii Dei vocabuntur. Per Galgal rotam præsentis vitæ superna revelatione transcurrens, in Thersa nomine in fine jam cognoscit se complacere Altissimo, cum transfertur de incolatu istius mundi ad regnum cœlestis et ad visionem Dei perpetuam, juxta illud Psalmistæ quod ait: « Placebo coram Domino in lumine viventium (Psal. LV). Et iterum. « Placebo Domino in regione vivorum (Psal. cxiv). » Hæc ergo breviter annotavi, non exposui; ut sciat lector quæ sublimitas est sapientiæ divinæ in Scripturis sacris, et quod omnia quæ ibi reperiuntur ad ædificationem suam rite transferre potest, qui sanæ fidei oculo eam inspicere, diligenter meditari non neglexerit.

LIBER TERTIUS.

CAPUT PRIMUM.

De senectute Josue et sermone Domini ad illum.

« Josue vero senex provecæque ætatis erat. » Presbyteri vel seniores non eo nomine appellantur quod longævam duxerint vitam; sed pro maturitate sensus et gravitate venerandæ vitæ hac appellatione decorantur, maxime cum additur ad presbyterum sermo iste qui sequitur: « Plenus dierum. » Si enim ævi prolixitate appellandus qui presbyter vel senior videtur, quem magis alium oportebat hoc nomine censer, quam primum Adam, vel certe Mathusalem, aut Noe, qui utique pluribus quam cæteri annis in hoc mundo vixisse declarantur. Sed nunc videmus quod quidem ex illis nullus refertur a Scriptura presbyter vel senior appellari; sed is qui longe brevioris temporis vitam duxit, primus in Scripturis sanctis Abraham presbyter vel senior appellatur (Gen. xxiv). Dictum est etiam ad Moysen a Domino: « Elige tibi ab omni populo presbyteros, quos tu ipse nosti, qui probi sunt (Exod. iii). Sed observa etiam tu, o auditor, in omni Scriptura, sicubi invenire potes appellationem hanc, « senior et plenus dierum, » positam super aliquem peccatorem. Nunc ergo sancti Spiritus vox est, pronuntians Jesum presbyterum vel seniore provecum in diebus: ita enim dixerat, inquit, Jesus presbyter vel senior, provecus dierum: quod utique de

C peccatore dici non poterat, quia peccator non est provecus dierum. Non enim se extendit in ea quæ inane sunt, obliviscens ea quæ retro sunt, sed semper retro convertitur, et ad vomitum suum reddit, et ideo non est aptus regno cœlorum. Qui autem semper ad priora extenditur, iste provecus est in diebus suis.

« Et dixit Dominus ad eum: Senuisti et longævus es, et terra latissima derelicta est, quæ necdum est sorte divisa, » et cætera. Nescio ergo si in hoc loco illud potest videri; quia hoc dicebat Dominus ad Jesum pro ætate ejus senili, omnes videbant, omnes noverant. Et quæ sunt tam magna ista divina responsa, quæ homines disserunt, ut dicant homini seni, quia senex es, quod omnes videbant et omnes noverant. Sed mihi videtur magnum aliquod testimonium a Domino per hoc dari Nave filio, cum ei dicitur, « quia provecus dierum es. » Et quantum quidem proloqui nobis vel aperire divinis mysteriis fas est, ego arbitror quod sicut sol iste diem facit mundo huic, ita et Sol justitiæ facit aliquos dies spirituales, qui fulgore veritatis et lampade sapientiæ illustrentur. Si quis ergo in præceptis Dei vitam hanc præsentem, quæ sicut Jacob dicebat, « paucorum et malorum dierum est (Gen. xlvii), » transegerit, et immaculatum se ab hoc mundo custodierit, atque omnes adversarios

et hostes suos subegerit, spiritalis ab istis paucis A et malis diebus provehitur, et promovetur ad illos dies æternos et bonos æterni solis luce signatos. Talis ergo quodam ordine intelligendus est et Jesus ex divinis responsis proventus dierum pronuntiari. Verum quoniam institutum quæ de Jesu dicuntur, etiam ad Dominum Salvatorem nostrum referri, quis ita presbyter et senior, proventus dierum intelligitur, sicut ipse qui est principium, primogenitus omnis creaturæ? Et ideo fortasse ipse solus vere et integer presbyter dicitur, ante quem nemo est. Igitur etsi sunt qui dicuntur in Scripturis presbyteri, vel seniores, vel pontifices, tamen Dominus Jesus in pontificibus pontificum princeps; et sicut in pastoribus princeps pastorum est, ita et in presbyteris vel senioribus princeps presbyterorum putandus est, et in B episcopis princeps episcoporum. Et omne quodcumque honorabile nomen est, primum in hoc et principem esse credentium et Salvatorem, quia ipse est omnium caput. Audi autem ad hæc responsum divinum quod dicit: « Tu proventus es in diebus, et terra relicta est multa valde. » In superioribus dicebantur, sicut observavimus, quia cessavit terra ab illis, et quia omnem terram Jesus cepit; et hic modo scriptum est quia terra relicta est multa valde? Putasne contraria sibi contineant? hocne leviter suspicandum est? Sed redeamus ad intelligentiam spiritalem, et in ea nihil invenis esse contrarium. Intuere Domini et Salvatoris nostri primum quidem adventum, cum venit seminare semen suum in orbem terræ, quomodo cepit omnem terram solo seminis jactu, et quomodo adversarias potestates ex ea et angelos refugas qui gentilium mentes obsederant effugavit, et interim seminavit verbum atque Ecclesias propagavit: hæc est prima ejus totius terræ possessio. Sequere autem, o auditor, per subtiles lineas verbi, et ostendam tibi quomodo etiam secundo cepit terram hanc, quæ nunc dicitur ab Jesu multa esse derelicta terra. Audi de ea dicentem Paulum: « Oportet eum regnare donec ponat omnes inimicos suos scabellum pedum suorum (Heb. x). » Hæc ergo est terra quæ nunc multa dicitur esse derelicta, donec omnes subdantur pedibus ejus, et per hæc in hæreditate capiat universos. Et hæc est, inquit, terra quæ derelicta est, C « Omnes fines Philisthiim, » et alia quamplurima quæ sequuntur. Multa adhuc supersunt, quantum ad nostra tempora spectat, quæ videmus nondum pedibus Jesu subjecta esse, quæ necesse est utique omnia obtinere. Neque enim finis esse poterit rerum, nisi prius fuerint cuncta subjecta. Sic enim et propheta dicit (Zach. ix), quia omnes gentes servientes a finibus fluminum usque ad fines orbis terræ in conspectu ejus. Procedunt Æthiopes de trans ripas fluminum: Æthiopes offerent sacrificia; unde constat quod in secundo adventu hanc terram multam, quæ superest, obtinebit Jesus. Sed beati sunt illi qui primo ejus adventu obtenti sunt; ipsi enim vere in gratia erunt, qui multis adversariis

PATROL. CVIII.

resistentibus, et multis hostibus impugnantibus, bello et armis hæreditatem terræ repromissionis accipiunt. Cum vero ex necessitate quis fuerit subjectus, tunc quando etiam novissimum inimicum destrui necesse est mortem, non erit jam in gratia his qui subjiciuntur.

(CAP. XIII.) « Ad meridiem vero sunt Hevæi, omnis terra Chanaan, et Maara Sidoniorum, usque Afeca et terminos Amorrhæi, ejusque confinia. Libani quoque regio contra orientem a Baalgath sub monte Hermon, donec ingrediaris Emath. Omnium qui habitant in monte, a Libano usque ad aquas Miserephod, universique Sidonii. Ego sum qui delebo eos a facie filiorum Israel. Veniat ergo in partem hæreditatis Israel, sicut præcepi tibi. » Cum enumeraverit plurimas gentes, de Sidoniis solis dixit: « Et omnes Sidonios ego exterminabo a facie filiorum Israel. » Nominati sunt et Chanauæi, nominati sunt et hi qui sunt ex finibus Accaron et a sinistris partibus fluminum, et aliarum quamplurimarum gentes; et de solis Sidoniis dixit Dominus quod eos eversurus sit. Sidonii autem dicuntur, sicut jam diximus, venatores. Qui intelliguntur isti mali venatores quos Dominus exterminat, nisi illarum virtutes contrariarum de quibus dicit propheta, quia « paraverunt laqueos sub pedibus meis (Psal. lvi), » quibus scilicet venientur et decipiant animas peccantium? Istos ergo exterminat Dominus. Cum isti tales interierint venatores, cum jam nemo fuerit qui laqueos tendat et retia ut decipiat animas in peccato, tunc requiescet unusquisque sub vite sua et sub ficu sua. C

CAPUT II.

De divisione terræ per singulas tribus Israel, et quod tribui Levi non dedit possessionem; sed sacrificia et victimarum Domini Dei Israel ipsa est hæreditas eorum.

(IBID.) « Et nunc divide terram in possessionem novem tribubus, et dimidiarum tribui Manasse, quia Ruben et Gad possederunt terram quam tradidit eis Moyses famulus Domini, trans Jordanem ad orientalem plagam, » et cætera. Lectum est quia Moyses dederit hæreditatem quibusdam; post hæc vero legitur quia et Jesus secundum præceptum Domini distribuit hæreditatem. Primus ergo Moyses distribuit hæreditatem, secundus autem Jesus. Nunc Moyses legem intellige. Hi ergo qui secundum legem vixerunt, primi acceperunt hæreditatem, sed ex terra repromissionis. Tunc deinde cum accepissent terram hæreditatis: non enim possident, neque dividunt, sed expectant, usquequo eis per Jesum distribuatur in sortem. Nonne hoc evidenter est quod Apostolus dicit, ad Hebræos scribens de prioribus patribus, quos dicit fide placuisse Deo, et addidit dicens: « Hi autem omnes testimonium habentes per fidem, nondum consecuti sunt repromissiones, Deo pro nobis aliquid melius providente, ut in ea sine nobis perfecti efficerentur? » (Hebr. xi.) Habent igitur repromissionem suam, et requieverunt,

et digni iudicati sunt per Moysen capere hæredita-
 tem; verumtamen adhuc et ipsi pugnant, in certa-
 mine sunt pro his qui sub Jesu militant. Sed et re-
 quiris qui sunt qui pugnent, et quæ est pugna ista
 quam illi gerunt? Ego sic arbitror, quod omnes illi,
 qui dormierunt ante nos, patres pugnent nobiscum
 et adjuvent nos orationibus suis. Ista namque etiam
 quemdam de senioribus magistris audiui dicentem
 in eo loco in quo scriptum est in Numeris (Cap. iv)
 quia ablinget synagoga illa hanc synagogam sicut
 ablingit vitulus herbam viridem de campo; dicebat
 enim: Quare hujusmodi similitudo sumpta est, nisi
 quia hoc intelligendum est in loco quod Synagoga
 Domini, quæ nos præcessit, in sanctis oret, et in
 lingua consuuet adversarias synagogas, id est, ora-
 tionibus et precibus adversarios nostros absumet?
 Non ergo in armis pugnandum est nobis adversus
 hostes nostros invisibiles, sed orationibus et verbis
 Domini, meditationibus et operibus ac sensibus
 rectis: sic enim armabantur et patres, fide et ope-
 ribus vincentes; sic umbræ et exemplaria deser-
 viunt cælestium hi qui legem suscipiant, quæ est
 illius veræ legis umbra; ita et exemplar et umbra
 consequenter sunt divisionis cælestis hi qui in Ju-
 dæa hæreditatem dividunt terræ. Erat ergo in cælis
 veritas, umbra vero et exemplar veritatis in terris;
 et donec umbra hæc constabat in terris, erat Jeru-
 salem terrestris, erat templum, erat altare, et erat
 visibilis cultus, erant pontifices et sacerdotes, con-
 stabant etiam civitates et vici Judæ, et omnia hæc
 quæ nunc in libro hoc descripta esse recitantur.
 Cum vero in adventu Salvatoris Dei nostri de cælis
 descendens, veritas de terra orta est, et justitia
 de cælo prospexit, umbræ et exemplaria ceciderunt;
 cecidit enim Jerusalem, cecidit templum, altare
 sublatum est, ut neque in monte Garizim, neque in
 Jerusalem sit locus ubi oportet adorare; sed veri
 adoratores qui adorant Patrem, in spiritu et veritate
 adorent. Sic ergo præsentate veritate typus et umbra
 cessavit; et cum adesset templum illud, quod per
 Spiritum Dei et virtutem Altissimi in utero Virginis
 fabricatum est, dirutum est templum ex lapidibus fa-
 bricatum: aderat pontifex futurorum honorum, cessa-
 verunt pontifices taurorum et hircorum; venit Agnus
 Dei qui tollit peccata mundi, destitit agnus ex pecu-
 dibus assumptus, et nequidquam atque inaniter tot
 sæculis jugulatus. Refertur autem prima et secunda
 hæreditatis facta divisio: prima quidem per Moysen;
 secunda vero, quæ et potentior est, per Jesum facta
 describitur: et Moyses trans Jordanem tribui Ruben,
 et tribui Gad, et dimidiæ tribui Manasse, possessio-
 nem decernit; cæteri vero omnes per Jesum susci-
 piunt hæreditatem. Diximus jam prius quomodo
 per legem placuerunt Deo, præcedentes tempore eos
 qui per fidem Jesu ad promissa perveniunt, nondum
 ea quæ perfecta sunt consequuntur: expectantes
 eos qui posteriores, diverso quidem tempore, sed
 una fide placebunt, sicut Apostolus dixit: Utinam
 sine nobis perfectionem consequerentur (I Cor. iv).

(Ibid.) « Tribui autem Levi non dedit possessio-
 nem; sed sacrificia et victimæ Domini Dei Israel
 ipsa est ejus hæreditas, sicut locutus est illi, » etc.
 Levitis neque Moyses dedit hæreditatem neque Jesus.
 Quare quid aliud sentiendum est, nisi quod sunt in
 Ecclesia Domini quidam qui virtute animi et meri-
 torum gratia cæteros homines præcedunt, quibus
 ipse Dominus esse hæreditas dicitur. Et si fas est
 audire in talibus, et arcani reconditi aliquid ape-
 riri, videamus ne forte illud sit quod sacerdotum
 et Levitarum figuram latenter ostendit, quia in
 omni populo, eorum dico qui salvantur, major sine
 dubio pars est et longe numerosior eorum qui sim-
 pliciter credentes, in timore Dei per opera bona,
 per honestos mores et actus probabiles Domino plac-
 cent; pauci vero sunt et valde rari qui sapientiæ
 operam dantes, et mentem suam puram mundam-
 que servantes, atque in omnibus præclaris virtuti-
 bus suas animas excolentes, cæteris simplicioribus
 per doctrinæ gratiam illuminant iter quo gradiuntur
 et veniunt ad salutem. Hi fortassis sub Levitarum
 et sacerdotum nomine designantur, quorum hæredi-
 tas ipse Dominus est, qui est sapientia, quam præ
 cæteris omnibus dilexisse perhibentur. Invenio ta-
 men aliquam differentiam in his quæ Moyses distri-
 buit et in his quæ Jesus. Moyses namque duabus
 et semis tribus terram distribuens intra Jorda-
 nem, non dedit Levitis habitaculi portionem quæ
 eos contingebat. Jesus autem dedit non solum his
 tribus quas ipse dispensat, verum etiam illis quæ
 a Moyse trans Jordanem fuerant collocatæ. Habitac-
 ula etenim Levitis in singulis tribus decernuntur,
 ut et permulto magnificentius mysterium noscere-
 mus. Iste enim ordo Leviticus et sacerdotalis, qui
 Dei sapientiæ et scientiæ operam impendit, non po-
 tuit a Moyse sortem habitationis accipere, quia non
 erat Moyses veritatis, sed umbræ exemplaris mini-
 ster. Jesus vero Dominus noster, qui erat sapientia
 Dei, ipse habitacula sapientibus præbet. Non enim
 potuit dicere Moyses, « Vade, vende omnia quæ
 habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in
 cælis; et veni, sequere me (Matth. xix). » Hoc est
 enim partem dare Levitis. Nec potuit dicere Moyses,
 quia « qui non renuntiaverit omnibus quæ possidet,
 non potest meus esse discipulus (Luc. xiv). » Non
 enim potuit dicere Moyses: « Omnis enim qui non
 oderit patrem vel matrem, et fratres et sorores et
 filios, et insuper etiam animam suam, non potest
 esse meus discipulus (Ibid. v. 26). » Hoc Moyses fa-
 cere non potuit, idcirco habitacula sacerdotum vel
 Levitarum dispensare non potuit. Beatus ergo est
 qui se exhibet talem, et in istis omnibus quæ præ-
 cipit Jesus invenitur esse perfectus, ut ab Jesu sor-
 tem cælestis mansionis accipiat in futuro; de quo
 ipse Dominus ait: « Pater, volo ut ubi ego sum, et
 isti sint mecum (Joan. xvii). » Et « Sicut ego in te,
 et tu in me unum sumus, et isti in nobis unum sint
 (Ibid. v. 21). » Quod si audiens perfectorum et emi-
 nentiorum hæreditatem Dominum dici, ignoras et.

ambigis quid illud sit quod sub hoc nomine designatur, audi quia Dominus sapientia est. Cui ergo dicitur hæreditas esse Dominus, iste hæreditatem sapientiæ capit. Dominus justitia dicitur. Cui ergo Dominus hæreditas est, ista hæreditatem justitiæ consequitur. Dominus pax est, Dominus redemptio est, Dominus salus est, et in Domino sunt thesauri sapientiæ et scientiæ absconditi : hæc omnia in hæreditatem percipiet cujus hæreditas Dominus fuerit. Verumtamen et isti quibus sapientia Dei, et verbum Dei, et veritas et justitia esse hæreditas dicitur, habitationem interim cum illis accipiunt quorum hæreditas habetur in terris, ut ex ipsorum consortio hi qui per semetipsos nondum valent participes efficiantur sapientiæ et scientiæ Dei, et veritas ejus ac verbi; et ita etiam ad minimos quosque dispensatio divina pertendit, ut qui principaliter non possunt, divini gratiæ capaces existere, illuminari ex sanctorum consortio mereantur, et compleatur illud quod Apostolus dicit ad Corinthios de sanctis Jerosolymitis, « ut nostram quidem abundantiam fiat ad illorum inopiam (II Cor. viii), » ut et illorum abundantiam fiat ad vestram inopiam. Ita ergo et nunc cohabitare jubentur Levitæ et sacerdotes, qui non habent terram, ut percipiat ab Israelita sacerdos et Levita terrena quæ non habent, et rursus Israelita percipiat a sacerdote et Levita cœlestia et divina quæ non habet. Lex enim Dei sacerdotibus commissa est et Levitis, ut huic soli operam tribuant, et verbo Dei absque ulla sollicitudine vacent. Sed iterum ut vacare possint, laicorum uti ministeriis debent: si enim laicus ea quæ necessaria sunt non præbuerit sacerdotibus et Levitis, occupati illi in talibus, id est, in corporalibus curis, minus legi Dei vacabunt. Illis autem non vacantibus neque operam dantibus legi Dei, tu periclitaberis; obscurabitur enim lux scientiæ quæ in illis est, te non ministrante oleum lucernæ, et culpa tua illud eveniet quod dixit Dominus, quia « cæcus cæco ductatum præbens, ambo in foveam cadent (Matth. xv). » Sed et illud complebitur quod Dominus dixit: « Si enim lux quæ est in te tenebræ sunt, tenebræ ipsæ quantæ sunt? » (Matth. vi.) Ut ergo lux scientiæ in sacerdotibus fulgeat, lucerna eorum sit semper accensa: tu imple officium, tu comple mandatum Dei erga obsequia sacerdotum. Quod si forte susceptis a te quæ necessaria sunt, et sic non sequaris avaritiam, sed benedictionem merueris, illi neglexerint eruditioni operam dare, et verbo Dei vacare, et in lege Dei meditari die ac nocte, ipsi videbunt quomodo pro animabus vestris reddant Domino rationem.

CAPUT III.

De eo quod novem tribus et dimidia acceperunt sortes suas per Eleazarum sacerdotem et Josue filium Nun, duabus tribubus et dimidia partes suas accipientibus per Moysen ultra Jordanem.

(CAP. XIV.) « Hoc est quod possederunt filii Israel in terra Chanaan, quam dederunt eis Eleazar sacerdos, et Josue filius Nun, et principes familia-

rum, per tribus Israel sorte omnia dividentes, sicut præceperat Dominus in manu Moysi novem tribubus, et dimidiæ tribui. Duabus enim tribubus et dimidiæ dederat Moyses trans Jordanem possessionem: absque Levitis, qui nihil acceperunt inter fratres suos, sed in eorum successerant locum, » etc. Discamus ex lege quam necessarie scripta sit terræ divisio, quæ primo tempore per Moysen, secundo per Jesum facta est: non ut utrumque servemus, sed ut rationem utriusque dicentes, illam solam teneamus quæ ab Jesu nobis Domino nostro trajitur. Igitur illam terram quæ trans Jordanem Moyses distribuit, hanc his quæ est in terra sancta et terra bona distribuit Jesus princeps tribuum Israel. Vides ergo quia cum ab eo ceperit vera illa hæreditas terræ sanctæ, id est, a Salvatore distribui, assumuntur etiam principes veri et spirituales Israel. Quos autem putamus esse principes tribuum ne-trarum, vel Ecclesiæ principes, nisi sanctos apostolos, ad quos dicit Salvator, « quia sedebitis et vos super duodecim thronos, judicantes duodecim tribus Israel (Matth. xix). » Assumitur tamen ad divisionem etiam sacerdos, qui est arcana et mysticus sermo Dei: sic enim dicit, quia « cum venerit Jesus, et Eleazar simul ad dividendam terram. » Et videamus quis est qui primus accepit hæreditatem ab Jesu. « Caleb, » inquit, « filius Jephone. » Hic enim petit et accepit primus ceteris, quibusdam rationibus et verbis quæ descripta sunt: quæ verba etiam nos possunt instruere ad salutem. Et primas omnium Caleb interpretari dicitur, quasi cor. Quis ergo quasi cor, nisi is qui in omnibus intellectui operam tribuit? Quia non aliud aliquod membrum corporis Ecclesiæ esse dicitur, nisi illud quod est nobis prælarius cor, id est, qui omnia cum ratione et providentiâ gerit, et ita cuncta dispensat, quasi non sit aliud nisi cor. Interpretatur autem et Jephone pater ejus conversio. Hic ergo Caleb filius est conversionis. Qui nisi is qui ad Dominum conversus talem ex se fructum proferet, et cor filium generavit. Est ergo omnis qui divinis sensibus vacat, et prudenter cuncta ac rationabiliter agit, Caleb. Hic primo quidem eruditus a Moysen, secundo vero a Jesu cui assistebat, dicens: « Tu nosti verbum quod locutus est Dominus ad Moysen hominem Dei; » tu scis verbum quod locutus est. Quis enim alius potest nosse verbum quod locutus est Dominus ad Moysen, nisi solus Jesus? Nemo sic intellexit legem sicut docuit Jesus: ipse enim omnia docuit et aperuit, ipse revelavit Paulo, « quia lex spiritualis est (Rom. vii). »

CAPUT IV.

De locutione Caleb ad Josue pro terra Ebron, quam sibi postulavit dari.

(1319.) « Locutusque est ad eam Caleb filius Jephone, Cenezæus: Nosti quod locutus sit Dominus ad Moysen hominem Dei, de me et te in Cadesbarne. Quadraginta annorum eram quando me misit Moyses famulus Domini de Cadesbarne, ut consi-

« derarem terram, nuntiavi que ei quod verum vi-
 « debatur mihi. Fratres autem mei qui ascende-
 « rant mecum, dissolverunt cor populi : et nihil-
 « minus ego secutus sum Dominum Deum meum.
 « Juravitque Moyses in die illo, dicens : Terram
 « quam calcavit pes tuus, erit possessio tua, et fi-
 « liorum tuorum in perpetuum, » et reliqua. De
 me, inquit, et de te locutus est Moyses : de te qui-
 dem, hoc est quod dixit Dominus quia « si crede-
 retis Moysi, crederetis utique et mihi, de me enim
 ille scripsit (*Joan. v*) ; » de me vero quid dixit, hoc
 est de Caleb, qui cor est? Certum est quia de corde
 scripsit Moyses, qui omnia prudenter sapienterque
 conscripsit. Ait ergo : Hodie valeo sicut valebam.
 Tunc sanctus quippe similiter valet in presentibus,
 et in præteritis, et in novissimis, et in veteribus, et
 in Evangeliiis, et in lege. Hoc est ergo quod dicit
 valere se hodie sub Jesu sicut tunc sub Moyse, quia
 in utriusque Testamenti mysteriis cor vigilans va-
 let. Sed videamus etiam petitionem ejus quam pos-
 cit ab Jesu Caleb filius Jeffone : « Peto te, » inquit,
 « montem hunc, » sicut dicit Dominus : In die illa.
 Nihil humile vel dejectum sanctus requirit, nihil
 quod in demersis convallibus jacet, sed montem
 quærit excelsum, et montem in quo civitates mag-
 æ et munitæ. Et ex hoc hæc poscebat, quia noverat
 belligerare, sicut scriptum est : « Civitates munitas
 occupabit sapiens, et destruet munitionem in qua
 confidebant impii (*Prov. xxi*). » Putas cum hæc diceret
 Salomon hoc nos volebat docere quia sapiens caperet
 civitates et munitiones destrueret ex lapidibus con-
 structis? An illud potius indicat quod civitates et
 muri sunt impiorum dogmata, et syllogismi philo-
 sophorum, quibus astruunt impia quæque et divinæ
 legis contraria quæ apud paganos vel barbaros ob-
 servantur? Sed illa his deputanda sunt, et civitates
 munitas esse atque in montibus collocatas, quæ hæ-
 retici assertionibus velut in altis montibus collo-
 cant. Istas ergo civitates sapiens quisque verbum
 veritatis prædicans destruit, et urbes mendaces ve-
 ritatis ariete subvertit ; sicut et Paulus dicebat, « cog-
 itationes destruentes, et omnem altitudinem quæ
 extollit se adversum scientiam Dei (*II Cor. x*), » ita
 etiam nunc sapientissimus hic Caleb assistit ante
 Jesum, et promittit se valere ad bellum, et prom-
 ptum esse ad prælium. Et ideo deposcit permitti sibi
 vel dispensari facultatem, ut congregiatur cum dia-
 lecticis sæculi, cum his qui pro veris falsa confir-
 mant ; ut eos confuteret, et superet, et subvertat om-
 nia quæ illi falsis assertionibus construxerunt. Ideo
 denique videns aacritatem ejus Jesus, benedixit,
 inquit, eum, scilicet quod talia deposcat et audiat.
 Sed et tu si vis dare operam studiis, et legem pru-
 denter meditari, et effici cor in lege Dei, potes istas
 magnificas et munitas urbes, id est, assertiones
 subvertere falsitatis, ut et tu merearis benedici ab
 Jesu et accipere Hebron. Interpretatur autem He-
 bron conjunctio vel conjugium : per quod potest for-
 tasse illud ostendi quod spelunca duplex comparata

A ab Abraham patriarcha ea est in qua conjugia pa-
 trum et reliquæ eorum jacent, id est, Abraham cum
 Sara, Isaac cum Rebecca, Jacob cum Lia. Meruit
 ergo Caleb patrum reliquias in hæreditatem susci-
 pere, sine dubio quia per sapientiam quæ in eo erat
 qui vigeat, et sub Moyse et sub Jesu intellexerat
 conjunctionis ipsius rationem, et prospexerat quid
 esset causæ quod cum Abraham sola Sara jaceret,
 ubi neque Agar, neque Cethura ei mernisset ad-
 jungi : vel quid esset causæ quod cum Jacob sola
 Lia jacere videretur, et neque Rachel quæ amplius
 fuerat dilecta, neque aliqua ex concubinis, in se-
 pulcro ei fuerat copulata. Ipse ergo in memoriis pa-
 trum hæreditatem capit prudens et sapiens Caleb,
 ipsi Jesus Enachitarum gentium metropolim tribuit
 B Hebron, et efficitur ei sors usque in hodiernum
 diem. Nomen Hebron antea vocabatur Cariatharbe :
 Adam maximus ibi in terra Enachim situs est, et
 terra cessavit a præliis. Cariatharbe ergo civitas
 quatuor interpretatur : et licet corrupte in Græcis
 codicibus Arhoe scribatur, tamen in Hebræis legi-
 gitur Arbe, id est quatuor : ex eo quod ibi tres pa-
 triarchæ, Abraham, Isaac et Jacob, sepulti sunt, et
 Adam magnus, sicut in hoc libro, hoc est, in Jesu
 Nave scriptum est ; licet eum quidam conditum in
 loco Calvariæ suspicentur. Hæc autem eadem Che-
 bron olim metropolis Philistinorum, et habitacu-
 lum gigantum, regnumque postea David in tribu
 Juda civitas sacerdotalis et fugitivorum, distat ad
 meridianam plagam ab Elia milliariibus circiter vi-
 ginti duobus ; et quereus Abraham, quæ et Mambre,
 usque ad Constantii regis imperium monstrabatur,
 et mausoleum ejus in presentiarum cernitur. Cum-
 que a nostris ibidem ecclesia jam exstructa sit in
 circuitu, a cunctis gentibus Terebinthi locus su-
 persitiose colitur, eo quod sub ea Abraham angelos
 quondam hospitio susceperit. Hæc ergo primum
 Arbe, postea a Chebron, uno filiorum Caleb, sortita
 vocabulum est. Lege Verba dierum.

CAPUT V.

*De sorte filiorum Juda : et quod Caleb deleverit ex
 Hebron tres filios Zenach, Sesai, et Achisman et
 Tholmai.*

(CAP. xv.) « Igitur sors filiorum Judæ per cogna-
 « tiones suas ista fuit : a termino Edom desertum
 « Sin contra meridiem, et usque ad extremam par-
 « tem australis plagæ, » etc. (*Ex Augustino*). Con-
 « suetudo est Scripturæ quatuor adeo partes orbis
 « terræ, quas agrum et plagas nominant, appellare ;
 « et in distributione finium tribus Judæ duæ tantum-
 « modo nominantur, et duæ reticentur. Hinc enim
 « scriptum est : Et facti sunt fines tribus filiorum Juda
 « secundum plebes eorum, a finibus Idumææ, a des-
 « erto Sina ad occidentem ; et cum descripti essent
 « fines ad occidentem, tum deinde et ab oriente ;
 « omne, inquit, mare salsum. Et alias duas partes
 « reticuit, id est, septentrionis vel meridiani. Vide
 « ergo, si non repleta sunt mysteriis, licet singula
 « vel sentire vel explicare nequeamus. Tamen prout

Dominus præbere dignatur, et nos capere valemus, A discutere singula quæque tentabimus. Facti sunt, inquit, fines Juda secundum plebes eorum, a finibus Idumææ, a deserto Sina, ad occidentem. Igitur fines Judæ proximi sunt finibus Idumææ. Idumæa vero, sicut jam diximus sæpe, interpretatur terrena. Post terrena ergo statim consequuntur fines Judæ, sed a deserto, inquit; Sina: interpretatur autem Sina, tentationes. Post tentationes ergo consequuntur fines hæreditatis Judæ. Occidens et oriens nominantur, et vicina loca ea quæ supra diximus imo confinia; sed et vallis Ægypti vicina occidentalibus partibus designatur, quæ est a deserto ad occidentem; ab oriente vero cinguntur fines mari salso. Post hoc a collibus, inquit, qui tenduntur ad occidentem; et inde ascenditur ab occidente usque Barne, et sic pertenditur ad occidentem Cades. Et hi sunt fines eorum ab Africo; et inde perrexit usque ad vallem Ægypti. Vides quomodo in occidentis partibus, et Africum, et Ægyptum nominat, et oceanum? sine dubio, ut hæc omnia sciat unusquisque evadenda esse et transeunda, ut ita demum possit ad tribum regiam pervenire, de qua dicit Apostolus: Certum est quod de Judæ ortus est Dominus noster Jesus Christus (*Hebr. vii*). A finibus est Idumææ desertum Sina. Paulo ante diximus de deserto Sina quod tentationes significat; et ideo necesse est nos transire eremum tentationum, ut sic possimus pervenire in hæreditatem filiorum Judæ; sed ascendere nos oportet ad ascensum collium Acrabin, quod interpretatur scorpionis. Transeundi nobis sunt et calcandi scorpiones illi sine dubio, de quibus Salvator dicit: « Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes et scorpiones (*Luc. x*). » Qui ergo vult et desiderat ingredi hæreditatem tribus Juda, oportet eum ascendere in ascensiones istas, et calcare atque evadere scorpiones qui obsistunt: unde arbitrator quod istud iter agendi sunt, quia Ezechieli prophætæ dicebat Dominus: « Fili hominis, in medio scorpionum tu ambulas (*Ezech. ii*). » Et sunt, inquit, fines usque ad Cades. Cades interpretatur sanctum vel sanctificatio. Fines ergo Judæ usque ad sanctificationem perveniunt. Sed videamus etiam quæ sunt fines ex partibus orientis, non quod nunc locorum catalogum facere velimus, sed ut D mysteriorum quæ per hæc significantur contineamur imagines. Dicitur ergo, ab oriente fines Judæ esse mare salsum; et post hoc in parte ejus nominatur fons solis, et civitas, et in hæc eadem tribu esse etiam civitas litterarum. Oportet igitur omnem qui vult introire in partem filiorum Judæ, transire prius mare salsum, et vitæ scilicet et mundi hujus turbines superare, et evadere omnia quæ in hoc mundo, pro incerto usu et lubrico, marinis fluctibus comparantur, ut possit ad Judæ terram pervenire et fontem solis accedere. Quis est autem fons solis, vel civitas solis? Illius sine dubio de quo scriptum est: « Vobis autem timentibus nomen meum orietur sol justitiæ (*Malach. iv*). » fluxus ergo solis, si prius

evaseris mare salsum, fontem invenies in terra Judæ. Quem fontem? illum profecto de quo dicebat Jesus: « Qui biberit de aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam (*Joan. iv*). » Hujus igitur solis cum talem qualem diximus invenieris fontem, invenies etiam civitatem ejus: Est enim, inquit, ibi et civitas solis. Dicitur esse in Ægypto civitas solis; sed ista civitas solis quæ in Ægypto est, hujus solis nomen accepit quem Pater cælestis oriri jubet super bonos et malos; illa vero civitas quæ in Judæa est, sanctorum tantummodo efficitur, quia civitas Dei est: et fons ille, de quo superius diximus, fluxus effectus lificat civitatem Dei. Sed et tu si ex omni parte munitus sis, et continentiam mure circumlatus, si patientiæ et magnanimitatis turribus circumdatus es, etiam tu efficeris civitas Dei; si vero ad hæc omnia adjeceris tibi lumen scientiæ, sicut Isaias (« illuminate vobis lumen scientiæ »), et sol in te justitiæ radiaverit, efficeris etiam et tu civitas solis, vel civitatem solis sorte hæreditatis accipies: sed et si te tradideris legi Dei, ut in ipsa meliteris die ac nocte, et non recedat liber legis de manu tua, sicut dicitur ad Jesum; et si memor sis præcepti Salvatoris, in quo dicit: « Scrutamini Scripturas (*Joan. v*); » si ergo talibus studiis te mancipaveris, et eruditionem divinæ legis vel legendo vel audiendo obtinueris, tuæ portionis efficitur civitas litterarum. Et hæc quidem nos pro possibilitate sensus nostri, vel etiam pro auditu vestri capacitate, discussimus: summa vera scientia, et profundior horum intelligentia apud illos erit qui veram hæreditatem veri et unigeniti Filii Dei, quæ repromissa est his qui cum perfecte dilexerint, consequi merebuntur.

(*Ibid.*) « Caleb vero filio Jeffone dedit partem in medio filiorum Juda, sicut præceperat ei Dominus, Chariath Arbe, patris Enach, ipsa est Ebron: « delevitque ex ea Caleb tres filios Enach, Sesai et Eman, et Tholmai de stirpe Enach; atque inde ascendens venit ad habitatores Dabir, quæ prius vocabatur Chariath Sapher, id est civitas litterarum. » Primo ergo discutiamus quare metropolim accepit Caleb, et illam quæ prima inter cæteras omnes in terra repromissionis metropolis nominatur. Et metropolis Enach interpretatur humilitas inanis, vel responsio inanis. Accepit ergo Caleb metropolim humilitatis inanis. Duas esse humilitates certum est, unam laudabilem, de qua dicit Salvator: « Discite a me quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris (*Math. xi*); » et de hac humilitate dictum est, quia « omnis qui se humiliaverit, exaltabitur (*Luc. xiv*); » et iterum: « Humiliamini sub potentissima manu Domini (*I Petr. v*). » Est enim et alia humilitas culpabilis peccatorum, sicut illa quam de illicito concubitu dicit Scriptura quod de Amon scriptum est, quia humiliavit Thamar sororem suam (*II Reg. xiii*). Est ergo humilitas inanis. Cepit metropolim vel excidit Caleb, et interemit tres filios Enach, qui erant filii inanis

humilitatis. Illis interfectis ipso habuit civitatem, et fecit quæ in consequentibus scripta sunt. Qui autem sunt filii inanis humilitatis quos exterminavit Caleb? Primus Susi, qui interpretatur extra me, hoc est, extra sanctum: filius inanis humilitatis quem exterminavit. Caleb, imo extra Dominum est. Et alius Ahiman, qui interpretatur frater meus extra consilium, et frater sine consilio: omnes enim fratres qui de humilitate inani nascuntur, certum est quia extra consilium sunt. Tertius Tholmai, quod interpretatur præcipitium vel suspensio: quod designat nihil in eo stabilitatis, sed vaga omnia et in præceptis ruentia. Istos ergo tres filios Enach exterminavit et interfecit Caleb, et post istos ascendit etiam in Dabir. Nomen erat Dabir prius civitas litterarum. Dabir interpretatur loquela, sed nomen Dabir erat prius civitas litterarum. Ita civitatem litterarum intelligo omne Veteris Instrumenti testamentum, et hanc ipsam quam nunc disserere conamur Scripturam intelligamus esse civitatem litterarum; quæ postmodum efficitur Dabir, quod est loquela: hæc est enim quæ prius in litteris erat, et secundum litteram intelligebatur, modo in Ecclesiis, revelante Domino, loquela effecta est, loquentibus de ea et disserentibus primo apostolis, et removentibus de ea spiritalem loquelam. Sed et singuli quoque doctores Ecclesiarum litteram legis, loquelam et disputationem suam illam evangelicam fecerunt. Qui sunt autem tres filii Enach quos Caleb, in cujus persona virtutem legis descriperamus, interimit? Inanis humilitas accipienda est illa, quam omnes sæculi poetæ vel philosophi divinitatem senserunt, quia et humilia et Deo indigna sunt quæ senserunt. Quid est tam humile inaniter quam ligna et lapides deos vel astruere vel putare? Hujus ergo inanis humilitatis primus filius est qui dicitur extra me, hoc est, primus sensus eorum et extra veritatem, et extra Dominum est. Secundus vero Ahiman, id est, frater sine consilio; certum est quia et iste frater sit illius erroris qui sine consilio agitur. Quid enim tam sine consilio quam relinquere Dominum, qui nos fecit esse, et sequi deos quos fecimus? Tertius erroris sensus est Tholmai, quod est præcipitium vel suspensio: novissima namque hujus erroris ostenduntur in præcipitium et profundum inferni. Hos ergo gentilitatis sensus tanquam filios Enach vetusti erroris abscondit lex, quæ etiam secundum litteram Dominum verum et creatorem omnium prædicat.

CAPUT VI.

De eo quod dixit Caleb: Qui percusserit Chariat-Sepher et ceperit, dabo illi Axam filiam meam uxorem; et cepit eam Othoniel filius Cenez, frater Caleb junior. Et de eo quod postularit Axa filia Caleb patrem suum ut daret sibi terram irriguam.

(Ibid.) Dixitque Caleb: Qui percusserit Chariat-Sepher et ceperit eam, dabo illi Axam filiam meam in uxorem. Cepitque eam Othoniel filius Cenez, frater Caleb junior: deditque ei Axam filiam suam uxorem. Qui cum pergerent simul, suasit

vir ejus ut peteret a patre suo agrum. Sospiravitque ut sedebat in asino. Cui Caleb, Quid habes, inquit? At illa respondit: Da mihi benedictionem: terram australem et arentem dedisti mihi, junge et irriguam. Dedit itaque ei Caleb irriguam superius et inferius, etc. Othoniel autem interpretatur responsio Dei. Responsio Dei dici potest is cui respondet Dominus, hoc est, cui revelat secreta et pandit arcana. Iste ergo est qui potest accipere civitatem litterarum Veteris Instrumenti, et excidere litteram occidentem, frater Caleb junior. Ego autem sum frater Caleb de Ecclesia junior, qui excisa ac diruta legis littera, sensum in ea spiritalem requiro. Excido autem litteram, cum jam non secundum litteram azyma manduco, neque pascha cum Judæis observo, neque salbaturnam secundum litteram curo. Promissum namque est mihi quia si excidero civitatem litterarum, accepturus sim filiam fratris mei majoris. Eram namque prius filius Cenez, qui interpretatur spretio. Quis enim erat ita spretus sicut nos gentes, alienati a conversatione Israel, spem non habentes, et sine Deo in hoc mundo eramus? Nam prior ille frater meus, cujus nunc filiam accipio, pro eo quod excidi civitatem litterarum, ille filius Jeffone fuit, qui interpretatur conversio. Dat mihi ergo filiam suam, scientiam sive intelligentiam mihi juniori fratri dat lex, secundum quod scriptum est: « Auferetur a vobis regnum Dei, et dabitur genti facienti fructum ejus (Matth. xxi). » Sciendum tamen est aliud esse legem, cui nunc personam dedimus Caleb, aliud litteram Veteris Testamenti, quam civitatem figuratiter diximus litterarum. Accepta ergo littera filia ejus, ego frater ejus junior abduco eam de domo patris sui: quæ cum veniret mecum sedens super asinum, illum sine dubio quem solverant discipuli Salvatoris, dicit ad patrem suum: Da mihi benedictionem, pater; et accepit Gonethlam inferiorem et Gonethlam superiorem: quod evidentiis jam Apostolus dicit: « Pollicitationem habens vitæ quæ nunc est et futuræ (1 Tim. iv). » Et Salvator promittit ut hi qui verbi sui perfectionem sequuntur, accipiant centuplum in hoc sæculo, et vitam æternam in futuro. Hoc est ergo accepisse in benedictione Gonethlam inferiorem et Gonethlam superiorem: quam benedictionem oremus ut et nos consequi mereamur. (Ex Gregorio.) Juxta tropologiam vero, Axa super asinum sedet, cum irrationabilibus carnis suæ motibus anima præsidet, quæ suspirans a patre terram irriguam petit, quia a creatore nostro cum magno gemitu quærenda est lacrymarum gratia. Sunt namque nonnulli qui jam in dono perceperunt libere pro justitia loqui, oppressos tueri, indigentibus possessa tribuere, ardorem fidei habere: sed adhuc gratiam lacrymarum non habent. Hi nimirum terram australem et arentem habent, sed et adhuc irrigua indigent: quia in bonis operibus positi, quibus magni atque ferventes sunt, oportet nimirum ut aut timore supplicii, aut amore regni cælestis, mala

etiam quæ ante perpetraverunt deplorent. Et licet A in multis spectebus compunctio dividatur, quando singulæ quæque a penitentibus culpæ planguntur; unde ex voce quoque penitentium Jeremias ait: « Divisiones aquarum deduxit oculus meus (*Thren.* III); » principaliter tamen compunctionum genera duo sunt: quia Deum sitiens anima, prius timore compungitur, post amore. Prius enim sese in lacrymis afficit, quia dum malorum suorum recedit, pro his perpeti supplicia æterna pertimescit. At vero cum longa mœroris anxietudine fuerit formido consumpta, quadam jam de præsumptione veniæ securitas nascitur, et in amore coelestium gaudiorum animus inflammatur: et qui prius flebat: ne duceretur ad suppliciam, postmodum flere amarissime incipit quia differtur a regno. Contemplatur etenim mens qui sunt illi chori angelorum, quæ societas sanctorum spirituumque majestas internæ visionis Dei: et amplius plangit quia bonis personibus deest, quam prius cum mala æterna metuebat; sicque fit ut perfecta compunctio formidinis tradat animo compunctionem dilectionis: quod bene in hæc sacra veracique historia figurata narratione describitur. Quia ergo, ut dixi, duo sunt compunctionis genera, delit ei pater suus irriguum superius et irriguum inferius. Irriguum quippe superius accipit anima cum sese in lacrymis coelestis regni desiderio affigit; irriguum vero inferius accipit, cum inferni supplicia fleando pertimescit. Et quidem prius inferius, ac post irriguum superius datur: sed quia compunctio amoris dignitate præeminet, necesse fuit ut prius irriguum superius, et post irriguum inferius commemorare debuisset.

CAPUT VII.

Quod Jebuseum habitorem Jerusalem non potuerunt filii Juda delere, habitavitque cum eis; et quod non interfecerunt filii Ephraim Chananæum qui habitat in Gazer.

(IBID.) « Jebuseum autem habitorem Jerusalem « non potuerunt filii Juda debellare. Habitavitque « Jebuseus cum filiis Juda in Jerusalem usque in « presentem diem, » et cætera. (*Ex Adamantio.*) Filii Juda volebant disperdere vel interimere Jebuseos de Jerusalem, et non potuerunt, propter quod habitaverunt Jebusei cum filiis Juda in Jerusalem usque in hodiernum diem. Volumus, a littera incipientes, requirere ab his qui putant hæc secundum litteram stare posse, quid est hoc quod dicit, usque in hodiernum diem? Quod verbum Scriptura pro eo ponit ut æternitatem sæculi per hoc significet; sicut dicit: « Nolite recedere a Domino in hodiernum diem (*Jos. XXI*); » hoc est, donec sæculum stat. Ostendant ergo mihi quomodo Jebusei, donec sæculum stat, habitent cum filiis Juda in Jerusalem, quippe cum ne ipsi quidem filii Juda habitent Jerusalem. Ideo ergo nec istud verum esse poterit quod Jebusei cum Judæis habitent in ea. Sed nos intelligamus hæc spiritualiter assumentes Evangelii parabolam, quæ dicit de zizaniis: « Sinite utraque crescere; ne

forte volentes eradicare zizania, eradicetis simul cum ipsis et triticum (*Matth. XIII*). » Sicut ergo in Evangelio permittuntur zizania simul cum tritico coalescere, eodem modo etiam qui hic in Jerusalem, id est, in Ecclesia sunt Jebusei, isti qui ignobilem et degenerem vitam ducunt, qui fide et actibus et omni conversatione perversi sunt. Neque possibile est ita ut neque impius in ea, nec quisquam peccator residere videatur; sed sint in ea omnes sancti et beati, et in quibus nulla prorsus peccati macula deprehenditur. Sed sicut dicitur de zizaniis: « No forte eradicantes zizania, eradicetis simul cum eis et triticum, » ita etiam super his dici potest in quibus vel dubia vel occulta peccata sunt. Neque enim dicimus de his qui manifeste et evidenter criminiosi sunt, et non de Ecclesia expelluntur. Audi ergo Scripturam dicentem quia non potuerunt filii Juda disperdere Jebuseos, sed habitaverunt cum ipsis usque in hodiernum diem. Unde precor vos qui fideles estis, ut ita vitam vestram et conversationem servetis, ne in aliquo vel ipsi scandalum patiamini, vel aliis scandalum faciatis; sed sit vobis summi studii summaque cautela, ut ne quis in hanc sanctam conversationem vestram pollutus introeat, ne quis Jebuseus inhabitet vobiscum. Vides enim quia dicit Scriptura quod non potuerunt filii Juda ejicere Jebuseos de Jerusalem. Jebusei interpretantur conculcatio. Ergo quia non possumus ejicere omnes istos qui nos conculcant, eos statim quos possumus, quorum peccata manifesta sunt (ubi enim peccatum evidens non est, ejicere de Ecclesia neminem possumus): « ne forte eradicantes zizania, eradicemus simul etiam cum illis triticum. » Movet me tamen quod dixit, quia non potuerunt ejicere Jebuseos, id est eos qui interpretantur conculcatio; et ideo videamus qui sunt in Ecclesia conculcantes. Illi sine dubio, de quibus Dominus dicebat in Evangelio: « Nolite mittere sanctum canibus, neque margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis, et conversi disrumpant vos (*Matth. VII*). » Isti sunt ergo Jebusei qui indigne audiunt verbum Dei; et cum audierint, neque ut infideles discedunt, neque permanent fideles; sed percepta mysteriorum notitia, et fidei nostræ secretioribus perscrutatis, conversi disrumpunt nos, et contradictionibus suis corda nostra disrumpunt, conculcantes verbi Domini margaritas, et ornamenta fidei maculantes. De istis ergo dicitur quia non potuerunt filii Juda ejicere Jebuseum de Jerusalem usque in hodiernum diem.

(CAP. XVI.) « Et non interfecerunt filii Ephraim « Chananæum qui habitabat in Gazer; et habitavit « Chananæus in Ephraim usque in hodiernum diem. » Ephraim interpretatur fructificatio. Qui ergo fructificat et crescit in fide, non potest exterminare Chananæum semen pessimum, semen maledictum, semen semper mobile, semper incertum: hoc enim interpretatur Chananæus. Et certum est quia cum eo qui fructificat et crescit, semper habitat Chananæus;

nunquam enim tentatio, nunquam motus cessant ab eo. Sed tu si vere fructificas in Deo, et vides talem aliquem inquietum, turbidum, mobilem, scito quia Chananeus est; et non potes ejicere eum de Ecclesia, quia non potuerunt filii Ephraim disperdere Chananeum. Illud observa quod Apostolus monet dicens: « Subtrahite vos ab omni fratre inquiete ambulante (II Thess. III). » Sed quoniam Salomon (Prov. XXI) suadet hæc quæ legimus, describi in corde tripliciter, etiam aliud, præter illa quæ diximus, quod cordi meo occurrerit, ad aures vestras proferam: Et vos facite quod scriptum est, ut uno dicente, cæteri examinent (I Cor. XIV). Me ergo dicente quod sentio, vos discernite et examinate si rectum est, aut minus rectum. De Jerusalem frequenter diximus quia visio pacis interpretatur. Si ergo in corde nostro Jerusalem ædificata est, hoc est, visio pacis in corde nostro fundata est, et spiritum, qui est pax nostra, semper intueamur et servemus in corde; si quidem ita fixi et stabiles sumus in hac visione pacis, ut nunquam prorsus ulla cogitatio mala et alienius peccati consilium ascendat in corde nostro. Si hoc ita fieri posset, poteramus dicere quia in Jerusalem sumus, et nullus alius habitat nobiscum nisi illi qui sancti sunt. Nunc vero si ad grandem provectum veniamus, et summis nosmetipsos studiis excolamus, tamen non puto cuiquam tantum in corde puritatis evenire, ut nunquam adversæ cogitationis contagione maculetur. Certum est habitare Jebusæos cum filiis Juda in Jerusalem: non tamen diximus hæc ut negligamus, quantum fieri potest, ejicere eos, sed satis agendum nobis et tentandum quotidie ejicere eos de Jerusalem. Sed, sicut scriptum est, non possumus simul omnes ejicere. Hoc idem autem in his qui fructificant sentiendum est, quia Ephraim filii nominati sunt, qui et ipsi Chananeos, vagas et lubricas cogitationes, semper debent ejicere de animabus suis. Potest autem Deus Jebusæos et Chananeos a filiis Ephraim projicere. Ipsum ergo Dominum deprecemur, ut ejiciens a nobis malas cogitationes, bonas inserat et dignas in Jerusalem civitati cæleste, in quibus nihil pollutum inveniatur aut sordidum quod nos in die judicii ex conscientiæ cogitationibus arguat, sed inveniatur in nobis puritas cordis.

(IBID.) « Habitavitque Chananeus in medio Ephraim usque in diem hanc tributarius, » et cætera. Secundum aliam autem editionem ita legitur: « Et non perdidit Ephraim Chananeum qui habitabat in Gazer: et habitabat Chananeus in Ephraim usque in diem istum: donec ascendit Pharaon rex Ægypti, et cepit civitatem, et inoendit eam in igne: et Chananeos, et Pherezæos, et qui habitabant in Gazer, transpuxit, et dedit eam Pharaon in dotem filix suæ. » (Ex Augustino.) Quod de Pharaone dictum est, miror si prophetice dictum intelligere debeamus, cum hæc historia illis temporibus conscripta credatur, quibus erant gesta illa recentia. Quid autem magnum eligi potuit

A quod propheticè diceretur, cum præterita narrantur, taccanturque futura majora et maxime necessaria? Proinde potius existimandum est Septuaginta Interpretes, qui auctoritate prophetica ex ipsa mirabili consensione interpretati esse perhibentur, hæc addidisse; non tanquam futura pronuntiantes, sed quia tempore illo ipsi erant, quo facta esse meminerant, et in libro Regnorum legerant, regum temporibus hoc factum esse (III Reg. IX). Quod ideo credibilius nobis visum est, quoniam inæpeximus interpretationem quæ est ex Hebræo, et hoc ibi non invenimus: sicut nec illud quod dictum est de Jericho quod qui eam reparasset, incurreret maledictum quod dixerat Jesus. Sic enim scriptum est: « Et adjuravit Jesus in die illa: Maledictus homo qui resuscitabit et ædificabit civitatem illam. In primogenito suo fundabit eam, et in novissimo suo imponet portas ejus. » Hucusque invenitur in interpretatione ex Hebræo. Illud autem quod sequitur: « Et ita fecit Oza, qui ex Bethel in Abiron primogenito suo fundavit eam; et in Segub novissimo imposuit portas ejus (III Reg. XVI); » hoc illic non legitur. Unde apparet a Septuaginta interpositum, qui factum esse noverant. (Ex Adamantio.) Chananeus tertio dicti sunt esse in filiis Ephraim. Si enim diligentius observemus quomodo tertio dicantur esse Chananeus cum filiis Ephraim, et Domino præstante poterimus investigare ordinem dictionum quid ex hoc in primo, quid in secundo, quid in tertio factum refertur. Puto quod non erimus increduli, quia vere hæc, non ut sola nobis rerum gestarum narratio traderetur, scripta sunt, sed sacramentis divinis Deoque dignis repleta. Primo ergo dictum est quia non perdidit Ephraim Chananeum qui habitabat in Gazer, sed habitabat Chananeus in Ephraim usque in hodiernum diem, et factus erat sub tributo servus. Ascendit quoque rex Ægypti Pharaon, et accepit civitatem, et incendit eam igni, et Pherezæos qui habitabant in Gazer trucidavit, et dedit eam in dotem filix suæ. Secundo: Et factum est, inquit, quoniam invaluerunt filii Israel, et fecerunt Chananeos subjectos, exterminatione autem non exterminaverunt eos. Tertio, quando contradixerunt viri de tribu Ephraim Jesu, volentes secundum numerositatem suam, quia plures erant, et validiorem etiam accipere sortem: et jubentur ascendere in saltum, et sibi ipsis ampliorem locum facere. Ut possint latiora spatia occupare, jubentur exterminare Chananeum. Videamus ergo quid sibi videatur de Chananeis tripartita narratio. Primo Chananeus nobiscum quidem est, et sub tributo est; non est tamen obediens nobis, neque servus. Secundo etiam servus efficitur, et obediens. Chananeum hic carnem nostram accipiamus, vel ea quæ carnis sunt: hæc primo nobiscum est, hoc est animæ, adjuncta, sed non est ei obediens, nisi tantum quod tributa dispendit; et ministerium quidem exhibet agendi aliquid vel movendi; concupiscit tamen adversus spiritum, et non est obediens animæ, sed suis desideriis cedit.

Si vero jam aliquantum profecerimus, efficitur nobis caro servus, et obediens ac parens animæ nostræ profectus, cum sibi carnem et obedire et servire fecerit. Tertius vero est quod perfectum est; si enim jam veniamus ad perfectum, etiam exterminandus a nobis dicitur Chananæus, et morti tradendus. Quomodo autem in nostra carne completur, audi Apostolum dicentem: « Mortificate autem membra vestra quæ sunt super terram, fornicationem et immunditiam (Col. III), » et cætera quæ sequuntur. Et iterum dicit: « Qui autem Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitis et concupiscentiis suis (Gal. V). » Sic ergo tertio, hoc est, cum ad perfectionem venimus, et membra nostra mortificamus ac mortem Christi in corpore nostro circumferimus, exterminamus a nobis Chananæos. Sed et illud non otiose prætereundum est quod dicitur Pharo misisse et accepisse Gazer civitatem, in qua Chananæus habitat cum Ephraim, et dedisse eam in dotem filix suæ. Gazer autem interpretatur constructio. Si ergo corpus et anima una atque eadem constructione habitent, id est, conjunctæ sibi invicem et sociæ, ita ut et anima carnaliter vivat, et non festinet anima velocius sibi obedientem et subditam facere carnem, verendum est ne forte veniat Pharo ex Ægypto, et captivam ducat infelicem animam, ita ut eam tradat filix suæ in dotem. Si enim consideres illud quod dixit apostolus Paulus (Rom. VII, 23), exurgere aliam legem in membris nostris, et captivos ducere nos in legem peccati, invenies quomodo ille Pharo, qui est auctor et rex peccati, animam quæ carnaliter vivit in dotem conscripsit.

CAPUT VIII.

Sermones filiorum Joseph ad Josue, et responsio ejus ad eos.

(CAP. XVII.) « Locutique sunt filii Joseph ad Josue atque dixerunt: Quare dedisti mihi possessionem sortis et funiculi unius, cum sim tantæ multitudinis, et benedixerit mihi Dominus. Ad quos Josue ait: Si populus multus es, ascende in silvam, et succide tibi spatia in terra Pherazei et Raphaim, quia angusta est tibi possessio montis Ephraim, » et reliqua. Filii vero Joseph quæstionem movent de hæreditate majore; sortem requirunt, dicentes ad Jesum: Quare nobis dedisti in hæreditate sortem et pedaturam unam? Ego autem populus multus, et Dominus me benedixit. Si ergo et nos populus multus sumus, et benedixit nos Dominus, audiamus ab Jesu: Populus multus, ascende in saltum, et munda tibi ipsi, et para tibi locum in terra, et purga Pherazeos et Raphaim. Necessè est nos ejicere Pherazeos. Invenimus autem Pherazeos interpretari fructificationem. Sed sicut sæpe jam diximus de aliis omnibus, et in hoc duplex est interpretatio. Est enim fructificatio bona et fructificatio mala, sicut in Evangeliiis designatur, « quia arbor bona bonos fructus facit (Math. VII). » Oportet ergo nos expellere quidquid non bene fructificat, et abscidere fructus

peccati, et purgare fructus justitiæ. Sed et Raphaim, inquit, expelle, vel potius expugna de te. Raphaim invenimus interpretatum resolutæ matres. Est et in anima nostra virtus quædam quæ parit sensum, et velut mater est eorum sensuum vel intellectuum qui procedunt ex nobis, secundum quod dicitur in sacramento de anima quasi de muliere: Salva erit autem per filiorum generationem, si permanserit in fide et veritate (I Tim. II). Ista ergo mater, hoc est, ista virtus, animæ illi in qua fortis et valida ac robusta generatio generat sensus validos et potentes, et qui superari a contradicente in te non possunt. In aliis autem virtus ista resoluta est et remissa, quæ indicatur ex sensibus, cum languidi quidam referuntur et inepti, et nihil in se fortitudinis continent. Hoc ergo significatur sub nomine Raphaim: et hujuscemodi de nobis matres remissas esse, quæ sensus ineruditos et inutiles pariunt. Et bene servavit spiritalis intelligentiæ proprietatem, nec est (dixit) exterminandum bellicum Chanaanæum. Sed quid respondit illi Jesus? Si populus multus es, et virtutem habes, non erit tibi sors una, quia saltus est tibi, et mundabis eum. Vides quia ad nostram spiritalem intelligentiam dicitur, ut et mundenus silvam quæ inutilis est, et excidentes inutiles atque infructuosas ex nobis arbores, faciamus ibi novalia, quæ semper innovemus, et ex quibus fructum capiamus tricesimum, et sexagesimum et centesimum. An non eadem nobis et Evangelii sermo denuntiat dicens: « Ecce securis ad radices arborum apposita est. Omnis ergo arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur et in ignem mittetur? » (Math. III.) Hæc prioribus nostris Nave filius præcepit Jesus de infructuosis arboribus excidendis; hæc nobis Dominus Jesus in Evangeliiis mandata describit. Et quomodo non verum est quod umbra præcessit, et veritas subjecta est? Hoc autem quod addidit dicens: « His si emundaveris, inquit, silvam, et erit tibi cum exterminaveris Chananæos. » Diximus jam superius quomodo nobiscum positus Chananæus primo tributa dependit, secundo obediens efficitur ac subjectus, tertio vero in membrorum nostrorum mortificatione etiam exterminari dicitur. Quæ si recte intelligimus, et donaverit nobis Dominus per gratiam suam hæc ita intelligere, sit aliquid operæ pretii hæc de secretis et absconditis in publicum produxisse, et venisse ad agnitionem nostram quæ servabatur obsecta, et conemur, secundum hæc quæ diximus, Chananæum qui nobiscum est, citius subjicere nobis et obedientem facere: quia si dimittimus eum et negligimus, veniet Pharo rex Ægypti, et incipiet locum nostrum in dotem filix suæ dare, et captivos nos tradere legi peccati. Sed absit hoc ab Israeliica nobilitate, ut serviat filix Pharaonis Israelita; quem jam Deus eduxit de terra Ægypti, iterum serviat illi, qui in mari Rubro submersus est, Pharaoni. Observemus ergo, sicut et hic dicit Jesus, ut prævaleamus nos contra Chananæos; ne si forte super nos illi invaluerint, et obti-

nuerint nos, de Israelitis Chanaanos faciant nos, sicut et ille effectus est quem superaverat carnis illecebra, cui dicitur a propheta Daniel: « Semeu Chanaan et non Juda, species seduxit te (*Dan. xvi.*) » Non ergo eveniat nobis audire, « semen Chanaan, » quia maledictus Chanaan puer servus est fratribus suis.

CAPUT IX.

De eo quod Josue misit nuntios ad metiendam terram Chanaan et describendam eam juxta numerum uniuscujusque multitudinis: quam ipse divisit in septem partes, et tradidit filiis Israel in possessionem singulis secundum sortes suas.

(CAP. XVIII.) « Congregatique sunt omnes filii Israel in Silo, ibique fixerunt tabernaculum testimonii, et fuit eis terra subjecta. Remanserunt autem filiorum Israel septem tribus, quæ necdum acceperant possessiones suas; ad quos Josue ait: « Usquequo marceitis in ignavia, et non intratis ad possidendam terram quam Dominus Deus patrum vestrorum dedit vobis? Eligite de singulis tribubus ternos viros, ut mittam eos, et pergant, atque circumeant terram, et describam eam juxta numerum uniuscujusque multitudinis, referantque ad me quod descripserint. Dividite vobis terram in septem partes. Juda sit in terminis suis ab australi plaga, et domus Joseph ab Aquilone: mediam inter eos terram in septem partes describite. Huc venietis ad me, ut coram Domino Deo vestro mittam vobis hic sortem, quia non est inter vos pars Levitarum: sed sacerdotium Domini est eorum hæreditas. Gad autem, et Ruben, et dimidia tribus Manasse jam acceperunt possessiones suas trans Jordanem ad orientalem plagam, quas dedit eis Moyses famulus Domini, » et reliqua. In consuetudine quidem hominum, cum aliquid sorte dividitur, fortuito videtur sors illa ad illum, vel alia ad alium cedere. In Scriptura autem sacra non ita est: et aliquoties quærebam apud memetipsum si de re tanta ac tali patres sancti sortibus judicium commisissent. Quod si esset apud sanctos ita gestum, jam de aliis hominibus vel gentibus nihil mirum videres, si nihil haberetur exitium in his quæ a sanctis dicuntur sorte divisa. Sed videamus si forte in Scripturis aliquid inveniamus esse positum quod nobis quid virtutis contineatur in sortibus manifestet. Incipiamus ergo a Levitico, ubi scriptum est: « Et accipient, inquit, duas sortes, sors una Domino, et sors una apompæ, » hoc est, transmissori: « et super quemcumque venerit sors apompæ, accipient hircum illum, abducent in locum eremi vivum, et dimittent illum in dimissionem suam: alium vero hircum immolabunt Domino (*Levit. xvi.*) » et reliqua quæ ibi sunt, quæ utique sciunt qui legunt. Et iterum ibi Moyses divisit sorte tribui Ruben, et tribui Gad, et dimidiæ tribui Manasse quæ poposcerant trans Jordanem, accipere terram illam quam poposcerant filii Israel. Dedit autem ipse Jesus, secundum præceptum Domini, Caleb filio Jeffone, et tribui Juda sortem. Dedit autem Ephraim et illi quæ

A supererat tribui Manasse, et post hæc congregavit in ecclesia filios Israel et dixit: Mittam sortem, et preferam in conspectu Domini, si prius describentes terram, et tuleritis mihi descriptionem ejus. Et ita post hæc sortibus missis hæreditas populo Dei distribuitur; et agitur sors ista, non fortuito, sed secundum hoc quod prædestinatum est a Deo. Denique tribus Benjamin primam ibi accepit sortem ubi erat Jerusalem, post hæc tribus Simeon secunda, post hæc Issachar, deinde Zabulon, deinde Aser, post hæc etiam Nephtholim, deinde Dan; in quibus novissime veniunt tres illæ tribus quæ ex concubinis descenderant Jacob. Quæ ergo ratio sortium apud memetipsum requirebam, ut ex multis testimoniis Scripturarum quod latebat agnoscerem. Inveniebam sane in Scripturis etiam gentiles homines usos esse sortibus. Hinc cum navigaret Jonas, et tempestas urgeret; aiunt namque illi qui navigabant: « Mittamus sortem, et sciamus cujus causa hæc tanta malitia (*Jonæ i.*) » quasi sors tantum valeret ut prodere posset cujus causa periculum navigantibus inanimaret. Quamvis gentiles essent et alieni a cognitione Dei, non tamen hac opinione falluntur, sed quod verum erat prodidit eis sors super Jonam. Quæreas ergo de his invenio et Salomonem in Proverbiis dicentem: « Contradictiones cohibet sors, et inter potentes definit (*Prov. xviii.*) » veluti cessare ostendens contradictiones ubi mittitur sors. Sed cum hæc in Veteri Testamento non pauca referri de sortibus invenirem, converti me etiam ad Novum Testamentum, ut viderem si forte vel ibi contemnuntur sortes, aut num ibi quidem earum usus alibi dicitur; et invenio quod aliquando cum deesset numero apostolorum unus, et esset necessarium in locum Judæ alium subrogari, convenientes apostoli (qui utique multo sapientiores erant quam hi qui nunc episcopos, vel presbyteros, vel diaconos ordinant) et elegerunt duos, et statuerunt in medio, nec tamen de his sibimetipsis judicium permiserunt, ut illum facerent quem ipsi voluissent; « sed orantes, inquit, miserunt sortem, » ut ex illis duobus quos statuerant in conspectu Dei, id est, Joseph qui vocabatur Barnabas, qui cognominatus est Justus, et Mathiam. « Cecidit, inquit, sors super Mathiam, et annumeratus est cum Christi apostolis (*Act. i.*) » Præcedente namque ratione, non jam casu sed prudentia sortis divinum judicium deferebat. Sed adhuc quærebam in Novo Testamento si sors in Christo vel in Ecclesia nominatur, vel in rebus mysticis quæ ad animam pertinere videantur. Invenio Paulum ad Ephesios scribentem, dicere de Christo: « In qua, inquit, sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum ejus qui omnia operatur secundum consilium voluntatis ejus, ut simus in laudem gloriæ ejus qui ante speravimus in Christo (*Eph. i.*); » sed ad Colossenses hæc scribentem: « Gratias agentes Deo Patri, qui idoneos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine (*Col. i.*) » Tam multis ex Scripturis sanctis de commemoratione sortium testimoniis congregatis, quo ex multorum loco

rum consideratione virtutem rei possimus diligentius apprehendere, mihi quidem ex his omnibus vel evidens adhuc sensus ad liquidum patere non potuit, vel etiam de re tanta enuntiandi et proferendi animi metus insedit. Illud autem, in quantum res patitur, contigisse sufficet, quod nobis ab apostolis sors ducta designat; quia ubi fide integra ac oratione præmissa sors dicitur, ea quæ Dei voluntas continet in occulto sors hominibus declarat in manifesto. Secundum anteriorem vero intellectam, sicut Paulus videtur indicare cum dicit: « In parte sortis sanctorum in lumine, et sorte vocatis in Christo, » videndum est ne forte non solum hominibus sed et in supernis virtutibus sors agitur; et præsideat aliqua virtus huic officio, quæ verbi causa Jesu filio Nave nunc sorte hæreditatem distribuendi, non aliquam gratiam, sed secundum hoc quod scit placere Deo, ducatum præbeat sortis, et illi quidem faciat evenire quæ prima sunt, quem scit apud Dominum primum locum tenere, ut hoc quod in occultis apud Deum habetur, sortis gubernatione etiam hominibus demonstraret: aliam vero facere secundi loci, et aliam tertii. Quod non solum in terris arbitror, verum etiam in cælestibus; et hujusmodi sorte quæ apud Dominum meritorum contemplatione distinguitur, etiam illo tempore habeatur; cum dividerit Excelsus gentes, et disseminaverit filios Adam (*Deut. xxxii*), et constituerit filios gentium secundum numerum angelorum Dei; et facta est portio Domini Jacob, funiculus hæreditatis ejus Israel. Vides ergo et hic partem et funiculum Domini Israel dicit esse sortem. Nunc ergo fortuito arbitrandum venisse sortem illi quidem angelo gentem illam suscipere, verbi gratia Ægyptiorum: alii autem angelo, Idumæorum, Moabitærum; et alii Indiam vel unamquamque nationem earum quæ sunt super terram. Sed et ibi etiamsi secundum numerum angelorum Dei dicantur sorte gentes istæ divisæ, tamen illa sors, sicut in hominibus diximus, quia Dei judicium quod in occulto est sors pandit in publico, ita etiam ibi fuisse credendum est, ut pro merito et virtute unusquisque angelus etiam et illam gentem in divisionem susciperet. Et quid dico de magnis et de generalibus rebus, cum ne per singulos quidem nostrum, absque hujusmodi sorte quæ Dei judicio dispensatur, evenire dicendum est? Verbi causa, ut alius quidem nostrum talem vel talem vitam novitate sortitur; vel certo illud quod erga homines geri ex Scripturis sanctis sæpe docuimus, quod et boni angeli adsint hominibus, et contrarii; quod utique fortuito et absque judicio sit illè angelus illius animæ, verbi causa, et Petri custos fortuita sit, et alius Pauli, vel alius unius infantis de Ecclesia, de quorum angelis dicit Dominus « quia semper vident faciem Patris qui in cælis est (*Act. xii*); » de quibus utique dubitandum non est quod judicio Dei, qui vel illorum dignitate vel nostræ animæ aliquid perspicit, et qualitatem uniuscujusque nostrum et custodiam sortitur, sorte quadam mystica Christi dispensatione di-

recta. Ego autem, in quantum ad opinionem meam spectat, puto audenter dicendum etiam de his virtutibus quæ mundi hujus ministeria susceperunt, quod non fortuito vel casu illa virtus vel illa terræ laboribus et germinationibus prosit, illa fortius fluminum fluentia sufficienter exhibeat, alia imbrum, alia ventorum, alia marinis, alia autem terrestribus animalibus singulis quibusque a terra gignentibus præsit: et esse in his singulis sacramenta ineffabilia divinæ dispensationis, ut ordini suo cuncta et competentem per unamquamque virtutem dirimantur officio. Sic enim et Apostolus dicit: « Nonne omnes ministratori sunt spiritus, in ministerium missi propter eos qui hæreditatem capiunt salutis? » (*Hebr. i.*) Ad horum igitur imitationem credendum est etiam his Scripturarum auctoritate referre sortes, et duci per Jesum hæreditatem, et per unamquamque tribum divina dispensatione decerni; et per ineffabilem providentiam Dei a præsentibus in his sortibus adumbrari, futuræ hæreditatis portio expleatur. Quoniam quidem lex umbram dicitur habere futurorum bonorum, et sicut dicit Apostolus de his qui ad Dominum Jesum Christum venerunt, quia « accessistis ad Sion montem, et civitatem Dei viventis Jerusalem cælestem (*Hebr. xii*). » Est aliqua in cælis civitas quæ dicitur Jerusalem et mons Sion. Non est utique hoc sine causa quod Benjamin in sorte sua accepit Jerusalem et montem Sion. Quia cælestis illius Jerusalem ratio sine dubio hoc exigebat, ut jam aliqua Benjamin dari deberet Jerusalem terrestris, quæ illius cælestis figuram servat ac formam. Similiter autem de Benjamin dicendum est quod certa aliqua ratione in Judæ sortem decernitur, vel Hebron, vel aliæ singulæ civitates singulis quibusque tribubus conscribuntur, nisi quia illa cælestia loca in quibus Jerusalem et Sion memoratur esse, sine dubio et cætera quæ his vel vicina vel conjuncta sunt loca, hoc in se causa et ratione continebant in cælis quod sorte distribuendo figurabatur in terris. Hinc ergo est quod dispensavit divina sapientia nomina quædam locorum scribi in Scripturis, quæ mysticam quamdam interpretationem contineant, per quæ indicatur vobis qui hæc cernitis, quibusque rationibus, et non casu vel fortuito fieri dispenserentur. Si enim est putandum quod fortuito acciderit, verbi causa, ut ille angelus Michael vocaretur, alius vero Raphael; et, ut ad humana descendam, sicut non fortuito, ut ille patriarcha Abraham vocaretur, et ille Isaac, et alius Israel; sed ne in feminis quidem casu accidit, sed certe divina ratione, ut illa Sara vocaretur ex Sarai, et ille Israel ex Jacob vel certe Abraham. Et ut certum est quod unusquisque angelorum vel hominum ex his quæ sibi injunguntur officiis et actibus etiam nomina sortiuntur, ita consequens est etiam loca quædam esse cælestia et civitates, sicut cælestis dicitur Jerusalem et Sion; esse etiam alias quarum typum et imaginem istæ quæ in terris sunt continent, quæ nunc in hac Scriptura mystice nobis per

Jesum Nave filium designantur. De ipsis puto civitatibus dictum: « Ædificabuntur civitates Judæ, et habitabunt ibi, et hæreditabunt eam (*Psal. LXVIII.*) » De ipsis etiam Dominus et Salvator dicit, « quia multæ mansiones sunt apud Patrem meum (*Joan. XIV.*); » et de ipsis credendum est civitatibus servo illi qui bene negotiatus fuerit Dominum dicere: « Habe potestatem supra decem civitates (*Luc. XIX.*), » et alii supra quinque. Hæc de divisione sortium terræ Judæe proferre ad vos, in quantum factum fuit, ausi sumus Scriptura provocante, quæ Jerusalem dicit cœlestem, et montem Sion, et similiter cætera quæ scripta sunt esse in cœlis, quæ nobis occasionem dederunt sentire de his omnibus quæ mysteria in his cœlestia describuntur.

(*IBID.*) « Et Amorrhæus permansit ut habitaret in Elon, et in Salumin: et gravata est manus Ephraim super eos: et facti sunt illis tributarii. » (*Ex Augustino.*) Hoc jam contra Domini præceptum fiebat, et adhuc vivebat Jesus, sed dux eorum in illis præliis jam pro senectute non erat. Propter hoc dictum est, a Domino factum est ut confortaretur cor illorum, qui simul conspiraverunt ire in bellum contra Jesum, ne ista illis misericordia præberetur, etiam contra Dei præceptum, si remansissent non expugnati, et senescente Jesu, sive defuncto, relinquerentur expugnandi filii Israel qui eis contra præceptum Domini possent parcere, quod ille non faceret. (*Ex Adamantio.*) Amorrhæus interpretatur amarus vel amaritudo. Habitantes ergo in Elon, quæ interpretatur pax, pacifici permanent, et habitant amaritudines in arietantibus et pacificis. Arietantes sunt hi qui, in agone positi, expugnare diabolicas ædes et destruere conantur; pacifici vero, qui in carnalibus concupiscentiis superati pacem animæ egerint: in utrisque tamen perseverare contendit contraria virtus amaritudinis et persistere; in quo tale aliquo intelligere possimus, quia dicit, permansit Amorrhæus in ipsis. Verbi gratia, si inimica virtutis dæmonis ex amaritudine turba veniens obsideat alicujus corpus, perturbat et hebetat ruentes, adhibeantur autem multæ orationes aut multa jejunia, multæ exorcistarum bonæ manus impositiones. Sed adhibita sibi ex Dei nominis invocatione tormenta mavult pati quam discedere ab homine quem impudenter obsidet et nequiter: ita etiam hic intelligendum est in istis qui dicuntur Amorrhæi, qui permanent et persistunt habitare in Elon et in Salumin. Et ut vere ostenderet Scriptura quia perferentes pœnas et flagella persistunt, dicit: Et gravis facta est manus Ephraim super Amorrhæos. Quibus autem gravis efficitur manus Ephraim super Amorrhæos, vel exorcistarum ut diximus, manus impositione imposita, gravari dicitur super immundos spiritus manus Ephraim vel boni actus, vel bona opera gravantia affligunt dæmonum genus, contrariasque virtutes. Quanto enim nos meliora gerimus, et quantum in optimis conversamur, tanto illis hæc molesta efficiuntur et gravia. Gratum vero illis est et accep-

tum, et voluntatem eorum quomodo exhibet qui iatra hebetudinem et flagitiis vivit. Qui vero in bonis actibus manuum suarum gravaverit super eos, etiamsi penitus eos expellere non potuerit, certe tributarios eos facit et subjectos.

CAPUT X.

De eo quod dederunt filii Israel possessionem Josue filio Nun in medio sui, juxta præceptum Domini.

(*CAP. XIX.*) « Dederunt filii Israel possessionem Josue filio Nun in medio sui, juxta præceptum Domini, urbem quam postulavit Thamnath Saraa in monte Ephraim, et ædificavit civitatem, habitavitque in ea, » et reliqua. (*Ex Adamantio.*) Quantum mansuetudinem et humilitatem beati Jesu, qui dignus erat ferre nomen Jesu Domini et Salvatoris nostri, declarat; ait enim: Dederunt enim, inquit, filii Israel sortem Jesu filio Nave in semetipsis præcepto Domini: dederunt civitatem quam petivit Thamnath Saraa, quæ est in monte Ephraim; et ædificavit civitatem, et habitavit in ea. Ipse est qui dedit hæreditatem omnibus filiis Juda, qui dedit Ephraim et dimidiæ tribui Manasse; ipse dedit magnifico illi Caleph filio Jephone hæreditatem; ipse misit ternos per singulas tribus, qui universam terram peragrarent atque describerent, et ostenderent sibi; ipse misit omnibus sortes, et se in novissimis reservavit. Quare putas voluit omnium esse novissimus? Sine dubio ut esset omnium primus. Et nec ipse sibi hæreditatis sortem presumpsit, sed a populo accepit; et illi dat populus hæreditatem, a quo ipse acceperat; sic enim scriptum est: Et dederunt filii Israel sortem Jesu filio Nave. Sed figuratè contingebant illis quæ nobis proponuntur ad formam, ut et nos servemus præceptum illud quod et iste opere implevit, quod dicitur: « Quanto magnus es, tanto humilia te magis apud Dominum, et invenies gratiam (*Eccli. III.*). » Et iterum scriptum est: « Si te ducem ordinaverint, ne extollaris, sed esto inter eos quasi unus ex ipsis (*Eccli. XXXV.*). » Vide ergo quomodo duxerat populum, ipse qui eos introduxerat in terram sanctam, in terram repromissionis: ipse erat successor Moysi, et non ipse sumere permisit sortem terræ, sed expectat ut accipiat portiunculam. Dignus Jesus hoc nomine ædificat locum ipsum quem accepit, et construit eum, ut vere dignum faciat munere Dei et hæreditate divina. Sed quoniam ad Dominum et Salvatorem nostrum ea quæ de Jesu scribuntur referre consuevimus, fortassis etiam noster omnis hic populus dat aliquam portionem meo Domino Jesu, et velut locum quemdam habitationi ejus tribuit. Sed ne injuriosum videatur esse quod dicitur, requiramus quomodo ei damus nos servi habitationis locum. Ego si possum bonus fieri, dabo locum Filio Dei in me; et acceptum a me locum in anima mea Dominus Jesus ædificat, et facit in eo muros inexpugnabiles et turres excelsas, ut ædificet in me mansionem, si mererer, dignum se et Patre: et ita adornet animam meam, ut capacem eam suæ sa-

pietiae et totius sanctitatis efficiat : in tantum ut A
etiam faciat secum intrare, et in ea facere mansio-
nem, et cœnare etiam apud talem animam cibos
quos iste donaverit. Videamus ergo quis est iste lo-
cus in quo cupit habitare Jesus : In monte, inquit,
Ephraim, hoc est, in monte fructifero. Qui putas
sunt in nobis montes fructiferi in quibus habitat Je-
sus? In illis profecto in quibus sunt fructus Spiritus
sancti, « gaudium, pax, patientia, charitas (Gal. v), »
et cæteri in quibus sunt montes fructiferi qui
fructus Spiritus afferunt, et mente ac spe excelsi
sunt. Et licet pauci esse tales possint, tamen si vel
pauci fuerint, in ipsis habitans Dominus Jesus, qui
est lux vera omnium, emittet radios suos lucis suæ,
etiam super reliquos omnes, quos nondum sub ha-
bitaculo principaliter induxit. Nunc ergo videamus
quæ sunt machæræ petrinæ quibus circumcidit Je-
sus filios Israel. Sed oretis pro nobis ut sermo noster
vivens sit et efficax, et acutior super omnem ma-
chæram, præstabit et nobis Jesus Dominus ut ver-
bum Dei quod loquimur ad vos circumcidat omnem
immunditiam, resecat impuritatem, excidat vitia de
actoribus, et amputet omne quo vis mentis et effica-
cia naturalis obtegatur; et sic per verbum Dei, quod
nunc machæra petrina dicitur, circumcidemini ab
Jesu : et audietis quia hodie abstuli opprobrium
Ægypti a vobis. Quid prodest exisse de Ægypto, et
nobiscum opprobria Ægypti circumferre? Quid enim
prodest ambulare per eremum? hoc est, quid nos
adjuvat in baptismo sæculo renuntiasse, et morum
nostrorum pristinas sordes ac vitiorum carnalium
immunditias obtinere? Oportet ergo post egressio-
nem Rubri maris, id est, post gratiam baptismi, au-
ferri etiam a nobis carnalia veteris consuetudinis
vitia per Jesum Christum Dominum nostrum, ut ita
demum Ægyptiacis carere possimus opprobriis. Pon-
nuntur ergo illæ ipsæ machæræ et cultri lapidei,
quibus secundo circumcidimur ab Jesu, in eodem
loco quem petit Jesus et accipit; in loco quem pos-
sedit in anima justis, in ipso recondit et machæras.
Sæpe ostendimus machæram verbi Dei dictam, quo
verbo abscondantur et expurgentur peccata de anima
audientium. Hæc ergo virtus verbi divini reconditur
in eo loco cui datur sermo scientiæ et sermo sapien-
tiæ, ut opportuno tempore anima illa quæ per do-
num Spiritus sancti repleta est verbo scientiæ et
verbo scientiæ, proferat machæras in Ecclesia, et
circumcidat secundo eos qui secunda indigent cir-
cumcisione. Quod autem dicit petrinæ machæras,
hoc est, de saxo cultros, et non ferro artificis opere
fabricatos, illico ostendit quod sermo Dei, qui cir-
cumcidere auditorum cordibus immunditias potest,
non est ex arte grammatica vel rhetorica veniens,
neque doctorum malleis edomitus, aut studiorum cul-
tibus elinatus, sed ex illa petra descendens quæ de
monte sine manibus abscondita est, et orbem terræ
complevit, et dona spiritalia credentibus tribuit.

CAPUT XI.

*De urbibus fugitivorum, quæ constitutæ sunt ad de-
fensionem eorum qui percusserint animam hominis
nescientes et non sponte.*

(CAP. xx.) « Et locutus est Dominus ad Josue, di-
cens : Loquere filiis Israel, et dices : Separate ur-
bes fugitivorum, de quibus locutus sum ad vos per
manum Moysi, ut confugiat ad eas quicumque ani-
mam percusserit nescius : ut possit evadere iram
proximi qui ultor est sanguinis, cum ad unam ha-
rum confugerit civitatem. Stabitque ante portam
civitatis, et loquetur senioribus urbis illius ea quæ
se comprobent innocentem; sicque suscipient
eum, et dabunt ei locum ad habitandum, » et re-
liqua. Urbes refugii nullam melius quam sanctam
B Ecclesiam designare possum, ubi peccator per pœ-
nitentiam spem veniæ percipit, et ubi innocens salu-
tibus suæ firmam custodiam invenit. Sed quia lex
distantiam facit inter eum qui voluntarie hominem
interfecit, et eum qui non sponte homicidium com-
misit, mystice demonstrat quia si quis per invidiam
aut odium mucrone malitiæ aliquem percusserit, et
in mortem animæ seduxerit, æternæ morti ipse ob-
noxius erit. Unde ipsa Veritas ait : « Si quis scan-
dalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt,
expedit ei ut mola asinaria addatur collo ejus, et
demergatur in profundum (Matth. xviii). » Et Joannes
ait : « Qui odit fratrem suum, homicida est; et
scitis quia omnis homicida non habet vitam æternam
in se manentem (I Joan. iii). » Hic talis ab al-
tari Domini evelli jubetur, quia indignus sacramen-
tis Dominicis a participatione sacri altaris merito
removetur, nec revocari ad veniam nisi per condi-
gnam pœnitentiam ullo modo meretur. Qui autem
non voto malitiæ, sed per incuriam aut ignorantiam
aliquem læserit, habet refugii Ecclesiam, vide-
licet catholicam, ubi se angustia pœnitentiæ coar-
ctans, per omne tempus præsentis vitæ bonis operi-
bus studium impendens maneat. Et si spem suam in
morte pontificis summi, redemptoris videlicet sui
posuerit, hac sine dubio in æternum salvabitur.

(Ibid.) « Decreveruntque Cades in Galilæa montis
Nephtalim, et Sichem in monte Ephraim, et
Chariatharbe, ipsa est Hebron, in monte Juda; et
trans Jordanem contra orientalem plagam Jeri-
cho, statuerunt Bosor, quæ sita est in campestri
solitudine de tribu Ruben, et Ramoth in Galaad
de tribu Gad, et Gaulon in Basan de tribu Ma-
nasse. Hæ civitates constitutæ sunt cunctis filiis
Israel et advenis qui habitabant inter eos, ut fu-
geret ad eas qui animam nescius percussisset, et
non moreretur in manu proximi, effusum sangui-
nem vindicare cupientis, donec staret ante popu-
lum expositurus causam suam. » (Ex Bachiario)
Ecce habes sex refugii civitates, quas, si placet, in-
gredere; ac si forte pro scientia peccatorum illas
quæ sunt in terra repromissionis, hoc est in Ecclesia,
intrare non audeas, est Bosor circa Jordanem in so-
litudine, quæ interpretatur angustia, id est, cellula

monasterii parva vel modica : et optime tibi conveniet, quod de sorte Ruben est, et ipse qui thorum patris sui maculavit illicite. Est et Ramoth de sorte Gad, quæ interpretatur excelsa mors, vel visio mortis. Vere enim excelsa mors pœnitentia esse dicenda est cum mortificatis membris deducatur homo ad excelsa cœlorum, unde fuerat ante delapsus. Sive juxta istam humilem mortem, quæ generaliter omni carni imminet, illa ad comparationem ejus rationaliter excelsa nominatur, quia multo nobilius est per pœnitentiam mori quam communi hac morte dissolvi. Si autem visionem mortis sentire velimus, ita potest intelligi, quia cum sumus in pœnitentia constituti, et ante oculos nobis ponimus inferni tormenta, videmus ipsam speciem mortis, de qua pœnitentiæ beneficio liberemur. Donec memineris te in ancillæ filii civitate agere pœnitentiam ; quia omnis qui peccat servus est peccati, et formam servi accipiens, humiliter te ipsum usque ad mortem. Est Gaulon in finibus Manasse, quæ interpretatur volutatio ; ut tu memineris tibi in cilicio et cinere esse volutandum ; et hoc in finibus Manasse, qui interpretatur oblivio, ut obliviscaris ea quæ ante gessisti, et in priora te extendas. Hic ergo inhabita, ut per angustias mortis et volutationis, iram persecutoris evadas, et spem salutis invenias. Tum deinde in his si aliquid utiliter egeris, etiam ad Cades in terra repromissionis quæ est in Galilæa, poteris pervenire : quæ interpretatur sancta ; ut tu cum in tribulatione opus corruptionis abjeceris, etiam ad sanctam tibi Ecclesiam tribuatur accessus : ut in Nephthalim sorte, qui dicitur vitis remissa, de sacramento Dominici sanguinis participare merearis. Sed nec Hebron tibi aditus clauditur, quæ interpretatur conjunctio, sive conjugium. Revertetur enim anima tua ad tempus suum, id est, ad spiritum Dei, a quo pro tempore peccaminum fuerat viduata. Sicque etiam sextam civitatem Sichem, quam Joseph noster in hæreditatem consequitur (propter quod ibi sepultus est) valebis intrare : quæ interpretatur humerus, sive labor ; ut ostendas te per laborem pœnitentiæ ab errore tuo Christi humeris reportatum, et adjunctum nonaginta novem ovibus effectum census : quia ipsa Sichem ab alienigenis centum agnis scribitur comparata. Hæ ergo civitates Levitis datæ sunt, quia doctoribus sanctis commendata est Ecclesia. Et ideo senario numero comprehensæ, quia doctrinæ et morum perfectio bene convenit his qui magisterii locum tenent, ut habeant semper subjecti in præpositorum suorum conversatione atque doctrina unde proficere possint. Hinc ipse Dominus in Evangelio apostolis ait : « Vos estis lux mundi, et vos estis sal terræ. Estote perfecti sicut et Pater vester cœlestis perfectus est. Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum qui in cœlis est (Matth. v.) » (Ex Isidoro.) Quod vero Levitæ non acceperunt hæreditatem terræ, utique quia Jesus Dominus noster ipse est hæreditas eorum, sicut

A scriptum est : « Ego hæreditas eorum, et possessio eis non dabitur in Israel (Num. xviii.) » Ego enim sum possessio eorum. Clericorum enim hæreditas et possessio ob hoc se dici voluit Deus, quia ministri altaris ipsius effecti sunt et sors, propter quod et clerus sors interpretatur. Ergo Deum hæreditate merito possidet qui, ut absque ullo impedimento deservire Deo valeat, pauper esse spiritu contendit ; ut congrue illud Psalmistæ dicere possit : « Dominus pars hæreditatis meæ et calicis mei (Psal. xv.) » Quod vero habitacula Levitis ab Jesu per omnes tribus decernuntur, significatur ut hi qui in Ecclesia Dei scientiæ operam dantes, doctrinæ gratiam administrant, rursus ab omnibus quibus dispensant divina, terrena subsidia quæ non habent recipiant, ut impleatur illud quod Apostolus præcepit, dicens : « Si nos vobis spiritalia seminamus, magnum est ut carnalia vestra metamus (I Cor. ix.) » Et merito isti in cunctis tribus divisi dicuntur, quia dispensatione cunctorum vivunt.

CAPUT XII.

De filiis Levi qui postulaverunt ab Eleazaro sacerdote et de Josue filio Nun urbes ad habitandum, et suburbana earum ad alenda jumenta.

(CAP. XXI.) « Accesserunt principes familiarum Levi ad Eleazar sacerdotem, et Josue filium « Nun et duces cognationum per singulas tribus filiorum Israel : locutique sunt ad eos in Silo, « terra Chanaan, atque dixerunt : Dominus præcepit « per manum Moysi ut darentur nobis urbes ad habitandum, et suburbana earum ad alenda jumenta. « Dederuntque filii Israel de possessionibus suis, « juxta imperium Domini, civitates et suburbana « earum, » et reliqua. (Ex Augustino.) Omnes filii Israel acceperunt sortes suas in terra, Levitis autem hæreditas solus sufficit Deus. Verum quoniam accipiant Levitæ primitiæ et decimas de fructibus a filiis Israel per præceptum Dei, oportebat eos etiam de terra, ut ita dicam, et de habitaculis (hoc est enim ab omnibus) decimas accepisse. Et ideo accedentes primarii viri qui erant de filiis Levi ad Eleazar sacerdotem, et ad Jesum filium Nave, et ad principes tribuum filiorum Israel, in Selon, in terra Chanaan dixerunt : « Dominus præcepit in manu Moysi dari nobis civitates ad habitandum, et suburbana earum animalibus nostris. » Oportebat ergo etiam de suburbanis et de civitatibus sortem fieri, ne forte indiscrete et fortuito inter Levitas celebrata divisio videretur. Sicut ergo distributio sortis quæ facta est in filiis Israel habuit rationem qua quis prima sorte dignus haberetur, qua et alius secunda ; de qua ut potuimus jam ante tractavimus, sed et hi qui per Moysen ultra Jordanem, et ab Jesu in terra repromissionis accipiunt, ubi prima sors cecidit in Benjamin, et postmodum inter ceteros, in quibus fuit ultimus Dan ; ita necesse est esse aliquam rationem etiam in ordine sacerdotalis et Leviticæ sortis, ut alii prima, alii secunda, alii vero tertia sors ducatur, per quas illa vel illa loca uni-

cuique decernuntur. Dicuntur autem filii esse Levi, A Gerson, et Caath, et Merari, et ostenditur primatum tenuisse in honore Caath, hoc est, qui filii Caath fuerunt ex Amram. Nam de eo Moyses, et Aaron, et Maria. Igitur de Caath pars quidem plebs effecta est sacerdotalis, quæ est Aaron et filii ejus. Moyses autem aut in sacerdotali ordine, aut si quid etiam amplius a sacerdotali esse potest, habendus est. Alia vero est ratio de filiis ejus. Cæterum autem ex filiis Caath secundum tenuerunt in tribu Levi, si qui sunt ex Issachar, et Hebron, et Odiel. Tum deinde post hoc accipiunt partem propter Caath, e filiis Gerson tertio loco, novissimus vero omnium Merari. Hæc est autem differentia primi ordinis, secundi, et tertii, vel quarti, quam primo omnium observavimus in numeris: postea enim quam ordinatæ fuerant duodecim tribus per quatuor orbis terræ partes circa arcam testamenti Domini excubias agere: et statutæ sunt tres quidem tribus ab oriente, et tres quidem ab Africo, et meridiano, tres autem ad mare quod est ad occidentem, tres vero ad aquilonem, qui est septentrio: ubi etiam isti per quatuor orbis terræ partes eodem ordine deputantur, et ab oriente quidem, ubi erat tribus Juda, quæ erat inter cæteros prima; Aaron atque filii ejus collocantur: Caath vero et reliqui qui erant filii arcam testamenti Domini levare in humeros et tubis canere statuuntur; ita ut cum prima tuba cecinisset, moverent castra hi qui erant ab oriente; cum vero secunda cecinisset, hi qui erant a meridiano consurgerent; tertia ab occidente, quarta ab aquilone. Vides quantus ordo et quanta differentia in Scripturis et rerum consequentia describitur, quomodo nihil nisi cum moderatione et ordine geritur. Intuere diligentius, et in omni Scriptura hæc ita invenies ordinata. Sed si tibi difficile est per omnes libros vigilantem cordis orulum ducere, in hoc saltem loco diligentius quæ referuntur advertite. Prima, inquit, exit sors Caath, et facta est filiis Aaron sacerdotibus qui erant in Levitis. Cui prima sors debuit exire, cui oportebat primatum dari, nisi Aaron primo pontifici, primo in vitæ meritis, primo in honoribus et virtute? Certum est apud nos nunc saltem quod non sit sors ita fortuita, sed adsit virtus superna, gubernans eam secundum divinæ providentiæ judicium. Ubi ergo filiis Aaron prima habitacula sors hæc justa decernit? In tribu, inquit, Juda, et tribu Simeon, et in tribu Benjamin, per sortem civitates duodecim. Vides quomodo in electis viris, et in electis tribubus habitacula dispensantur. Quos autem oportuit secundam sortem suscipere? Filios, inquit, Caath qui reliqui erant post filios Aaron. Et quas tribus ipsi accipiunt? In tribu, inquit, Ephraim, et in tribu Dan, et in dimidia tribu Manasse, civitates decem per sortem. Qui sunt autem tertii filii Gerson, et in quibus tribus sortiuntur? In Issachar, et Aser, et Nephthalim, et in dimidia tribu Manasse, quæ est in Parantide civitates duodecim. Qui sunt ultimi in Levitis? Filii, inquit, Merari isti novissimi, et in quibus

accipiunt tribus videamus. Ex tribu, inquit, Ruben trans Jordanem, et de tribu Zabulon, qui et ipse ultimus est inter filios Liæ, accipiunt sortem civitates duodecim. Sed dum ea quæ magis observanda sunt in locis contigimus, de quibus etiam pandere profundiora non possumus, saltem summa quæque perstringere non pigebit, ut ex his unusquisque auditor occasionem capiat intelligentiæ altioris et mysticæ perquirendæ. Cum quatuor partes sint orbis terræ, Caath accipit sortem primas inter filios Levi a parte orientalis, cum illis tribubus quæ et ipsæ primatum omnium tenent. Vide ergo quomodo universa conveniunt. In quatuor orbis partibus certum est orientalem plagam nobiliorem videri. Et quæ nobilior omnium reliquarum Judæ tribus habeatur, et filii Aaron sacerdotes primam dicunt in primis e tribus orbis partibus sortem cum Gerson et Merari, qui erant primi inter filios Levi. Si ergo tres filii Levi accipiunt orientem; occidentem vero ubi erat Ruben et Simeon et Gad, sortitur secunda sorte Gad et tribus Simeonis. Meraris vero primum sortitur Ruben, et iterum Merari tertium in numeris ab oriente accepit Zabulon, ut justitia servetur in sorte quæ secundum Deum ducitur, et credentiam mentes ad mysterium futuri sæculi dirigat contuenda. Post hæc eorum qui ad mare erant, id est Ephraim, et Benjamin, Manasse. Gad cum suscepisset secunda sorte tribum Benjamin, cæteri ex familia ejus sortiti sunt Ephraim. Post hæc eos qui erant ex dimidia tribu Manasse, qui fuit in terra Gerson; et iterum ipse Gerson sortitur aliam dimidiam tribum Manasse. Sed quia oportebat eos qui erant ab aquilone aliquid sacerdotalis gratiæ consequi, ne penitus nudati donis caelestibus videantur, in his ergo quorum novissimus ordo erat in aquilone, id est, in Dan, Nephthalim, Aser, rursus Gad non quidem inter sacerdotes, sed inter cæteros primam accipit sortem in Dan; secundam vero Gerson in Aser, et tertii, id est Gerson, in Nephthalim. Quis potest ascendere hæc omnia et comprehendere? Quis meminisse saltem et observare ordinem mysteriorum valet? quod secundum litteram solam difficile textus narrationis explicari potest, et permistio vel locorum vel personarum quæ in historia continetur evolvi. Quod dicimus de his sacramentis quæ per hoc describuntur, et in quibus distributiones futuræ hæreditatis adumbrantur, et per quæ sanctæ terræ, quam mansueti hæreditate suscipient, divisio celebrabitur? Quis castrorum sedes diversas explicet? Quomodo hæc in resurrectione per singulos quosque sanctorum sacerdotali vel Levitico ordine habenda sit distributio, ut, quemadmodum dicit Apostolus, in resurrectione non confuse agantur omnia, sed veniat unusquisque in suo ordine? Initium Christi, deinde hi qui sunt Christi, qui in adventu ejus speraverunt, cum tradiderit regnum Deo et Patri, et cum subjecerit ei omnem principatum et potestatem; ubi sine dubio tales distributiones et ordines ac tubarum significationes erunt. Quod autem, exceptis sex urbi-

bus fugitivorum, alias quadraginta duas urbes Levitæ accipiunt, indubitanter ipsa prædicatio sanctorum signatur. Ipsi enim possident doctrinam quæ constat legis Decalogo, et quadrifido Evangelii numero, quasi decies quaternas urbes habentes. Quibus etiam duæ adjiciuntur, quia nimirum cuncta quæ prædicant morali ac mystico sensu annuntiant.

CAPUT XIII.

De eo quod omnis terra Chanaan data est a Domino Israel in possessionem; et possederunt illam cum pace.

(IBID.) « Deditque Dominus Israeli omnem terram quam traditurum se patribus eorum juraverat, et possederunt illam, atque habitaverunt in ea. Dataque est ab eo pax in omnes per circuitum nationes: nullusque eis hostium resistere ausus est, sed cuncti in eorum ditionem redacti sunt. Ne unum quidem verbum quod illis se præstaturum esse promiserat, irritum fuit, sed rebus expleta sunt omnia. » (Ex Augustino.) Merito quæritur, cum Israel non solum usque ad diem mortis Jesu, verum etiam postea non eradicaverit gentes quæ terram repromissionis tenebant, quamvis ex parte illis debellatis in eadem promissa hæreditate consistenter; quomodo intelligendum sit quod dictum est: **F**t dedit Dominus Israel omnem terram quam juraverat dare patribus eorum, et hæreditaverunt eam, et habitaverunt in ea: et requiem dedit illis Dominus in circuitu, sicut juraverat patribus eorum; non restitit quisquam ante faciem illorum ab omnibus inimicis eorum: omnes inimicos eorum tradidit Dominus in manus eorum; non decedit ex omnibus verbis bonis quæ locutus est Dominus filiis Israel, omnia advenerunt. Diligenter ergo universa consideranda sunt, et primum videndum quod gentium terra promissa sit Israelitis. Septem quidem gentes assidue videntur commemorari, sicut in Exodo legitur: « Et dixit Dominus ad Moysen: Vade, ascende hinc tu et populus tuus, quos eduxisti de terra Ægypti, in terram quam juravi Abraham, et Isaac, et Jacob, dicens: Semini vestro dabo eam, et simul mittam ante faciem tuam angelum meum: et ejiciet Amorrhæum, et Cethæum, et Pherezæum, et Gergezæum, et Hevæum, et Jebusæum, et Chananæum (Exod. xxxiii). » Harum ergo septem gentium terram videtur Deus patribus promississe. Scriptum est etiam in Deuteronomio multo expressius: « Si autem accesseris ad civitatem expugnare eam, et evocaveris eam cum pace, siquidem pacifica responderint tibi, et aperuerint tibi, omnis populus qui inventi fuerint in civitate, erunt tibi tributarii et obedientes. Si autem non obediuerint tibi, et fecerint ad te bellum, circumsedebis eam, et tradet eam Dominus in manus tuas: et interficies omne masculinum ejus in nece gladii, præter mulieres. Et supellectilem, et omnia pecora, et omnia quæ fuerint in civitate, et omnia utensilia prædaberis tibi: et edes omnem prædationem inimicorum tuorum, quam Dominus Deus tuus dabit tibi. Sic facies

A omnibus civitatibus quæ longe sunt a te valde, quæ non sunt a civitatibus gentium istarum. Ecce autem ex civitatibus istis, quas Dominus Deus tuus dat tibi hæreditare terram eorum, non vivificabis omnem vivum, sed anathematizabis eos, Cethæum, Amorrhæum, et Chananæum, et Pherezæum, et Jebusæum, et Hevæum, et Gergesæum, quemadmodum mandavit tibi Dominus Deus tuus (Deut. xx). » Et hic istarum septem gentium terram promissam in hæreditate, quam debellatis usque interneccionem eisdem gentibus Israelitæ possiderent, manifestum est. Cæteras vero quæ longinquius extra istas gentes invenirentur, voluit fieri tributarias eorum, si non resisterent; si autem resisterent, etiam ipsas interfici et in perditionem dari, exceptis pecoribus et quæ in prædam possent venire. Item alio loco in Deuteronomio ita legitur. « Et erit cum induxerit te Dominus Deus tuus in terram in quam transibitis hæreditare eam, et abstulerit gentes magnas et multas a conspectu tuo; Cethæum et Gergezæum, et Amorrhæum, et Pherezæum, et Chananæum, et Hevæum, et Jebusæum, septem gentes magnas et multas, et fortiores vobis: et tradet eas Dominus Deus tuus in manus tuas, et percutes eos, et exterminio exterminabis eos. Non dispones ad eos testamentum, neque misereberis eorum, neque matrimonio jungamini cum eis. Filiam tuam non dabis filio ejus, et filiam ejus non sumes filio tuo, etc. (Deut. vii). » Proinde his atque aliis Scripturarum locis sæpe ostenditur harum septem gentium terras ita accepisse in hæreditatem filios Israel, ut non cum eis qui easdem terras tenebant, sed pro eis illic habitarent: Verumtamen in Genesi non istæ tantum septem gentes, sed undecim promittuntur semini Abraham. Sic enim legitur: « In die illa disposuit Dominus Deus testamentum ad Abraham, dicens: Semini tuo dabo terram hanc, a flumine Ægypti usque ad fluvium magnum Euphraten; Cænæos et Cenezæos, et Chelmonæos, et Cethæos, et Pherezæos, et Rafam, et Amorrhæos, et Chananæos, et Hevæos, et Gergezæos, et Jebusæos (Gen. xv). » Quæ ita solvitur quæstio, ut intelligamus hanc præcessisse prophetiam, quod in eo fines regum fuerat porrecturus et dilataturus Salomon, de quo ita scriptum est: « Et omne propositum Salomonis quod destinaverat ædificare in Jerusalem, et Libano, et in omni terra possessionis suæ; omnis populus qui derelictus est a Cethæo et Amorrhæo, et Pherezæo, et Hevæo, et Jebusæo, qui non erant ex Israel, id est, ex filiis eorum qui residui erant cum eis in terra, quos non consummaverant filii Israel. Et subjugavit eos Salomon in tributum usque in diem hanc (III Reg. ix). » Ecce residua populorum debellandorum atque omnino ex Dei præcepto perdendorum subjugavit Salomon in tributum, quos utique secundum præceptum Dei perdere debuit; sed tamen subjugati tanquam tributarii possessi sunt. Paulo post autem ita legitur: « Et erat dominans in omnibus regionibus, a flumine usque ad terram Philistiim, et usque ad fines Ægy-

pti (*III Reg. iv.*) » Ecce ubi impletum est quod in A Genesi (*cap. xv.*) Deus ad Abraham loquens promittensque prædixerat : « a flumine » quippe hic intelligitur, ab Euphrate; magnum enim flumen in illis locis, etiam proprio nomine non addito, potest intelligi. Neque enim de Jordane hoc accipi potest, cum et citra Jordanem et ultra Jordanem jam terras Israelitæ obtinuerant, ante regnum Salomonis. Ergo a flumine Euphrate ex partibus orientis, usque ad fines Ægypti, quæ pars illis erat ab occidente, regnum Salomonis Scriptura Regnorum dixit fuisse porrectum. Tunc ergo amplius subjugatum est, quam septem illæ gentes tenebant; ac per hoc tunc in servitute redactæ sunt, non septem, sed undecim gentes. Quod enim in Regnorum libris scriptum est, « usque ad fines Ægypti, » « a flumine, » cum Scriptura ab oriente usque ad occidentem quantum porrectum esset regnum, vellet ostendere; hoc idem in Genesi cum ab occidente usque ad orientem præfiniretur, dictum est : « A flumine Ægypti usque ad fluvium magnum Euphratem (*Gen. xv.*) » Flumen quippe Ægypti, qui finis est disternans regnum Israel ab Ægypto, non est Nilus, sed alius est non magnus fluvius, qui fluit per Rhinocoruram civitatem, unde jam ad orientem versus incipit terra promissionis. Sic ergo fuerat constitutum filiis Israel, ut septem gentium terras, exterminatis et perditis illis gentibus, ipsi inhabitarent; aliis autem regnarent subditis atque tributariis, usque ad flumen Euphratem. Et quamvis in hoc Deo non obtemperassent, quia et ex illis quas exterminare deberent, obediens aliquos fecerant, Deus tamen temporibus Salomonis fidem suæ promissionis implevit. Nunc itaque in libro Jesu Nave quod considerare suscepimus, quomodo erit verum : « Et dedit Deus Israel omnem terram quam juraverat dare patribus eorum, et hæreditaverunt eam? » Quomodo adhuc vivente Jesu omnem terram dedit, cum etiam reliquias illarum septem gentium nondum supervissent? Nam quod sequitur : « Et hæreditaverunt eam, » verum est; quia ibi erant, ibique consederunt. Deinde quod adjungit : « Et requiem dedit Dominus illis in circuitu, sicut juraverat Dominus patribus eorum, » verum est; quia vivo adhuc Jesu non eis quidem cedebat reliquiæ illarum gentium, sed nulla earum eos in terris ubi consederant bello lacescere audebat. Ideo dictum est et quod deinde adjungitur : Non restitit quisquam ante faciem illorum ab omnibus inimicis eorum. Quod vero sequitur : « Sed omnes inimicos eorum tradidit Dominus illis in manus eorum, » hos intelligi voluit inimicos qui obviam ire in bellum ausi sunt. Deinde quod dicit : « Non decidit ex omnibus verbis bonis quæ locutus est Dominus filiis Israel, omnia advenerunt; » ita vult intelligi, quia cum jam illi contra præceptum Domini fecissent, quibusdam parcendo ex illis septem gentibus, et eos obediens faciendo, adhuc tamen inter eos salvi erant. Ideo cum dixisset : « Ex omnibus verbis, » addit « bonis, » quia nondum advenerant maledicta contemptoribus et transgressoribus

PATROL. CVIII.

constituta. Restat ergo ut hoc quod ait : « Dedit Dominus Israel omnem terram quam juraverat dare patribus eorum, » secundum hoc intelligatur, quia etsi adhuc erant ex illis gentibus reliquiæ contendentæ et exterminandæ, vel ex aliis usque ad flumen Euphratem, aut subjungandæ si non resisterent, aut perdendæ si resisterent, tamen in usum eorum relictae sunt in quibus exercerentur; ne carnalibus affectibus et cupiditatibus infirmi, repentimam tantam rerum temporalium prosperitatem modeste ac salubriter sustinere non possent, sed elati citius interirent, quod opportune alio loco demonstrabitur. Omnis ergo illis terra data est, quia et illa pars quæ nondum data fuerat in possessionem, jam data fuerat in quamdam exercitationis utilitatem. Quod ait : Non resistit quisquam ante faciem illorum ab omnibus inimicis eorum, quæri potest quomodo verum sit, cum de tribu Dan superius scriptum sit quod eos hostes eorum non permiserint descendere in vallem, et prævaluerint eis in montibus. Sed quod diximus cum duodecim filios Jacob Scriptura in Mesopotamia natos commemorasset, ubi non fuerat natus Benjamin; hoc etiam hic intelligendum est, quia pro universo populo undecim tribus deputatæ sunt, ea regula quæ aliis Scripturarum locis nobis satis innotuit. Causa autem si quæritur cur hæc tribus in ea sorte quæ illi obvenit non obtinuerit sufficientes terras, et ab eis a quibus tenebantur afflictæ sit, in Dei quidem secreto consilio esse credendum est. Verumtamen cum Jacob filios suos benediceret, talia dixit de isto Dan, ut de ipsa tribu existimetur resurrecturus Antichristus (*Gen. xlix.*) Unde nunc plura dicere non suscipimus, cum etiam sic solvi possit hæc quæstio, quia non restitit quisquam ante faciem illorum ab omnibus inimicis eorum, cum simul sub unius ducis imperio bellum gererent, antequam singulis tribubus sua defendenda dividerentur loca.

CAPUT XIV.

De eo quod Rubenitas et Gadditas, et dimidiam tribum Manasse dimisit Josue in possessiones suas cum pace.

(CAP. xxii.) « Eodem tempore vocavit Josue Rubenitas, et Gadditas, et dimidiam tribum Manasse, dixitque ad eos : Fecistis omnia quæ vobis præcepit Moyses famulus Domini : mihi quoque in omnibus obedistis, nec reliquistis fratres vestros longo tempore usque in præsentem diem, custodientes imperium Domini Dei vestri. Quia igitur dedit Dominus Deus vester fratribus vestris quietem et pacem sicut pollicitus est, revertimini, et ite in tabernacula vestra, et in terram possessionis quam tradidit vobis Moyses famulus Domini, trans Jordanem, etc. » (*Ex Adamantio.*) Post hæc Jesus convocat filios Ruben, et filios Gad, et dimidiam tribum Manasse, qui secum militaverant ad hostes Israeliticos superandos, et dimittit eos ire in hæreditatem suam, datis his etiam quibusdam muneribus, sicut scriptum est. In quo videtur illud in-

dicare mysterium, quod cum plenitudo gentium introiret, et quæ repromissa sunt eis a Domino Jesu recipere illi qui per Moysen eruditi et instructi fuerant, et qui nobis in certamine positis auxilia orationibus et precibus detulerant; et quia nondum repromissiones consecuti sunt, expectantes ut etiam nostra vocatio compleatur, sicut dicit Apostolus, nunc demum perfectionem quæ eis dilata fuerat consequantur, cum muneribus quæ accipiunt ab Jesu, ut unusquisque habitet in pace, omni bello atque omni impugnatione cessante. Post hæc lectum nobis est quia filii Ruben, et filii Gad, et dimidia tribus Manasse, qui erant trans Jordanem, ædificarent aram ingentem; filii vero Israel reliqui, ignorantibus quare hæc ara fuisset constructa, mittunt Phinices filium Eleazar, filii Aaron sacerdotis, cum decem viris de singulis tribubus electis, ut si forte tanquam discedentes a Deo hoc fecissent, velut apostatæ effecti, et contra mandatum Dei gerentes, expugnantur a reliquis filiis Israel; sin aliter, ut noscerent causam. Illi vero satisfaciunt de ara et dicunt: Scimus quia altare verum est, Jesus apud vos habitat; nos autem fecimus altare hoc ad similitudinem illius altaris quod apud vos constructum est, ut apud nos figura et imago veri altaris habeatur, ne forte crastino, inquit, placeat vobis dicere quia Jordanis finitimus est inter nos et vos et ipse decernit, et ideo non habetis portionem in altari nostro. Hæc illis responsa miserunt. Sed videamus quid facti hujus continent sacramentum. Prior populus circumcisionis in Ruben, qui fuerat primogenitus, designatur; sed et in Gad, qui et ipse primogenitus est ex Zelfa; et Manasse nihilominus primogenitus. Quod autem dico primogenitus, secundum tempus loquor. Hæc ergo dicuntur, ne inter nos et illos qui ante adventum Christi fuerant justi, divisio aliqua ac separatio videretur; sed ut ostenderetur, etiamsi ante adventum Christi fuerant, fratres tamen nostros esse. Licet enim habuerint altare tunc ante adventum Salvatoris, sciebant tamen et sentiebant quia non esset illud altare verum, sed quia forma et figura futuri veri illius. Noverant hæc, quia veræ hostiæ et quæ possent auferre peccata, non illi altari offerebantur quod habebat primogenitus populus, sed in isto ubi Jesus erat. Hic cælestes hostiæ, hic vera sacrificia consummantur. Fit ergo unus grex, et unus pastor, illi priores justi, et qui nunc sunt Christiani. Volo autem ad horum probationem memoriam facere etiam historiæ cujusdam, si tamen Dominus donare dignetur ut explanationem ipsius spiritalium invenire possimus. Cadebat aliquando populus in deserto et moriebatur (*Num. xvi*). Venit Aaron pontifex, et stetit in medio eorum qui moriebantur et eorum qui vivebant, ne ultra vastatio mortis proficeret etiam inter cæteros. Venit verus pontifex meus et Dominus, et intercessit medius inter morientes et vivos, id est, inter eos qui ex Judæis suam presentiam susceperunt, et inter eos qui non solum non susceperunt, sed semetipsos magis quam illum occiderunt,

A dicentes: « Sanguis illius super nos, et super filios nostros (*Matth. xxvii*); » unde et c omnis sanguis justus qui effusus est super terram, a sanguine Abel justus usque ad sanguinem Zachariæ, quem interfecerunt inter templum et altare (*Matth. xxiii*), » requireretur a generatione illa quæ dixit: « Sanguis ejus super nos et super filios nostros. » Sunt ergo isti pars populi, qui neque azyma, neque dies festos competenter agunt, sed conversi sunt dies festorum in luctum, et cantica eorum in lamentationem. Non potuerunt diem festum celebrare in loco quem elegit Dominus Deus. Et nos quidem non diximus ad illos, quia non erit vobis pars in hoc altari, vel in hæreditate Domini, sed ipsi sponte sua altare verum et cælestem pontificem resutarunt, et eo usque infelicitates eis sunt, ut et imaginem perderent, et non susciperent veritatem. Et ideo dicitur ad eos: « Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta (*Matth. xxiii*). » Translata est enim ad gentes gratia Spiritus sancti, translatae sunt ad gentes solemnitates, et pontifex, non imaginarius, sed verus, secundum ordinem Melchisedech electus; et necesse est eum veras hostias, id est, et spirituales offerre apud nos ubi ædificatur ecclesia et templum Dei a lapidibus vivis, quæ est Ecclesia Dei viventis, et ubi est verus Israel.

CAPUT XV.

Sermones Josue ad populum, et commemoratio præceptorum Domini et beneficiorum ejus, quæ collata sunt eis abundantissime ab ipso.

C (*Cap. xxiii*). « En ego hodie ingrediar viam universæ terræ, et toto corde et toto animo cognoscetis quod de omnibus verbis quæ Dominus præstatum se nobis esse pollicitus est, unum non præterierit incassum, » et reliqua. (*Ex Augustino*.) Quod dicit Jesus de sua propinquante morte: Ego autem recurro viam, sicut et omnes qui sunt super terram, in ea interpretatione, quæ est ex Hebræo, invenimus, « ingredior viam. » Ita ergo accipiendum est quod Septuaginta dixerunt, « recurro, » sicut dictum est homini, » donec revertaris in terram unde sumptus es (*Gen. iii*); ut secundum corpus dictum intelligatur. Secundum animam vero si voluerimus ita accipere, quemadmodum in Ecclesiaste positum est, « Et spiritus revertetur ad Deum qui dedit eum (*Eccli. xi*); » non arbitror de omnibus posse dici, sed de his qui sic vixerint ut ad Dominum redire mereantur, tanquam ad auctorem a quo creati sunt. Neque enim hoc et de illis recte intelligi potest, de quibus dicitur: « Spiritus ambulans, et non revertens (*Psal. lxxvii*). » Iste autem vir sanctus Jesus Nave, si non addidisset, sicut et omnes qui sunt super terram, nulla esset quæstio: neque enim aliud de illo crederemus quam quod eum dignum esse legimus. Cum vero additum est, sicut et omnes qui sunt super terram, mirum si hoc quod Latinus interpres, « recurro, » posuit, non magis « percurro, » vel « excurro » dicendum est, si hoc potest dici quod Græcus habet ἀποστρέψω, omnes enim

percurrunt, vel excurrunt hujus vitæ viam, cum ad A
ejus finem pervenerint. Sed quia hoc verbum posi-
tum est ubi parentes Rebeccæ dicunt ad servum
Abrahæ: « Ecce Rebecca; accipiens, recurre: et
sit uxor domini tui: » ideo et hic ita hoc verbum
interpretatum est.

(CAP. XXIV.) « Hæc dicit Dominus Deus Israel:
« Trans fluvium habitaverunt patres vestri ab initio,
« Thare pater Abraham et Nachor; servieruntque
« diis alienis. Tulj ergo patrem vestrum Abraham
« de Mesopotamiæ sinibus, et adduxi eum in terram
« Chanaan, » etc. Quod Septuaginta interpretes
habent: « Et assumpsi patrem vestrum Abraham
« de trans flumen, et deduxi eum in omnem ter-
« ram. » Interpretatio quæ est ex Hebræo, habet:
« Et induxi eum in terram Chanaan. » Mirum ergo B
si Septuaginta pro « terra Chanaan, » omnem
terram ponere voluerunt; nisi intuentes prophetiam,
ut magis ex promissione Dei tanquam factum acci-
piatur, quod certissime futurum in Christo et in
Ecclesia prænuntiabatur: quod est verum semen
Abrahæ, non in filiis carnis, sed in filiis promissio-
nis

(IBID.) « Transistis Jordanem, et venistis ad
« Jericho, pugnaveruntque contra vos viri civitatis
« ejus, » et reliqua. Et bellaverunt adversus vos
qui habitabant Jericho: quæri potest quomodo id
verum sit, cum clausis portis se murorum ambitu
tantummodo tuerentur. Sed recte dictum est, quia
et claudere adversus hostem portas, ad bellum per-
tinet, non enim miserunt legatos qui poscerent pacem.
Unde si dictum esset: Pugnaverunt adversum
vos, falsum esset, neque enim bellum continuas
pugnas habet, sed aliquando crebras, aliquando
raras, aliquando nullas. Bellum est tamen quando
est quodammodo armata dissensio.

(IBID.) « Misique ante vos crabrones, et ejeci eos
« de locis suis, duosque reges Amorrhæorum, non
« in gladio et arcu tuo: dedique vobis terram in
« qua non laborastis, et urbes quas non ædificastis,
« ut habitaretis in eis, vineas et oliveta quæ non
« plantastis, » et reliqua. Quid est quod inter cætera
quæ Jesus Nave erga Israelitas Dominum fecisse
commemoratur, dicit: Misit ante vos vespas et ejecit
eas a facie vestra; quod etiam in libro Sapientiæ
legitur (cap. xi), nec tamen uspiam factum esse in
his quæ gesta sunt invenitur? An forte translato
verbo vespas intelligi voluit acerrimos timoris acu-
leos, quibus quodammodo volantibus rumoribus
pungebantur, ut fugerent, aut aereos spiritus occul-
tos, quod in psalmo dicit, « per angelos malignos
(Psal. LXXVII). » Nisi forte quis dicat, non omnia quæ
facta sunt esse conscripta; et hoc quoque visibiliter
factum, ut veras vespas velit intelligi.

(IBID.) « Eligite hodie quod placet cui servire po-
« tissimum debeatis; utrum diis quibus servierunt
« patres vestri in Mesopotamia, an diis Amorrhæo-
« rum, in quorum terra habitatis. Ego autem et
« domus mea servimus Domino. Responditque po-

« pulus, et ait ad Josue: Absit a nobis ut relinqua-
« mus Dominum, et serviamus diis alienis. Dominus
« Deus noster ipse eduxit nos, et patres nostros de
« terra Ægypti, de domo servitutis, fecitque videntibus
« nobis signa ingentiâ, et custodivit nos in omni
« via per quam ambulavimus, et in cunctis populis
« per quos transivimus: et ejecit univasas gentes,
« Amorrhæum habitatorem terræ quam nos intravi-
« mus. Serviemus igitur Domino, quia ipse est Deus
« noster. Dixitque Josue ad populum: Non poteritis
« servire Domino: Deus enim sanctus et fortis
« æmulator est, nec ignoscet sceleribus vestris atque
« peccatis. Si dimiseritis Dominum et servieritis
« diis alienis, convertet se, et affliget vos atque sub-
« vertet, etc. » Quid est quod dixit Jesus ad popu-
lum: Non poteritis servire Domino, quia Deus sanctus
est? An quia illius sanctitati perfecta servitute
quodam modo contemperari humanæ fragilitati impos-
sibile est? Quo audito, isti non solum ejus eligere
servitute, sed etiam de adjutorio ejus et misericordia
presumere debuerunt; quam ille intellexit qui
dixit in psalmo; « Ne intres in iudicium cum servo
« tuo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis
« vivens (Psal. cxlii). » Isti autem de se potius
presumere delegerunt, quod Deo possent sine ullâ
offensione servire, ut jam tunc inciperent quod de
illis expressit Apostolus: « Ignorantes enim Dei
justitiam, et suam volentes constituere, justitiæ Dei
non sunt subjecti (Rom. x). » Ita eis jam lex sub-
intrabat, ut abundaret delictum, et postea super-
abundaret gratia per Dominum Christum, qui finis
legis ad justitiam omni credenti. (IBID.) « Testes,
« inquit, vos estis, quia ipsi vobis elegeritis Domi-
« num ut serviatis ei. Responderuntque, Testes.
« Nunc ergo, ait, auferte deos alienos de medio ves-
« stri, et inclinate corda vestra ad Dominum Deum
« Israel, et reliqua. Quid est quod ait idem Jesus
loquens ad populum, Et nunc circum auferte deos
alienos qui sunt in vobis, et dirigite corda vestra ad
Dominum Deum Israel? Non enim credendj sunt ad-
huc habuisse apud se aliqua gentium simulacra, cum
superius eorum obedientiam prædicaverit: aut vero
si haberent, post tantas legis comminationes, illa
eos prospera sequerentur, cum sic in eos vindicatum
sit, quod unus eorum de anathemate furtum fecerit.
Denique Jacob dixit hoc eis qui cum illo exierant de
Mesopotamia, ubi sic idola colebantur, ut et Rachel
paterna furaretur (Gen. xxxi). Sed post illam admo-
nitionem Jacob, dederunt quæ habebant: unde apparuit
hoc eis ita dictum esse, quia sciebat eos habere
ille qui dixerat. Nunc vero post hanc admonitionem
Jesu Nave nullus tale aliquid protulit. Nec tamen
putandum est hoc illum inaniter præcepisse; non enim
ait: Et nunc auferte deos alienos si qui sunt in vobis;
sed omnino tanquam sciens esse, « qui sunt, » inquit,
« in vobis. » Proinde propheta sanctus in cordibus
eorum esse cernebat cogitationes de Deo, alienas a Deo,
et ipsas admonebat auferri. Quisquis enim talem cogitat
Deum qualis non

est Deus, alienum Deum utique et falsum in cogitatione portat. Quis est autem qui sic cogitet Deum quemadmodum ille est? Ac per hoc relinquetur fidelibus quando peregrinatur a Domino, auferre a corde suo irruentia vana phantasmata, quæ se cogitantibus ingerunt, velut talis aut talis sit Deus, qualis utique non est, et dirigere cor ad illum fidei-ter; ut quemadmodum et quantum nobis expedire novit, hæc se insinuet per Spiritum suum, donec assumatur omne mendacium; unde dictum est: « Omnis homo mendax (Psal. cxv). » Et transacta non solum impia falsitate, verum etiam ipso speculo et ænigmate, facie ad faciem cognoscamus, sicut et cogniti sumus; quemadmodum Apostolus dicit: « Videmus nunc per speculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem; nunc scio ex parte, tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum (I Cor. xiii). »

CAPUT XVI

De eo quod percussit Josue fœdus coram Domino in Sichem, scripsitque omnia verba fœderis in volumine legis Dei et posuit super lapidem grandem et subter quercum quæ erat in sanctuario Domini.

(IBID.) « Percussit igitur Josue in die illo fœdus; « proposuit populo præcepta atque judicia in Sichem: scripsitque omnia verba hæc in volumine legis Dei: et tulit lapidem pergrandem, posuitque eum subter quercum quæ erat in sanctuario Dei, « et dixit ad omnem populum: En lapis iste erit « vobis in testimonium, quod audierit omnia verba « Domini quæ locutus est vobis, ne forte postea negare velit, et mentiri Domino Deo vestro. » Et dedit Josue testamentum ad populum in illo die, et dedit illi legem et iudicium in Silo, coram tabernaculo Domini Dei Israel; et scripsit verba hæc in libro legis Dei: et accepit lapidem magnum, et statuit illum Jesus sub terebintho ante Dominum. Et dixit Jesus ad populum: Ecce lapis iste erit vobis in testimonium, quia hic audivit omnia quæ dicta sunt a Domino, quæcunque locutus est ad vos hodie: et hic erit vobis in testimonium in novissimis diebus, cum mentiti fueritis Domino Deo vestro. Hæc verba qui non in superficie tantum audiunt, sed aliquanto altius perscrutantur, nequaquam tantum virum tam insipientem putare debent, ut verba Dei quæ locutus est populo, inanimem lapidem audisse crediderit: qui etiamsi ab artifice in hominis similitudinem effigiatus esset, inter illos utique deputaretur, de quibus in psalmo canitur: « Aures habent, et non audient (Psal. cxiii). » Neque enim idola gentium aurum et argentum sola non audiunt, et si lapidea sint, audiunt. Sed per hunc lapidem profecto illum significavit qui fuit lapis offensionis non credentibus Judæis, et petra scandali; qui cum reprobaretur ab ædificantibus, factus est in caput anguli; quem præfiguravit et illa petra quæ potum sitienti populo ligno percussa profudit; de qua dicit Apostolus: « Bibe- bant autem de spiritali consequente eos petra, petra autem erat Christus (I Cor. x). » Unde et cultellis petrinis populum circumcidit iste ductor egregius:

A qui cultri petri cum illo etiam sepulti sunt, ut profundum mysterium demonstrarent posteris profuturum. Sic ergo et istum lapidem, quanquam visibiliter statutum, spiritaliter debemus accipere in testimonium futurum Judæis infidelibus, hoc est, mentientibus, de quibus dicit psalmus: « Inimici Domini mentiti sunt ei (Psal. lxxx). » Neque enim frustra cum jam Dei famulus Moyses, vel potius per eum Deus disposuisset ad populum testamentum quod in arca erat, quæ dicta est arca testamenti, et in libris legis tanta sacramentorum et præceptorum multiplicitate conscriptis, tamen etiam hic dictum est, « Disposuit Jesus ad populum testamentum in die illa. » Repetitio quippe testamenti Novum Testamentum significat, quod significat et Deuteronomium, quod interpretatur secunda lex, quod significant et prioribus contractis tabula renovata. Multis enim modis significandum quod uno modo implendum fuit. Jam vero quod sub terebintho statutus est lapis, hoc significat quod virga ad petram ut aqua proflueret, quia neque hic sine ligno statutus est lapis. Ideo autem subter, quia non fuisset in cruce exaltatus, nisi humilitate subjectus: vel quod illo tempore quod id faciebat Jesus Nave, adhuc obumbrandum mysterium fuit. Terebinthi lignum medicinale lacrymam exsudat, quæ arbor a Septuaginta interpretibus hoc loco posita est, quamvis secundum alios interpretes quercus legatur.

(IBID.) « Dimisitque populum singulos in possessionem suam. » Mirum est sane quod saltem in novissimis suis verbis, quibus populum allocutus est Josue homo Dei, nihil eos objurgavit, ex eo quod his gentibus pepercerunt quas Dominus usque ad internecionem cum anathemate perdendas esse præcepit. Sic enim est scriptum: « Et factum est, postquam invaluerunt filii Israel, et fecerunt Chananeos obedientes, exterminio autem eos non exterminaverunt (Jos. xvii). » Nam primo eos id non potuisse Scriptura testata est; sed nunc posteaquam prævaluerunt, ita ut facerent obaudientes, quod non etiam exterminaverunt, utique contra præceptum Domini factum est, quod non est cuiquam factum cum Jesus exercitum duceret. Cur ergo non eos objurgavit allocatione novissima, quod in hoc Domini præcepta neglexerint? An forte quod prius dixit eos Scriptura non potuisse, utique antequam prævalerent, etiam cum prævaluissent timuisse credendi sunt, ne forte paratis obedire si parcere nolissent, acrius eos adversum se ex ipsa desperatione pugnare compellerent, et eos superare non possent. Hunc ergo eis humanum timorem Dominus noluit imputare, etsi apparet in eo quædam subdefectio fidei, quæ si fortis in eis esset, ea sequerentur quæ ipsum Jesum bel- lantem secuta sunt. Quia vero non in eis tanta fides fuit, etiam cum adversariis suis prævaluissent, pugnare cum eis usque ad internecionem eorum timore non ausi sunt. Quem timorem, ut dixi, non de malitia, neque de superbia, vel contemptu præcepti Domini, sed de animi infirmitate venientem, noluit

cis Dominus imputare, cum eis per Jesum novissima A loqueretur. Unde et Apostolus : « Alexander, inquit, ararius multa mala mihi ostendit; reddet illi Dominus secundum opera ipsius (II Tim. iv). » De illis autem qui eum periclitantem, non malitia, sed timore deseruerant, ita locutus est : « In prima mea defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me dereliquerunt. Non illis imputetur (Ibid.). »

CAPUT XVII.

De morte Josue et sepultura ejus, et de morte Eleazar et sepultura ejus; nec non et de ossibus Joseph translatis de Ægypto et sepultis in Sichem, in parte agri quem emerat Jacob a filiis Hemor patris Sichem centum novellis ovibus.

(Ibid.) « Et post hæc mortuus est Josue filius Nun, « servus Domini, centum et decem annorum : sepe B hieruntque eum in finibus possessionis suæ, in « Thannathsare, quæ sita est in monte Ephraim, a « septentrionali parte montis Gaas. » In quibusdam vivit Jesus, in quibusdam vero defunctus est. In Paulo vivit Jesus, et in Petro et in illis omnibus qui merito possunt dicere : « Vivo autem, jam non ego, vivit vero Christus in me (Gal. ii). Mihi autem vivere Christus est, et mori lucrum (Philipp. i). » In istis ergo talibus Jesus merito vivere dicitur. In quibus autem defunctus est Jesus? In illis sine dubio qui sæpe pœnitendo, et iterum delinquendo, velut insultare morti Jesu dicuntur, de quibus scribens ad Hebræos dicit Apostolus : « Rursum crucifigentes sibimetipsis Filium Dei, et osteatui habentes (Hebr. vi). » Sed et ipse Dominus in Evangeliiis de hoc distinctionem C pulcherrimam dedit, cum dicit : « Quicumque confessus me fuerit coram hominibus, et ego confitebor eum coram Patre meo, qui in cœlis est. Qui autem negaverit me coram hominibus, et ego negabo eum coram Patre meo (Matth. x). » Vidistis quia confidentes in semetipso dixit confiteri, quasi ipse in eis vivat et operetur opera vitæ. In his autem qui negant, non tenuit eandem verbi similitudinem, ut diceret, quia qui negaverit in me, et ego negabo in eum; sed qui negaverit me coram hominibus, et ego negabo eum coram Patre meo, » ut ostenderet quia qui negat quidem se, extra ipsum est; qui autem confitetur, in ipso est. Quod autem mors Jesu post D centum et decem annos esse commemoratur, ostendit quia per mortem Christi omnes qui mandata legis rite servant ad beatitudinem post finem vitæ præsentis venturi sunt perpetuam. Quod enim sepultura ejus in finibus possessionis suæ, in Thannathsare, in monte Ephraim, et in parte montis Gaas esse describitur, significat quod in Ecclesia catholica, quæ possessio Christi est, et ubi fructus virtutum gignitur, quotidie passionis Christi mentio numerose atque nobiliter celebratur. Thannath vero civitas Jesu in tribu Ephraim et in Gaas monte sita est, in cujus septentrionali plaga sepultus est Jesus filius Nave, et usque hodie juxta vicum Thannan sepulcrum ejus insigne monstratur. Interpretatur autem Thannathsare numerus operimenti novi. Et quotidie in Eccle-

sia, inter cætera divina sanctionis verba, a multitudine filiorum ministrorum Christi in sacramento misse : Hic est calix Novi Testamenti in meo sanguine, qui pro vo'is et pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Hæc quotiescunque feceritis, in mei memoriam facietis.

(Ibid.) « Servivitque Israel Domino cunctis diebus « Josue, et seniorum qui longo vixerunt tempore post « Josue, et qui noverant omnia opera Domini quæ fecerat in Israel. » (Ex Adamantio.) Beatus is qui in diebus Jesu servit Domino, qui verbo et sapientia ejus illuminatur, qui præceptis ejus illustratur, qui ex doctrina ejus accipit lumen scientiæ. Secundo tamèn loco et ille post hunc est beatus, qui in diebus seniorum qui fuerunt post Jesum servit Domino. Seniores qui vel cum Jesu vel post Jesum fuerunt, qui sunt alii nisi apostoli, qui et ipsi scriptis et præceptis suis illuminant corda nostra, et faciunt etiam ipsi dies quosdam in nobis ex illa luce quam ipsi ex vera luce participati sunt, venientes? Qui ergo illuminatur et instruitur ex apostolorum præceptis, et ad servitium Domini apostolicis regulis instruitur, iste est qui servire dicitur Domino in diebus seniorum qui fuerunt post Jesum.

(Ibid.) « Ossa quoque Joseph, quæ tulerant filii « Israel de Ægypto, sepelierunt in Sichem, in parte « agri quem emerat Jacob a filiis Hemor patris Si- « chem centum novellis ovibus, et fuit in possessio- « nem filiorum Joseph. » Notandum autem quod Josephus, historiographus Judæorum, de Joseph et fratribus ejus in Antiquitatum libro secundo ita meminit, dicens : Mortuus est autem et ipse, cum vixisset annos centum et decem, virtute mirabilis, et omnia ratione disponens, potestatemque suam humiliter agens. Quod utique hujusmodi felicitatis ei causa fuit apud Ægyptios, et aliunde scilicet venientes, et talem qualem dudum diximus, passo calumniam. Mortui sunt etiam ejus fratres feliciter in Ægypto convenientes, quorum corpora post vitam illorum reportantes eorum posterii, in Hebron sepelierunt. Ossa vero Joseph novissime, quando Hebræi egressi sunt ex Ægypto, in Chananæam reportaverunt. Sic enim eos conjuraverat Joseph. Mystice autem ossa Joseph significant mortem Redemptoris nostri, quem veri Israelitæ de Ægypto istius mundi, ubi crucifixus est secundum carnem, tollentes transferunt in Sichem, in partem agri quem emerat Jacob centum novellis ovibus; cum passionis ejus memoriam condunt in agro cordis sui; quatenus ad ejus exemplum discant ferre labores, et halere patientiam, operibusque bonis insistere; quod significat Sichem, qui interpretatur humerus. Hunc ergo agrum Jacob noster centum novellis ovibus in possessionem emit, quia pretio sanguinis sui possedit Ecclesiam, ubi novellas oves quæ ascenderunt de lavacro habet, ut fiat centum ovium pastor cum angelicas atque humanas in sua potestate retinet causas.

(Ibid.) « Eleazar quoque filius Aaron mortuus est,

« et sepelierunt eum in Gabaath Phinees filii ejus, « quæ data est ei in monte Ephraim. » Quod autem Josue mortuo Elezari consequenter mors memoratur, significat quod post passionem Redemptoris nostri ac resurrectionem finem accepit vetus sacerdotium, et victimæ legales consummatæ sunt, cum

A necessario subsequebatur Novi Testamenti sacerdotium, ubi Agni immaculati caro et sanguis in sacris altaribus quotidie offertur, et fidelium ore in pastum animarum suarum salubriter percipitur; ut, umbra legis recedente, veritas pateat Evangelii, per ipsum Dominum nostrum Jesum Christum.

BEATI RABANI MAURI

ABBATIS FULDENSIS ET ARCHIEPISCOPI MOGUNTINI

COMMENTARIA IN LIBRUM JUDICUM ET RUTH.

(ANNO 834.)

EPISTOLA HUNBERTI EPISCOPI AD RABANUM.

Illustri viro meritoque insigni ac præstantissimo Patri, RABANO MAURO, HUNBERTUS, licet indignus, infula tamen sacerdotali præditus, immarcescibilem æternæ sospitatis in Christo Jesu salutem.

Legi litteras tuas, dulcissime frater, quas sancto bonæque memoriæ viro, Haistulfo archiepiscopo, scripsisti in fronte libri quem sudore proprio prudentissimoque ingenio composuisti, ad prædicandum in anti circulo populum Christianum: qui suaviter disputat de observantia Dominici diei et de festiuitatibus sanctorum, ac fide, spe et charitate, nec non de cæteris virtutum speciebus. Præterea legi et alios tres libros quos ad eundem venerabilem virum fecisti, quos placuit de Institutione clericorum nominari, quorum primus de ecclesiasticis ordinibus et quatuor charismatibus divinis narrat. Secundus continet de Officio canonicarum horarum, et de festiuitatibus variis, de jejuniis et orationibus. Tertius non ignobiliter instruit qualiter discenda atque disserenda Scriptura divinæ legis, et quid utilitatis conferat ecclesiasticis doctoribus philosophia humana. Quibus perfectis, in quantum nostri ingenioli fuit capacitas, intellexi, illos de omnibus quæ necessaria sunt sanetæ Dei Ecclesiæ laudabili magnitudine et brevitate esse complexos. Certe in veritate dico vobis quia dici non potest in quanta hilaritate mentis gratulatus gratias egi Deo, qui tam utile vas istis in temporibus in sua sancta Ecclesia habere voluit, ex quo ille qui multum, et ille qui parvum potum querit, haurire ac libere possit; et ex illo die, fateor, multum desideravi vestræ familiaritatis particeps fieri, ut saltim aliquando longe lateque jam olim dispersa meruissem vestra accipere scripta; ac propterea paucas direxi ad te litterulas, fraterna admonens charitate ne mentis acumen otio inertis torpere seu obdormire permittas, sed sedulo quotidieque sacras scrutando Scripturas, fretus Patrum auctoritate præcedentium, vigil atque indefessus utilisque in domo Domini semper existas; scriptum namque le-

B gimus: *Non potest civitas occultari supra montem posita; item alio in loco: Nemo accendit lucernam, et ponit eam sub modio, sed magis super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt.* Auditum enim habeo, super Eptaticum vos fecisse sermonem, ac super Evangelium Matthæi Evangelia, nec non et super Regum, superna adjuvantæ gratia, pariterque veterum innitente auctoritate, multa utiliter scribendo dictasse: quapropter, causa familiaritatis, vestram obsecro fraternitatem ut mihi scribere mihi que tua dirigere studeas opuscula, quæ ex veterum ecclesiasticorum sententiis, quasi flores ex diversis pratis electi, domum Domini ornant et quemcunque se amantem decorant; denique, quia postulata mihi credo quod concedas, mitto membranas in quibus, C opto, eos primum suscipiam libros quos super Eptaticum vestrum composuit ingenium. Non tamen propterea ista posco quasi desint nobis istius operis scriptores: habemus namque Origenem, Victorinum, Ambrosium, Hieronymum, Cassianum, Isidorum, Augustinum, Fulgentium, atque pontificem insignem, eloquentissimum Gregorium et cæteros Patres, quorum nomina non necesse tibi credimus enumerari. Qui in tantum tuæ sunt industriæ cogniti, ut veraciter illorum linguam vestrum dicere possim sermonem, cum quod illi mira pulchritudine ac nimia longitudine sermonis proferebant, tu eorum vestigia sagaciter prudenterque sequendo, commatice mellifluoque comprehendis sermone: brevi enim expositione succincta, ut ait Isidorus doctor egregius, non D faciunt de prolixitate fastidium; prolixa ergo et occulta tædet oratio, brevis et aperta delectat. Ideo vestram deprecor solertiam ut perfectis istius epistolæ litterulis, et si vestra voluntas ita oportere judicaverit, jubeatis illam, ob vestræ [nostræ] invicem dilectionis et societatis indicium, in fronte bellii ponere quem mihi rogavi a vobis rescribere, ut poscentis et præstantis pariter affectus pareat et effectus. Intereudentem pro nobis vestram beatitudi-